

vergadering 32

zittingsjaar 2010-2011

## Handelingen

### **Plenaire Vergadering**

van 30 maart 2011

## INHOUD

|                                                                                                                                                                                                                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| OPENING VAN DE VERGADERING                                                                                                                                                                                                                                   | 5  |
| VERONTSCHULDIGINGEN                                                                                                                                                                                                                                          | 5  |
| INGEKOMEN STUKKEN EN MEDEDELINGEN                                                                                                                                                                                                                            | 5  |
| MOTIE VAN ORDE                                                                                                                                                                                                                                               |    |
| Opheldering over de stand van zaken                                                                                                                                                                                                                          | 5  |
| ACTUALITEITSDEBAT over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming                                                    | 6  |
| REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN                                                                                                                                                                                                                                | 7  |
| ACTUALITEITSDEBAT over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming ( <i>Voortzetting</i> )                            | 7  |
| Actualiteitsmoties                                                                                                                                                                                                                                           | 27 |
| ACTUELE VRAAG van de heer Steve D'Hulster tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de bewustmaking inzake overdreven snelheid in het verkeer en de attitudemeting ter zake van het BIVV                            | 28 |
| ACTUELE VRAAG van de heer Boudewijn Bouckaert tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het conformiteitsattest inzake gescheiden afvoer van regen- en afvalwater                                                | 30 |
| ACTUELE VRAAG van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan leerkrachten in het secundair onderwijs                                                        | 34 |
| ACTUELE VRAAG van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de zeven procent van de Vlaamse leerlingen die het eerste leerjaar overdoen                                      |    |
| ACTUELE VRAAG van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het negatieve effect op lange termijn van zittenblijven in het eerste leerjaar                                        |    |
| ACTUELE VRAAG van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de effecten van zittenblijven in het eerste leerjaar op de verdere ontwikkeling van leerlingen doorheen de lagere school | 38 |
| ACTUELE VRAAG van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan personeel in de zorgsector                                                                                   |    |
| ACTUELE VRAAG van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan personeel in de zorgsector                                                                         |    |
| ACTUELE VRAAG van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan personeel in de zorgsector                                                                                    | 44 |

ACTUELE VRAAG van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de mogelijke gevolgen van de invoering van een federale vliegtaks voor de luchthavens 50

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN 53

MET REDENEN OMKLEDE MOTIE van mevrouw Gerda Van Steenberge en de heren Wim Wienen en Wim Van Dijck tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Kris Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge en de heer Paul Delva in commissie gehouden interpellaties tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, respectievelijk over de gevolgen van het falend migratiebeleid voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de procedure van de Franse Gemeenschap bij het Grondwettelijk Hof tegen de voorrangsregeling voor Nederlandstalige kinderen, over de eis van de Franstaligen bij het Grondwettelijk Hof ter vernietiging van het voorrangsbeleid voor Nederlandstalige kinderen in Nederlandstalige scholen te Brussel, en over de voorrangsregel in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de klacht hiertegen vanwege de Franse Gemeenschap

– 1021 (2010-2011) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 53

MET REDENEN OMKLEDE MOTIE van de heren Kris Van Dijck en Paul Delva, de dames Kathleen Deckx, Kathleen Helsen, Yamila Idrissi en Sabine Poleyn en de heer Willy Segers tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Kris Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge en de heer Paul Delva in commissie gehouden interpellaties tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, respectievelijk over de gevolgen van het falend migratiebeleid voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de procedure van de Franse Gemeenschap bij het Grondwettelijk Hof tegen de voorrangsregeling voor Nederlandstalige kinderen, over de eis van de Franstaligen bij het Grondwettelijk Hof ter vernietiging van het voorrangsbeleid voor Nederlandstalige kinderen in Nederlandstalige scholen te Brussel, en over de voorrangsregel in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de klacht hiertegen vanwege de Franse Gemeenschap

– 1030 (2010-2011) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 54

MET REDENEN OMKLEDE MOTIE van de heer Sven Gatz, de dames Elisabeth Meuleman, Marleen Vanderpoorten, Fientje Moerman, Irina De Knop en Ann Brussee en de heer Filip Watteuw tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Kris Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge en de heer Paul Delva in commissie gehouden interpellaties tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, respectievelijk over de gevolgen van het falend migratiebeleid voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de procedure van de Franse Gemeenschap bij het Grondwettelijk Hof tegen de voorrangsregeling voor Nederlandstalige kinderen, over de eis van de Franstaligen bij het Grondwettelijk Hof ter vernietiging van het voorrangsbeleid voor Nederlandstalige kinderen in Nederlandstalige scholen te Brussel, en over de voorrangsregel in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de klacht hiertegen vanwege de Franse Gemeenschap

– 1028 (2010-2011) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 54

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| MET REDENEN OMKLEDE MOTIE van de heer Jos De Meyer tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Jos De Meyer in commissie gehouden interpellatie tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de omvorming van AGION van intern verzelfstandigd agentschap tot extern verzelfstandigd agentschap<br>– 1033 (2010-2011) – Nrs. 1 en 2<br>Hoofdelijke stemming                                                                    | 55 |
| ACTUALITEITSMOTIE van de heren Joris Van Hauthem, Filip Dewinter, Erik Tack, Christian Verougstraete en Felix Strackx en mevrouw Marijke Dillen tot besluit van het op 30 maart 2011 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming<br>– 1056 (2010-2011) – Nr. 1<br>Hoofdelijke stemming | 56 |
| ACTUALITEITSMOTIE van de heren Sven Gatz, Lode Vereeck en Dirk Van Mechelen tot besluit van het op 30 maart 2011 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming<br>– 1057 (2010-2011) – Nr. 1<br>Hoofdelijke stemming                                                                     | 56 |
| ACTUALITEITSMOTIE van de heren Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en John Crombez tot besluit van het op 30 maart 2011 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming<br>– 1058 (2010-2011) – Nr. 1<br>Hoofdelijke stemming                                                              | 57 |
| REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 57 |
| BIJLAGEN                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |    |
| Aanwezigheden                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 60 |
| Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 60 |

■

## OPENING VAN DE VERGADERING

**Voorzitter: de heer Jan Peumans**

– *De vergadering wordt geopend om 14.02 uur.*

**De voorzitter:** Dames en heren, de vergadering is geopend.

■

## VERONTSCHULDIGINGEN

**De voorzitter:** Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldigingen zijn ingekomen van de volgende leden:

Ivan Sabbe, Güler Turan, Marc Vanden Bussche: ambtsverplichtingen;

Christian Van Eyken: familieverblijven;

Tine Eerlingen, Katleen Martens: gezondheidsredenen.

■

## INGEKOMEN STUKKEN EN MEDEDELINGEN

**De voorzitter:** Dames en heren, de lijst met de ingekomen stukken en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl. St. VI. Parl. 2010-11, nr. 60/23*)

■

## MOTIE VAN ORDE

### Opheldering over de stand van zaken

**De voorzitter:** Dames en heren, met toepassing van artikel 46 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Watteeuw bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Van Watteeuw heeft het woord.

**De heer Filip Watteeuw:** Voorzitter, ik was nogal verbaasd over het feit dat er een actualiteitsdebat zou zijn over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen. Het verbaasde me vooral dat we dat pas na halfeen te weten zijn gekomen, via e-mail. Dat is behoorlijk laat. Ik denk dat iedereen die hier zit, een vrij volle agenda heeft. We kunnen ons daar dus nauwelijks op voorbereiden. Ik vind dat niet kunnen. Wij moeten onze actuele vragen om 10 uur indienen. Als we pas om halfeen te weten komen waarover het actualiteitsdebat gaat, hebben we amper nog de tijd om ons voor te bereiden. Dat zal de kwaliteit van het debat natuurlijk niet ten goede komen.

Ook vraag ik me af waarom u net dit onderwerp kiest voor een actualiteitsdebat. Ik zie dat er drie actuele vragen zijn over de zittenblijvers in het eerste leerjaar. Die vragen zijn afkomstig van drie verschillende fracties. Ik zie dat er drie actuele vragen zijn over het tekort aan personeel in de zorgsector. Die komen van drie fracties. Ik stel vast dat de vragen van twee fracties, en niet van drie, de aanleiding vormen tot dit actualiteitsdebat. Ik zou daar dus graag wat meer uitleg over krijgen. Ik vind dit geen goede werkwijze voor dit parlement. Als we dan toch zo bekommerd zijn om de kwaliteit van het debat, dan zouden we daar toch wel wat anders mee kunnen omgaan.

**De voorzitter:** De heer Gatz heeft het woord.

**De heer Sven Gatz:** Voorzitter, ik wil me graag aansluiten bij de opmerking van de heer Watteeuw. Ik ben weliswaar bij de scouts geweest en ben dus in principe altijd paraat, maar de regel is toch, als we de vragen indienen om 10 uur, dat we tussen 11 en 12 uur weten waar

we aan toe zijn. Vandaag was de definitieve agenda slechts om kwart over een gekend. Het debat over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld is uiteraard een politiek debat, maar er zijn toch ook heel wat technische elementen aan verbonden. Een goede voorbereiding zal zeker ook kunnen leiden tot een goed parlementair debat. Dat is mijn bekommernis.

**De voorzitter:** Wat de reden betreft waarom het ene een actualiteitsdebat wordt en het andere niet: het is de voorzitter die daarover beslist. Ik had ook drie actualiteitsdebatten kunnen organiseren, als u dat graag wilt. Dat hebben we niet gedaan.

Mijnheer Watteeuw, men mag ervan uitgaan dat er voldoende parate kennis aanwezig is. Dit probleem dateert immers niet van vandaag, gisteren of eergisteren. Ik ga er gewoon van uit dat er in de fracties, gezien hun samenstelling, voldoende parate kennis aanwezig is wat dat betreft. Dat geldt trouwens niet alleen voor dit debat. Dat geldt voor alle actualiteitsdebatten.

Dat dit veel te laat is meegedeeld, heeft gewoon te maken met het feit dat er interpellaties waren ingediend, dat er vragen om uitleg waren enzovoort. Wij doen hier altijd ons best. Het is trouwens de eerste maal dat dit iets later is meegedeeld. Als er eens één keer iets fout loopt, dan is er natuurlijk weer heel wat commentaar.

Ik krijg ook altijd kritiek over de vragen die ik selecteer: soms mag ik vragen niet selecteren, dan weer wil men weten waarom ik ze wél heb geselecteerd. Ik heb wat dat betreft een dikke huid gekregen: ik trek me daar eerlijk gezegd niets meer van aan. Eerlijk gezegd, ik ben het stilaan wat moe aan het worden. Laat ik vragen door, dan is het niet goed. Laat ik ze niet door, dan krijg ik altijd commentaar. Altijd is er hier een debat over de vraag waarom vragen al dan niet worden geselecteerd. Gezien mijn leeftijd – ik ben 60 jaar – heb ik me er gewoon bij neergelegd dat dit hoort bij het wezen van het voorzitterschap.

Ik heb u aanhoord en ik stel voor dat we nu gewoon onze agenda afwerken.

Mijnheer Watteeuw, u moet niet zo dramatisch doen.

**De heer Filip Watteeuw:** Dat moet u mij niet vertellen, u die zich altijd gekwetst voelt als iemand opmerkingen maakt over de manier waarop het debat verloopt. Telkens als iemand ook maar een vraag durft te stellen, voelt u zich gekwetst en haalt u zwaar uit. Ik vind dat niet kunnen voor een voorzitter van dit parlement.

Ik heb twee pertinente vragen gesteld, onder meer waarom wij zo laat te horen krijgen dat dit debat zal plaatsvinden. U hebt geen van beide vragen beantwoord. Als voorzitter van het parlement in uw verheven stoel moet u daar natuurlijk niet op antwoorden.

**De voorzitter:** Ik kan er ook niets aan doen dat de voorzitter hoger zit dan de rest van de vergadering.

**De heer Filip Watteeuw:** Ik bedoel het niet alleen letterlijk. Het is ook uw ego.

**De voorzitter:** Ik heb dit gebouw niet ontworpen, mijnheer Watteeuw.

Het incident is gesloten.

■

#### **ACTUALITEITSDEBAT over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming**

**De voorzitter:** Dames en heren, het debat is geopend.

De heer Gatz heeft het woord.

**De heer Sven Gatz:** Voorzitter, ik stel voor dat de vergadering wordt geschorst tot de minister-president aanwezig is. De vragen zijn ook heel duidelijk aan hem gericht.

**De voorzitter:** Op dit soort suggesties ga ik wel heel graag in, want die vind ik terecht.

■

## REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

**De voorzitter:** Dames en heren, we schorsen de vergadering.

- *De vergadering wordt geschorst om 14.08 uur.*
- *De vergadering wordt hervat om 14.09 uur.*

■

## **ACTUALITEITSDEBAT over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming (Voortzetting)**

**De voorzitter:** De heer Van Hauthem heeft het woord.

**De heer Joris Van Hauthem:** Minister-president, collega's, wat de onderhandelingen over de staatshervorming betreft, stellen sommigen dat we in de eindfase zouden zitten. Het eindspel zou begonnen zijn. Met andere woorden, nu is het echt erop of eronder.

Daarbij vallen een aantal zaken op. Zo is het bijzonder rustig aan Franstalige kant. Aan Vlaamse kant komt men in verdeelde slagorde naar buiten met allerlei nieuwe ideeën. Van enige strategie of visie is aan Vlaamse kant weinig of niets te bespeuren. Men kakelt er maar op los en iedereen is de ander al de schuld aan het geven van de mislukking die in de sterren geschreven staan. Aan Vlaamse kant is er geen orkest, laat staan dat er een dirigent of een partituur zou zijn.

Minister-president, die dirigent zou u moeten zijn. U bent dat maandenlang niet geweest en u hebt dat ook maandenlang niet willen zijn. In die context was het een beetje zielig hoe u zondag in De Zevende Dag op een eigenlijk bijzonder amechtige manier alsnog hebt getracht om die Vlaamse partijen die onder elkaar aan het kakelen zijn en waar geen eensgezindheid bestaat, op één lijn te krijgen door te verwijzen naar de Octopusnota van uw Vlaams regeerakkoord.

Het is bijzonder pijnlijk, minister-president, te moeten vaststellen dat u na 9 maanden die partijen die de Octopusnota hebben ondertekend als referentiekader voor een nieuwe staatshervorming, eraan moet herinneren dat er zoiets als die Octopusnota bestaat. U bent tijdens die uitzending trouwens meteen teruggefloten door de fractievoorzitter van sp.a in de Kamer, de heer Tobback, die daar wat meewarig over deed. Als u denkt dat dit het alfa en het omega is van de geschiedenis, dan zit u ernaast, aldus de heer Tobback. Tot daar de relativiteit van uw Octopusnota.

Om maar te zeggen hoe verdeeld men is aan Vlaamse kant en hoe u er zelfs niet in slaagt om de neuzen in dezelfde richting te krijgen. En dan zijn er effectief de financiële implicaties van de staatshervorming en de ideeën die door het Planbureau zijn gelanceerd.

Dat gebeurde blijkbaar al in december, lezen en horen we. Wist u daarvan, minister-president? Wist u van de nota van het Planbureau waarin wordt voorgesteld om vooral de federale overheid te vrijwaren van een staatshervorming?

Een van de voorstellen is om bij de overdracht van bevoegdheden maar 80 procent van de middelen over te hevelen. Dat vind ik eigenaardig, minister-president. Toen de nota-Vande Lanotte voorstelde om bij overheveling van een bevoegdheid slechts 90 procent van de middelen over te dragen, zodat de federale overheid nog iets overhoudt, toen hebt u hier vanop deze tribune gezegd dat dat niet kon. Dat kon niet want dat zou u tussen 2 en 4 miljard euro kosten. Nu spreekt het Planbureau niet van 90/10 maar van 80/20. Dat zou volgens uw

logica aan Vlaanderen niet tussen de 2 en 4 miljard euro kosten, maar tussen de 4 en 8 miljard euro.

Dat was uw standpunt, maar gelukkig is er uw minister van Begroting, de heer Muyters. Hij zegt vandaag in de Knack, onder de veelzeggende titel ‘Elke dag doet de N-VA water bij de wijn’: “In die zin kan het ook wel dat bij een bevoegdheidsoverdracht niet 100 procent van het budget meegaat.” Wat is het nu, minister-president?

Een paar weken geleden zegt u nog dat de middelen moeten meekomen, het Planbureau spreekt over 80 in plaats van 90 procent en minister Muyters schijnt in die richting mee te stappen. Kunt u mij het standpunt van de Vlaamse Regering meedelen? Het is ook daar verwarring troef.

Het Planbureau, minister-president, laat ook uitschijnen dat het geen slechte zaak zou zijn hier om de staatsschuld – laten we een kat een kat noemen – gedeeltelijk te splitsen. In een scenario van boedelscheiding is dat uiteraard aan de orde. Uiteraard. De minister van Begroting zegt dat hij daar mee over wil nadenken. Maar het verhaal dat hij ophangt, heeft niets te maken met het overhevelen van een deel van de staatsschuld. Dat gaat over het feit dat het federale niveau een migratiebeleid voert waarbij wij de budgettaire consequenties moeten verwerken, ook ten aanzien van tewerkstelling. Dat heeft niets te maken met het eigenlijke, al dan niet gedeeltelijke, splitsen van de staatsschuld! Dat heeft niets te maken met het overhevelen van een deel van de 345 miljard euro federale staatsschuld. Dat begrijp ik evenmin goed. Ik zou graag enige duidelijkheid krijgen in plaats van een warrig discours van uw minister van Begroting.

Minister-president, we zitten hier met een grote Vlaamse kakofonie. U hebt maandenlang geweigerd de dirigent te spelen, het voortouw te nemen. U probeert dat nu amechtig te doen. Maar nu zie ik ook al verschillen binnen uw regering. Niet iedereen is ervan overtuigd dat de Octopusnota de leidraad is. Ondertussen zitten de Franstaligen inderdaad rustig te wachten tot de deadline van Pasen passeert. Ze zitten te wachten op wat hen het naast aan het hart ligt, namelijk de status-quo bewerkstelligen.

Zijn al die scenario's besproken? Gaat het nu wat verder gaan dan de obligate verklaringen dat de Octopusnota de leidraad is? U hebt, minister-president, veel te lang gewacht. Moeten wij nog wachten tot er bij de federale overheid iets uit de bus komt, of gaat u zelf het heft in handen nemen? Gaat u desnoods rechtstreeks met de andere deelstaten onderhandelen over wat nog kan en niet kan? Misschien raken we daardoor wel een stap vooruit. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De voorzitter:** De heer Gatz heeft het woord.

**De heer Sven Gatz:** Voorzitter, minister-president, minister van Begroting, in dit parlement zijn we al een tijdje vertrouwd met de Maddensdoctrine. Als men ze lineair doortrekt, gaat het erom dat de deelstaten, en Vlaanderen in het bijzonder, het federale niveau niet moet helpen, dat we de Vlaamse bevoegdheden maximaal moeten uitspelen, om op die manier het federale niveau tot onderhandelingen te dwingen voor een verregaande staatshervorming.

Ik moet toegeven dat deze Vlaamse Regering geen harde adept is van de Maddensdoctrine. Ze is wel een verdediger van een milde variant. In het regeerakkoord staat duidelijk dat een evenwicht wordt nagestreefd, maar dat er geen overschotten worden geboekt. Dat debat hebben we hier al verschillende keren gevoerd naar aanleiding van elke begrotingsbespreking. Wij stelden daarbij dat er genoeg toekomstgerichte plaatsen zijn om het openbaar geld van Vlaanderen tijdelijk te parkeren om er daarna de grote maatschappelijke noden mee te lenigen. Ik denk daarbij aan de conjunctuurprovisies, indexprovisies, toekomstfondsen, zorgfondsen enzovoort.

Minister-president, zo hebt u beslist om geen indexprovisie aan te leggen. Het probleem van de volgende indexsprong zult u dan ook via een begrotingswijziging moeten oplossen. Dat

zult u waarschijnlijk ook doen, dat hopen we althans toch, in het belang van de mensen die door de indexsprong hun vergoeding hebben zien stijgen. U had daarin ook kunnen voorzien, en dat is beter dan te genezen.

Nu is er ook de Muytersdoctrine, die bepaalt dat alles bespreekbaar is. De staatsschuld kan zo mogelijk naar de deelstaten overgeheveld worden. Weinig mensen geven er zich rekenschap van dat de pensioenen van de Vlaamse ambtenaren nog altijd door de federale overheid worden betaald. Minister, u zegt dat wij die zouden kunnen overnemen. Ik vraag me af of dat een persoonlijke piste van u of de N-VA is. Er is immers iets dat me intrigeert. Al negen maanden probeert u, als lid van de partij die verkiezingen heeft gewonnen, het abc van de staatshervorming samen te stellen. U probeert daarover een begin van dialoog op te starten met de Franstaligen. Maar gisteren bent u in het interview met Knack direct naar de letter z gegaan. Die strategie is voor mij moeilijk te doorgronden. Ik begrijp niet goed waar het nu juist over gaat.

Minister, ik heb dan ook een hele reeks vragen. U hebt gezegd dat de staatsschuld mogelijk overgeheveld kan worden naar de deelstaten, weliswaar onder voorwaarden. Ik zou graag van u willen weten welke voorwaarden dat dan zijn. U hebt gezegd dat het om een gedeeltelijke overdracht gaat. U bent niet van plan de staatsschuld volledig te splitsen. Wat houdt dat in? Hoever gaat dat? En dan zou ik u ook willen vragen welke schuldpolitiek u voert op middellange termijn, want op dit ogenblik bedraagt onze schuld opnieuw ongeveer 6,5 miljard euro. De helft daarvan kan worden verklaard door de steun van de vorige regering aan de banken in moeilijkheden tijdens de bankencrisis. De andere helft mag u op uw conto schrijven. Maar daarover wil ik het vandaag niet hebben.

Waar het wel over gaat, is dat de pensioenen van de ambtenaren die we vandaag in Vlaanderen tewerk stellen, ruim 140.000 mensen, 3,5 miljard euro kosten. Er is destijds al een responsabiliseringsbijdrage afgesproken van de deelstaten naar de federale overheid. Maar erg veel is daar tot nu toe niet van terechtgekomen. We betalen eigenlijk 7 miljoen euro aan de federale overheid. Dat zal misschien net genoeg zijn om de werkingskosten voor de uitbetaling van die pensioenen te garanderen. Op dit ogenblik krijgen we echter wel 3,5 miljard euro. Als u dat bedrag zou overnemen, dan gaat het om 6,5 miljard plus 3,5 miljard. En we kunnen allemaal tellen, nietwaar? (*Gelach*)

Voilà, dat is veel geld.

Als er dan nog eens een gedeeltelijke splitsing van de staatsschuld bijkomt, dan wordt dat nog meer. Wat is dus dan de schuldpolitiek van de Vlaamse Regering op middellange termijn?

Voorzitter, om te besluiten heb ik dan nog een aantal vragen aan beide ministers. Zij zijn het immers die aan de knoppen zitten en beslissen wat wordt uitgegeven. (*Opmerkingen van minister-president Kris Peeters*)

Godzijdank misschien, zoals u zegt. Misschien is het wel goed dat er iemand in de cockpit zit, dat klopt. Maar wat mag de staatshervorming kosten aan Vlaanderen? Enkele maanden geleden was er de nota-Vande Lanotte, die tenminste de verdienste had te bestaan en die uitging van een aantal principes. Toen werd duidelijk dat als we erop zouden ingaan, de staatshervorming Vlaanderen geen geld zou opleveren, wel misschien nieuwe bevoegdheden. Die zouden echter mogelijk 1 miljard euro kosten. Dan werd dat 2 miljard euro. Op een gegeven moment werden bedragen tot 4 miljard euro genoemd. Wij hadden daar graag duidelijkheid over gehad. In de commissie Financiën heeft Open Vld gevraagd om de mensen die aan de basis van de berekeningen van de nota liggen, zijnde de mensen van de Nationale Bank en het Planbureau, uit te nodigen om een aantal zaken uit te leggen. De meerderheid heeft ons dat niet toegestaan. We hebben daar alle respect voor. Dat is geen enkel probleem.

Minister-president, u hebt toen duidelijk gezegd dat u niet vindt dat we moeten betalen voor een staatshervorming. Onlangs hebt u dat herhaald door te zeggen dat de Octopusnota niet

alleen een uitgangspunt is, maar ook de richtlijn, de bijbel en misschien wel de uitkomst van de staatshervorming voor Vlaanderen.

Ik heb deze week in een krant gezegd dat dat een goed uitgangspunt is voor Vlaanderen, en ik wil dat gerust herhalen. Het is een goed uitgangspunt en we hebben dat inderdaad in de vorige regering mee ondertekend. Alleen is het eenvoudig om uitgangspunten te maken onder Vlamingen. Een staatshervorming kun je altijd met twee realiseren. Ondertussen is er de dynamiek met de nota-De Wever, de nota-Vande Lanotte en de nota-Beke die hopelijk op komst is. Dat is toch aan het evolueren.

Als politicus weet ik dat je je voortdurend moet aanpassen aan de omstandigheden. Je moet je begin- en eindpunt goed in het oog houden – daar ben ik het mee eens –, maar je moet je wel aanpassen aan de omstandigheden. Een dialoog is een dynamisch gegeven. U hebt vorige week gezegd dat de studie van het Planbureau, die aangeeft dat er misschien wel bevoegdheden zullen worden overgedragen bij deze staatshervorming met 80 procent van de middelen, niet bespreekbaar is. Toen anderen zeiden dat het misschien niet 80/20 moet zijn, maar 90/10, hebt u gezegd dat dat niet kan.

Sta me toe, dit gaat lijnrecht in tegen het Knack-interview dat ik gisteren las. Waar is de visie, waar is de strategie, waar is de coherentie van de Vlaamse Regering als het op staatshervorming aankomt? Graag een antwoord. (*Applaus bij Open Vld en Groen!*)

**De voorzitter:** De heer Van den Heuvel heeft het woord.

**De heer Koen Van den Heuvel:** Voorzitter, minister-president, minister, collega's, ik ben een beetje verwonderd over de grote verwondering die er heerst over het zogenaamde creatieve ideeetje van minister Muyters of Vlaanderen kan deelnemen aan de totale federale schuld. Ik wil de creativiteit van de minister van Financiën niet onderschatten, maar het is absoluut geen creatief idee. (*Opmerkingen van de heer Van Hauthem*)

Het staat in de Octopusnota, mijnheer Van Hauthem, en zelfs in de Vlaamse resoluties van 1999, die jullie niet hebben goedgekeurd. In die resoluties staat dat de deelgebieden de positieve en negatieve gevolgen van de renteschommelingen op de overheidsschuld mee kunnen dragen. Er is dus weinig nieuws onder de zon.

Laten we komen tot de basisvraag van het debat: is Vlaanderen bereid om bij te dragen aan de houdbaarheid, aan een goede stabilisatie van de totale federale overheidsfinanciën? De CD&V-fractie antwoordt daarop heel duidelijk ja, maar niet op om het even welke manier. We moeten krachtig, realistisch en rationeel genoeg zijn om het juiste kader te vinden en de juiste voorwaarden te formuleren.

Een eerste grote voorwaarde is: als er een bijdrage wordt gevraagd van Vlaanderen, dan kan dat enkel en alleen als er een grote fiscale autonomie is, als er voldoende fiscale capaciteit bij de regio's heerst. Anders hoeven we niet te denken over bijdragen vanuit Vlaanderen voor de houdbaarheid van de totale financiën. Dan pas kunnen we daarover praten. Dat is ook normaal, want de fiscale capaciteit op het federale niveau vermindert en dus is het normaal dat de regio's een bijdrage leveren.

Een tweede voorwaarde is gelijkwaardigheid tussen de regio's. Wij hebben de voorbije jaren ons huiswerk gedaan. In 2011 hebben we een begroting in evenwicht, de andere regio's niet. Het is heel duidelijk voor onze fractie dat er gelijkwaardigheid is tussen de regio's. Het kan niet zijn dat het gewest dat zijn huiswerk en rekeningen al op orde heeft, tweemaal betaalt.

Een derde voorwaarde die we willen formuleren, is dat het niet op een kortzichtige wijze mag gebeuren, niet met een visie op korte termijn, en ook niet blindelings lineair. Daarom vind ik het van tweede orde of het nu om 90, 85 of 80 procent gaat. Voor mij is dat irrelevant. Dat zijn cijfers die passen in een kortzichtige, lineaire discussie, die enkel voor de korte termijn geldt en waaraan wij niet willen meedoen.

Wij zien wel een uitweg als we op lange termijn willen denken, op een structurele manier. Op die manier kan Vlaanderen wel een bijdrage leveren tot een houdbaarheid van de globale overheidsfinanciën. En dan zijn er twee zaken. Ten eerste: een bijdrage tot de vergrijzingskosten. Daar valt over te praten. Daar bestaan ideeën rond. We moeten dat allemaal nog bekijken, maar er kan over gepraat worden dat de regio's een grotere bijdrage leveren in de pensioenen van hun overheidsambtenaren, weliswaar in het juiste kader, namelijk dat er ook inspraak is over hoe de pensioenen van die ambtenaren gaan evolueren.

Een tweede pad van structurele bijdragen is een eventuele deelname in de overheidsschuld. Daar zijn een aantal voordelen aan verbonden. Macro-economisch zijn daar positieve gevolgen aan verbonden: het draagt bij tot een grotere macro-economische stabiliteit, er is een grotere responsabilisering voor de regio's en elk niveau, ook voor de regio's in het zuiden van het land, we kunnen ook een beter anticyclisch beleid voeren en onze investeringen op een meer optimale manier financieren.

Er zijn dus heel wat positieve zaken over te vertellen, maar de grote voorwaarde blijft natuurlijk dat de regio's over voldoende fiscale capaciteit beschikken. Als we die weg zouden opgaan, schrijven we ons trouwens in in de traditie van Australië en Canada, waar de regio's meer dan 40 procent van de totale overheidsschuld dragen. In Duitsland is dat meer dan 30 procent. Op dat vlak moeten we dus ook het warm water niet uitvinden.

Het is natuurlijk de vraag hoe we dat gaan doen. We moeten dat niet snelsnel doen via een formele schuldensplitsing. Er zijn andere ideeën, zoals een schuldagentschap, waar cobeheer is van de regio's, waar ook de financiële markten gerustgesteld worden en de schuldtitels en de intrestafbetalingen niet allemaal door elkaar geschud worden. Een schuldagentschap is daarin voor ons de juiste weg om te volgen.

Voorzitter, collega's, wij willen bijdragen tot de houdbaarheid van de globale federale overheidsfinanciën, zij het niet op om het even welke manier, maar enkel en alleen op een duidelijke en structurele manier. Ik wil iedereen dan ook oproepen om die irrelevante, statische, immobiele discussie van 80 of 90 procent achterwege te laten en duidelijk te ijveren voor een nieuw systeem, waar Vlaanderen volle bevoegdheden krijgt, ook inzake fiscale autonomie. *(Applaus bij de meerderheid)*

**De heer Joris Van Hauthem:** Mijnheer Van den Heuvel, als u de resolutie citeert, moet u ze volledig citeren. “De deelgebieden moeten mee de positieve en negatieve gevolgen van de renteschommelingen op de overheidsschuld dragen.” En daar stopte u. Maar de resolutie gaat verder: “zonder een formele schuldplitsing.” Dat is toch wel evident, dacht ik. *(Opmerkingen van de heer Koen Van den Heuvel)*

Ik vind het ook relevant, mijnheer Van den Heuvel, dat u zegt dat de discussie over 80 en 20 procent of 90 en 10 procent steriel is. Als ik mij niet vergis, was het de minister-president die, toen de 90/10 op tafel kwam, zei: “Niets van”, en die nu onlangs, toen het over 80/20 ging, opnieuw zei: “Niets van”. Mag ik dan uit uw woorden afleiden dat u vindt dat de minister-president bijzonder steriel bezig is? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De heer Koen Van den Heuvel:** Ik heb het nog even over die resolutie. Er is geen formele schuldensplitsing. Mijn zin eindigde daar, maar dat is in het debat een kleine nuance. Over 80/20 of 90/10 heb ik enkel willen zeggen dat deze discussie ons weinig verder helpt. Ik sluit daarmee aan bij wat minister-president Peeters zegt. Hij zegt dat wij niet meedoen aan dat debat, laat ons dat op een andere manier bekijken. Dat zeg ik ook: laat ons uit die steriele discussie treden en op zoek gaan naar structurele oplossingen, zoals pensioenbijdragen in het juiste kader en een discussie over een juiste schulddeelname van de regio's.

**De voorzitter:** De heer Van Mechelen heeft het woord.

**De heer Dirk Van Mechelen:** Mijnheer Van den Heuvel, wij moeten wel weten waarover wij nu praten als we spreken over de responsabilisering van Vlaanderen voor de pensioenen

van de Vlaamse ambtenaren. Bij mijn weten is de kost op jaarbasis voor circa 150.000 pensioenen die moeten worden uitbetaald 3,449 miljard euro. Praten wij daarover? Of praten wij over de herziening van de responsabiliseringsbijdrage van Vlaanderen aan de federale overheid?

Ik herinner mij de cijfers redelijk goed. Ook hier spreken wij over gigantische bedragen. De minister van Financiën is, na het uitgebreid debat gisteren in de commissie Financiën over de impact van het verslag van de Hoge Raad voor Financiën op onze begroting, en van het Europees semester, waarbij we kleur zullen moeten bekennen in de loop van april, niet duidelijk over wat nu de signalen van de regering zijn en wat we zullen doen, wat we zullen betalen, of het nu over schuld gaat of over ambtenarenpensioenen, en wat de orden van grootte zijn van de bedragen die op tafel liggen, en welke percentages daarvan Vlaanderen ten laste zal nemen.

**De heer Koen Van den Heuvel:** Dit lijkt mij een vraag aan de regering. Mijnheer Van Mechelen, er kan over die percentages gepraat worden.

**De voorzitter:** Minister Muyters heeft het woord.

**Minister Philippe Muyters:** Ik dacht dat wij gisteren een goed debat hebben gehad in de commissie. Men leest Knack wel heel selectief. Ik zeg daarin zeer duidelijk dat ik bereid ben om over de schuld na te denken. Als verstandige mens ben ik bereid om na te denken.

Mijnheer Van Mechelen, ik zeg er ook bij dat indien men aan schuldoverdracht zou denken, ik niet alleen naar voren heb gebracht dat iedereen voor zijn eigen deur moet vegen. Schuldopbouw gebeurt door tekorten. Wij hebben ons deel gedaan en wij verwachten dat ook anderen hun deel doen. Wij verbazen ons over de percentages die worden genoemd, van 80/20, 90/10 of welke verhouding dan ook.

Ik vraag mij dan af, zoals ook minister-president Peeters in De zevende dag heeft gezegd, waarom, als dat allemaal zo gemakkelijk lijkt te zijn, die besparingen op het federale niveau niet zijn gebeurd. Maar als er een grote overdracht is en er is een belangrijke besparingsactie te doen, dan moeten wij bekijken of er iets kan gebeuren inzake efficiëntiewinsten. Dat lijkt mij vanzelfsprekend. Niet alleen de federale overheid, maar alle deelstaten moeten hun ding doen.

Mijnheer Van Mechelen, de schuld en de pensioenen van de ambtenaren hangen samen met de Financieringswet. Er is een logica: als je zelf de pensioenen van de Vlaamse ambtenaren zou mogen bepalen, dan draag je daar ook de last van. Dat is de filosofie 'Wie bepaalt, betaalt'. Dat is vandaag niet het geval. Dat moet worden gekoppeld aan een wijziging van de Financieringswet. Daar zit een logica in. Mijnheer Van Hauthem, als je de filosofie 'Wie bepaalt, betaalt' doortrekt, moet je dat ook doortrekken in andere materies. Je kunt niet in de materie van de pensioenen zeggen: "Dat zijn jullie pensioenen, trek er uw plan mee maar je mag nog niet alles bepalen." Ik denk dat dat vrij consequent is. Blijkbaar kan niet iedereen op dezelfde manier artikels lezen.

Ten slotte stel ik daar ook als voorwaarde dat alle deelstaten dezelfde filosofie zouden moeten volgen en dat ik benieuwd ben of iedereen dat zal doen. Dat leest men dan weer zeer selectief alsof wij bereid zouden zijn om binnen de huidige Vlaamse begroting zonder enige wijziging van de Financieringswet en zonder responsabilisering van elke deelstaat, de Vlaamse pensioenen op ons te nemen. Ik heb dat niet gezegd of gelezen in het artikel in Knack, maar dat wordt nu wel zo naar voren gebracht. Er wordt gezegd dat we, zonder iets te wijzigen aan de Financieringswet en zonder te spreken over de voorwaarden, vlot akkoord gaan met 80 of 90. De minister-president niet en de minister van Begroting wel? Ook daar: neen, de voorwaarden zijn uitdrukkelijk gesteld. Lees dat dan toch eens samen en trek de dingen niet uit hun verband. *(Applaus bij de meerderheid)*

**De heer Dirk Van Mechelen:** Voorzitter, het is wat jammer dat we het vanmorgen moesten lezen en gisteren niet gehoord hebben in de commissie Financiën.

Minister Muyters, wat de discussie over ‘wie betaalt, bepaalt’ betreft: wie bepaalt hoeveel Vlaamse ambtenaren er zijn en wat de bezoldiging van deze Vlaamse ambtenaren is, die beslist de facto ook wat de pensioenen zullen zijn. Daar gaat het debat over de responsabiliseringsbijdrage nu al jaren over. Wij hebben gezegd dat we dit voor een stuk ten laste wilden nemen, op voorwaarde dat dit zou passen in een breder kader met betrekking tot een aantal lopende dossiers. En u, minister van Begroting, zegt dan zomaar in een Knack-interview dat we dit even zullen regelen. Ik vind dat onverantwoord.

**Minister Philippe Muyters:** Ik zeg dit niet zomaar. Ik koppel er duidelijke voorwaarden aan. U vergeet die weer naar voren te brengen.

Wie betaalt, bepaalt. Wie bepaalt er wanneer een ambtenaar op pensioen kan gaan? Gaan we dat enkel toepassen voor het ene en niet voor het andere? Laat ons nu toch eens duidelijk zijn. Neen, wij doen het niet, er zijn federale bepalingen. De collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) en dergelijke spelen daar ook in mee. Waarom wel op de dingen die Vlaanderen geld kosten? Of op de dingen die federaal geld kosten en die Vlaanderen niet volledig mag bepalen? En waarom niet als het Vlaanderen geld kost en het federale niveau bepaalt? Dat kan niet, je moet de lijn doortrekken. U spreekt over de discussie van gisteren in de commissie. Ik heb in de commissie niets anders gezegd dan wat ik in Knack naar voren heb gebracht. U vergeet telkens opnieuw en bewust de voorwaarden te vermelden. Die voorwaarden zijn nochtans duidelijk meegegeven. Ik zal ze deze namiddag niet meer aanhalen, maar die zijn duidelijk genoemd.

**De heer Dirk Van Mechelen:** Ik heb het verslag bij en zal het naar alle redacties sturen.

**De voorzitter:** De heer Van Rompuy heeft het woord.

**De heer Eric Van Rompuy:** We moeten ervoor oppassen dat dit debat gevoerd wordt in bepaalde hypothesen. Hoe groter de fiscale capaciteit en hoe groter de bevoegdheidsoverdracht, hoe meer de deelstaten mee verantwoordelijk zullen zijn voor het terugbetalen van de staatsschuld. Het is niet neutraal hoe bijvoorbeeld de personenbelasting naar de deelstaten gaat. Dat is de jongste maanden heel de discussie geweest met ingewikkelde modellen over de gevolgen van de elasticiteit die voortvloeit uit de tariefprogressiviteit enzovoort. Dat zijn bijzonder technische zaken. Het gevaar van dit debat is dat het een statisch debat is en dat niemand weet in welke hypothesen men momenteel aan het discussiëren is. 90/10 of 80/10, dat hangt natuurlijk samen met de vraag welke bevoegdheden worden overgedragen. Tot hoever gaat men in de sociale zekerheid? Welke soort fiscale autonomie zal er zijn? Gaat dat van de personenbelasting zijn? Wat doet men met de opbrengst van de elasticiteit van de .... Er zijn zovele aspecten aan. Ik vrees een beetje dat, als we het debat blijven voeren zoals we dat aan het doen zijn, iedereen in een hokje wordt geduwd.

Mijnheer Van Mechelen, ik heb de minister van Begroting gisteren ook een aantal dingen horen verklaren. Ik vond die absoluut niet in tegenspraak met wat hij vandaag gezegd heeft.

Voorzitter, ik denk dat we moeten oppassen met dit debat. Ik was geen voorstander van dit actualiteitsdebat. Het komt namelijk op een moment waarop niemand weet in welke context bepaalde stellingen of verklaringen naar voren worden gebracht.

Het is duidelijk dat op termijn de deelstaten mee zullen moeten bijdragen om de globale Belgische overheid naar een nultekort te brengen en hoe meer bevoegdheden ze hebben, hoe hoger de fiscale autonomie is en hoe meer ze zullen moeten bijdragen. Je kunt daar op dit ogenblik echter geen zinvol debat over voeren.

**De voorzitter:** De heer Van Dijk heeft het woord.

**De heer Kris Van Dijck:** Voorzitter, de minister van Financiën wordt verweten dat hij een aantal ideeën naar voren zou hebben gebracht en dat hij met verhalen komt van 80/20. Mijnheer Van Mechelen, ik wil er voor alle duidelijkheid op wijzen dat de minister telkenmale op vragen heeft geantwoord, vragen die ingegeven zijn door wat het Planbureau vooropstelt. De minister heeft daar op een evenwichtige manier op geantwoord, steeds met het woord ‘als’ erbij. Dat heeft hij ook gedaan bij de vraag over de staatsschuld, waarbij hij een aantal voorwaarden heeft gesteld, duidelijk stellend – zo lees ik het – dat hij daarover wil nadenken.

**De voorzitter:** De heer Crombez heeft het woord.

**De heer John Crombez:** Voorzitter, collega's, ik ben het vaak vrij eens met wat de heer Van Rompuy economisch en begrotingsmatig zegt en denkt. Nu is er een klein detail. Ik vind het wel goed dat we dit debat houden om een aantal dingen op scherp te stellen. Er zijn de voorbije maanden, zeker sinds 5 januari, een aantal verklaringen geweest over wat het zal betekenen voor de Vlaamse begroting.

Ik wil verduidelijken waarom ik vind dat dit een goed moment is om dit debat te voeren. Iedereen weet dat er waarschijnlijk eind april via de federale regering een stabiliteitsprogramma moet worden overgemaakt aan Europa. Dat betekent dat daarin zal worden vervat wat de inspanningen zijn van de verschillende overheden en entiteiten in dit land. Over het vorige stabiliteitsprogramma dat de regering-Leterme, toen nog niet in lopende zaken, naar Europa heeft gestuurd, was er geen akkoord. Dat heeft ze eenzijdig gedaan. Er staat in de Octopusnota – het is een zin om voorzichtig mee te zijn – dat wij de inspanningen die in het Stabiliteitspact staan, zullen uitvoeren. Als men opnieuw eenzijdig een programma maakt in de federale regering dat bepaalt wat Vlaanderen moet doen, dan kunnen we dat niet.

Mijn hoofdvraag aan de regering is de volgende. Als het niet eenzijdig gebeurt, dan zou men ondertussen wel in serieuze vergaderingen moeten zitten met alle overheden om te bekijken wat dat stabiliteitsprogramma moet zijn. Want wat is de achtergrond? Er is in januari door ratingbureaus gezegd dat ze de stabiliteit van de Belgische begrotingen voor de komende jaren zouden bekijken en oordelen of ze goed zijn of niet. Dat stabiliteitsprogramma is in het kader van onze stabiliteit heel belangrijk. Stel dat men opnieuw tot de situatie komt dat er een stabiliteitsprogramma is waarbij de Federale Regering zegt wat de verdeling is van de inspanningen en er is geen akkoord met de regio's, dan ben je daar niets mee. Mijn eerste concrete vraag is: zijn die vergaderingen bezig? Op basis waarvan maakt men dat stabiliteitsprogramma? Op basis waarvan wil men de inspanningen bepalen? Is dat het rapport van de Hoge Raad van Financiën of iets anders? Dat is de belangrijkste vraag.

Een tweede element van de Octopusnota, waar de heer Van den Heuvel naar verwezen heeft, is de schulddiscussie. Het is dus goed dat we dit debat hebben om de schulddiscussie op scherp te stellen. De Vlaamse Regering heeft in haar regeerakkoord via de Octopusnota duidelijk gesteld dat Vlaanderen mee inspanningen wil leveren voor wat betreft de renteschommelingen zonder een formele schuldsplitsing. Die aanvulling is zeer terecht. Dat betekent dat wij willen praten over een soort agentschap dat de volatiliteit in de rentekosten deelt over de overheden. Dat is een moeilijke discussie. Mijn persoonlijke mening is dat, als er ooit in dit land een discussie moet komen waarbij de conclusie is dat de schuld op die of die manier verdeeld moet worden tussen de overheden, we nooit nog een regering zullen hebben.

Ik kan me niet voorstellen dat daarover een conclusie kan worden bereikt. Dat is niet wat de Vlaamse Regering stelt of wat in het Vlaams regeerakkoord staat. Het gaat enkel om de renteschommelingen.

Ik wil hierbij nog een opmerking maken. Dit is voor de Vlaamse Regering een delicate bepaling. De Vlaamse overheid is de enige overheid die de renteschommelingen heeft beperkt

door de eigen begroting in orde te stellen. Indien de andere overheden dit niet doen en de Vlaamse overheid hiervoor medeverantwoordelijk moet zijn, gaat dit niet zomaar.

Dit brengt me bij de inhoudelijke discussie. Ik ben er zeker van dat een schuldsplitsing geen goed idee is. Onder bepaalde voorwaarden kan in het licht van de renteschommelingen een bijdrage worden geleverd. Dit is afhankelijk van de besprekingen die alle overheden samen moeten voeren.

Er is ook discussie over de 80/20- of 90/10-verdeling en de pensioenverplichtingen. We voeren dit debat niet omdat een nota voor een keer gedurende maanden niet is gelect. Dat gaat tegen de gewoontes in. De aanleiding van het debat is de vraag wie wat zal moeten doen.

De heer Van Rompuy heeft daarnet terecht opgemerkt dat elke regio inspanningen zal moeten leveren. Dit betekent dat we eerst een staatshervorming tot stand moeten brengen en dan begrotingen moeten opstellen. Dat lijkt me de logica zelve. Dit betekent echter ook dat we in feite maar vier weken hebben. Indien we niet weten waar welke bevoegdheden zullen zitten, kunnen we niet bepalen welke inspanningen moeten worden geleverd. Hoe kunnen we in dat geval een door alle overheden gedeeld stabiliteitsprogramma opstellen? We kunnen dit niet onvoorwaardelijk doen.

De nota-Vande Lanotte was zeer volledig. In die nota staat wat wordt overgedragen, wat de fiscale autonomie inhoudt en waarom we 10 procent van de overgedragen middelen moeten besparen. Dat is logisch en volledig.

De 80/20-verhouding van het Planbureau is een heel ander verhaal. Die verdeling impliceert immers dat er minder moet worden bespaard op de middelen die de federale overheid voor de vergrijzing wil gebruiken. Volgens mij kan dit enkel als een geheel worden beschouwd. Dit is een reden om dringend te stoppen met emmeren over de redenen waarom er geen staatshervorming of regering komt en om dringend een regering te creëren.

In 2006 heeft de toenmalige Federale Regering een nota over de pensioenverplichtingen ingediend en met de deelregeringen besproken. In die nota staat dat de deelregeringen meer dan 16 miljoen euro aan eigen middelen aan de eigen pensioenverplichtingen moeten bijdragen. Minister Bourgeois heeft een tijdje geleden verklaard dat dit punt moeilijk te bespreken valt. De deelregeringen zouden meer bijdragen voor hun eigen pensioenverplichtingen omdat ze hier zelf bevoegd voor zijn. Dit is ten dele waar. De deelregeringen beslissen, onder meer met de cao's, immers zelf in elke mate de pensioenverplichtingen toenemen. Het gaat hier echter om een bedrag van 16 miljoen euro op een geheel van een paar miljarden euro's.

Het lijkt me het beste op dit vlak duidelijkheid te scheppen. Tot nu toe heeft niemand voorgesteld de volledige pensioenverplichtingen naar Vlaanderen over te hevelen. Er is enkel gesteld dat de bijdrage moet worden verhoogd. De nota die toenmalig premier Verhofstadt, toenmalig minister van Begroting Van den Bossche, de PS en de MR in 2006 hebben besproken, is jammer genoeg nooit uitgevoerd. Dit is een van de essentiële punten in het debat. (*Applaus bij sp.a*)

**De voorzitter:** De heer Van Dijck heeft het woord.

**De heer Kris Van Dijck:** Voorzitter, uitgaande van de twee voorliggende vragen zou ik namens de N-VA een aantal antwoorden aan elkaar willen koppelen. Die antwoorden volgen logisch op elkaar.

De vragen zijn daarnet naar voren gebracht. Is Vlaanderen bereid een gedeelte van de federale staatsschuld over te nemen? Zo ja, onder welke voorwaarden kan dit gebeuren? Hoe zit het met het denkspoor van het Planbureau om een gedeelte van het overheidstekort over te nemen door bij een overheveling van bevoegdheden de budgettaire overdracht niet volledig uit te voeren?

Volgens mij moeten we vanuit het Vlaams Parlement eerst en vooral stellen dat we hebben bereikt wat van de Europese overheden wordt verlangd. We hebben een begroting in evenwicht. We mogen dit blijven benadrukken. Die prestatie heeft pijn gedaan en heeft van diverse Vlaamse beleidsdomeinen aanzienlijke inspanningen gevergd. Dit is een prestatie waarop we fier mogen zijn.

Maar tegelijk, en ik breng de vele kritieken die we in budgetdebatten dienaangaande hebben gekregen, in herinnering, blijft natuurlijk de grote nood bestaan bij onder meer Onderzoek en Ontwikkeling, de prangende nood bij Onderwijs en bij de wachtlijsten in de zorgsector.

Het is dankzij de budgettaire inspanningen waarnaar ik verwees, dat we vanaf 2012 ruimte zullen krijgen om een aantal extra inspanningen te doen. Het zijn, collega's, juist de inspanningen die van Europa worden gevraagd, maatregelen die gevraagd worden om dynamiek te krijgen.

We zullen de diverse Vlaamse beleidsdomeinen die reeds een aanzienlijke besparingsinspanning geleverd hebben, de komende jaren géén extra besparingen opleggen om de putten die op andere niveaus werden gemaakt, te dichten. We blijven dus bij ons standpunt dat we geen overschotten op Vlaams niveau zullen boeken zodat de federale overheid tekorten kan blijven boeken. Het gezamenlijke tekort van alle Belgische overheden samen schommelt rond de 5 procent van het bruto binnenlands product. In het Europese Stabiliteitspact wordt gewag gemaakt van maximaal 3 procent. De federale overheid is voor 85 procent verantwoordelijk voor dit tekort. Het is dus in de eerste plaats aan de volgende federale regering om budgettair orde op zaken te stellen.

Maar laat het ook duidelijk zijn: iedereen moet zijn deel doen. Dit betekent natuurlijk dat we onze verantwoordelijkheid voor de toekomst van de mensen van dit land niet wensen te ontlopen. Integendeel, we hebben op Vlaams niveau bewezen dat we de noodzakelijke saneringen in het overheidsapparaat en in de uitgaven durven en kunnen doorvoeren. Diezelfde verantwoordelijkheid moet ook worden opgenomen in het kader van een zesde sociaal-economische staatshervorming. Nieuwe bevoegdheden en budgetten worden overgedragen naar dit Vlaamse niveau.

Vandaar dat we het principe dat het Planbureau in zijn paper naar voren schuift om slechts 90 of 80 procent van de middelen over te dragen, heel sceptisch bekijken. Dat zal weer moeilijk zijn. Als wij het met 90 procent of zelfs met 80 procent zouden moeten doen, waarom werden die besparingen tot op heden niet gerealiseerd op federaal niveau? Het Planbureau gaat er ook van uit dat in de sociale zekerheid eigenlijk niet kan worden bespaard. Daar willen we als N-VA toch ook een kanttekening bij maken.

In elk geval zullen we ons vandaag niet uitspreken over de concrete modaliteiten waaronder dit alles kan gebeuren. We zullen ons niet vastpinnen op 90 of 80 procent, die afspraken maken immers deel uit van een globaal akkoord waarover de zesde staatshervorming moet handelen. We ontlopen vanuit datzelfde principe ook niet onze verantwoordelijkheid voor de hoge staatsschuld in België, die zoals u weet niet minder dan 98 procent van ons totaal bruto binnenlands product bedraagt, want ook de 6 miljoen Vlamingen vallen onder de noemer 'België'. We kunnen onze verantwoordelijkheid dus niet wegsteken.

Hoe je het ook draait of keert, en wie je ook als verantwoordelijke wilt aanwijzen voor het tekort, voor de staatsschuld, het is de realiteit dat elke Vlaming, elke Waal, elke Brusselaar en elke belastingbetaler een deel van de staatsschuld zal moeten dragen.

Als we dan al in het kader van de lopende onderhandelingen tot een akkoord kunnen komen, ook voor wat een deel van de staatsschuld betreft, dan zijn er voor ons drie bindende voorwaarden. Vooreerst moet dit ingebouwd zijn in een responsabilisering in de Financieringwet. Het principe van 'wie betaalt, bepaalt' moet worden doorgetrokken naar andere domeinen. En ten slotte moeten verantwoordelijkheden ter zake worden opgenomen

door alle deelstaten, niet alleen door degenen die reeds de tering naar de nering hebben gezet, want we zijn dienaangaande met zijn allen verantwoordelijk.

In die hoedanigheid wensen wij de gesprekken over de modaliteiten, zoals ze in het Octopusdocument zijn neergeschreven, verder te voeren. *(Applaus bij de meerderheid)*

**De voorzitter:** De heer Vereeck heeft het woord.

**De heer Lode Vereeck:** Voorzitter, minister-president, ministers, collega's, ook ik krijg een wat bevreemdend gevoel wanneer ik hier sta, omdat dit de tweede keer in twee dagen is dat we een debat voeren over bijna niets.

Gisteren hebben we in de commissie een debat gevoerd over een herziening van de gewestelijke belastingen. Daar is een synthesesnota over, maar die was helaas niet beschikbaar, waardoor we in de commissie toch wel een beetje naast elkaar aan het praten waren. Ook vandaag blijf ik heel erg op mijn honger. Herverdeling van de federale schuld: over welke voorwaarden en principes hebben we het dan, maar vooral over welke bedragen? Waarover discussiëren we hier?

Vandaag liggen er eigenlijk twee discussies op tafel: de 80/20-verdeelsleutel en de regionalisering van de schuld. Alhoewel ze natuurlijk verbonden zijn, zou ik ze toch van elkaar willen scheiden.

We hebben kennis genomen van het rapport van het Planbureau. Naar aanleiding daarvan heeft premier Leterme verklaard dat met de 80/20-verdeelsleutel de overheid over voldoende middelen moet beschikken om leefbaar te blijven. De reactie van de premier is natuurlijk begrijpelijk omdat hij op die manier – en het is hier al herhaaldelijk gezegd – de begrotingsinspanningen die hij zelf niet doet op het federale niveau, deels afwentelt op andere niveaus.

Laat ons eerlijk zijn: de euforie van premier Leterme over zijn begroting is eigenlijk misplaatst. De premier is er trots op dat de Belgische begroting een voorsprong heeft op het traject van het stabiliteitsprogramma. Als we het recente rapport van de Hoge Raad van Financiën nalezen, dan blijkt er toch wel een verontrustende situatie te zijn omdat de Hoge Raad van Financiën zeer duidelijk stelt dat de verbeterde budgettaire situatie op het federale vlak bijna volledig toe te schrijven is aan een verbeterde conjunctuur en er nauwelijks sprake is van structurele maatregelen. De Hoge Raad wijst dan ook terecht op de duurzame sanering van de financiën, vooral langs de uitgavenzijde, aangezien er in dit land al een torenhoge belastingsdruk is.

Als we een ongewijzigd beleid zouden doorvoeren en als er geen nieuwe conjunctuurvertraging optreedt, dan zou België toch weer rond een tekort van min 4,6 procent van het bruto binnenlands product (bbp) schommelen. Dat is nu de realiteit.

Minister-president, in die zin was ik zondag uiterst tevreden dat u uw partijgenoot Leterme de wacht hebt aangezegd en gesteld hebt dat Vlaanderen niet zal aanvaarden dat het federale niveau zijn begrotingsinspanningen wil doorschuiven naar de deelstaten. 80/20: no way. Ik weet niet hoe u het precies hebt gezegd, maar u hebt gezegd dat het onaanvaardbaar is en dat ze zelf maar moeten besparen als ze kritiek hebben op de Vlaamse Regering.

Het rapport van het Planbureau is ook heel duidelijk. Het gaat om echte, grote problemen. De renteaflossingen kunnen een kwart tot een derde van de federale uitgaven opslokken. Reden van de problemen waarin de Federale Regering is terechtgekomen, is de vergrijzing. Ook dat zegt het rapport van de Hoge Raad van Financiën zeer duidelijk. De vergrijzingsinspanningen komen bijna volledig op de kap van de federale overheid. Dan kunnen we alleen maar constateren dat de federale overheid de afgelopen tien of twintig jaar te weinig inspanningen heeft geleverd en is het net iets te gemakkelijk om dat door te sluizen naar de Vlaamse Regering.

Minister-president, toch heb ik anderzijds wat bedenkingen. U weet ook dat, gezien de dynamiek van de Bijzondere Financieringswet, de regio's toch wel over veel middelen beschikten en vrij goed in de slappe was zaten. Om maar een voorbeeldje te geven: dit jaar alleen al zijn er 1,5 miljard euro extra inkomsten ten aanzien van vorig jaar. Dat is 200 miljoen euro meer ten opzichte van de meerjarenbegroting. In die zin kan ik me wel voorstellen dat een bevoegdheidsoverdracht niet gepaard hoeft te gaan met een volledige overdracht van de middelen. De heer Van den Heuvel heeft dat ook al gezegd. Moet het nu een 90/10-verhouding zijn, of een 95/5-verhouding? Minister-president, ik wijs u erop dat die overdracht in het verleden ook niet voor 100 procent is gebeurd. In 1989 werd Onderwijs overgedragen – dat heette toen nog Nationale Opvoeding. Ook Infrastructuur werd overgedragen. Toen werd niet 100 procent van de middelen overgedragen. Dat is een mogelijkheid. We kunnen daar alleszins over praten.

Die 80/20-discussie is een wat steriele en statische discussie. Wat dat betreft, volg ik de heer Van Rompuy. Dit past immers binnen het huidige dotatiesysteem. Als we ook daar gaan kijken naar de responsabilisering, dan krijgen we meteen een heel ander verhaal.

Ook met betrekking tot de schuldoverdracht schetst dat rapport van de Hoge Raad van Financiën geen al te fraai beeld. Tot nu toe is dat federaliseringproces vrij asymmetrisch verlopen, in die zin dat er heel wat bevoegdheden en activa werden overgedragen, maar dat de fiscaliteit en de schuld federaal werden gehouden. In die zin was er deels te weinig responsabilisering. Willen we de Belgische overheidsfinanciën saneren, dan moeten we inderdaad gaan naar een nieuwe Financieringswet, met meer fiscale autonomie. Op dit moment bedraagt de federale overheidsschuld in België ongeveer 342 miljard euro. De federale overheid betaalt 89 procent van de lasten daarvan, en de regio's 6 procent. Ik denk dat meer fiscale autonomie inderdaad ook betekent dat we een deel van die federale schuld overnemen. Minister, in die zin was uw uitspraak in Knack wél interessant, omdat u natuurlijk afwijkt van wat in uw eigen Vlaams regeerakkoord staat. Zoals de heer Crombez daarnet nog zei, ging het over rentestabilisatie, maar u hebt het wel degelijk over het overnemen van de schuld.

Als we die schuld overnemen, dan moeten we er natuurlijk voor zorgen dat we die niet zomaar overnemen, maar dat er een zekere fiscale autonomie tegenover staat. De heer Van den Heuvel heeft daarnaar verwezen. Natuurlijk moeten we dit bijzonder voorzichtig aanpakken. Was ik een buitenlandse obligatiehouder, dan zou ik immers niet graag beschikken over Belgische obligaties die worden gedekt door de Waalse regio. Laten we dus heel voorzichtig zijn als we echt overgaan tot een splitsing van die schuld. *(Applaus bij LDD)*

**De voorzitter:** De heer Watteeuw heeft het woord.

**De heer Filip Watteeuw:** Voorzitter, minister-president, geachte leden, minister Muyters, ik heb u de voorbije maanden en jaren leren kennen als een gemoedelijk man, als iemand waarmee het gesprek kan worden gevoerd. Zowel in de commissie Financiën als in de commissie Economie is dat zo. Tegelijk bent u echter ook iemand die toch moeilijk in beweging te krijgen is, die niet zo gemakkelijk zijn idee aanpast. Volgens sommigen is dat een goede eigenschap. Ik denk dat u dat vandaag in Knack bevestigt. Het is goed dat u nadenkt over de vraag hoe we zullen omgaan met de staatshervorming en met de schuld, maar u bevestigt eigenlijk vooral mijn ervaring: u geeft gas en u remt tegelijkertijd.

Dat is niet mijn enige probleem met uw uitspraken. Ik vind het ook jammer dat het enkel gaat over de herverdeling van de schuld en niet over het beleid in zijn geheel.

U geeft gas en u remt tegelijkertijd. Zoals u weet, maakt u dan veel lawaai. Ik had de indruk dat u in eerste instantie een opening wilde maken in deze discussie. Eventueel kan een bevoegdheidsoverdracht, maar die is dan niet 100 procent budgettair gedekt. U maakt een opening, maar u stelt onmiddellijk een aantal duidelijke voorwaarden. U zegt dat ook de

federale overheid moet besparen. Daaronder versta ik dat dit nu onvoldoende gebeurt. Collega's van Open Vld en CD&V, ik denk dat die boodschap aan u is gericht.

U zegt dat de kern van het probleem de kosten van de sociale zekerheid zijn. Dan is de boodschap dat er gesnoeid moet worden in de sociale zekerheid. Is dat de boodschap van de N-VA? Mijn vraag is dan waar dat moet gebeuren. De vergrijzing komt op ons af en de gezondheidszorg zal nog heel wat middelen nodig hebben. Wat doet u daarmee?

**De heer Kris Van Dijck:** Mijnheer Watteeuw, ik wil u documenten bezorgen over elementen in de gezondheidszorg waar inderdaad op vele domeinen, onder meer in ziekenhuizen, wel eens met geld wordt gesmost.

**De heer Filip Watteeuw:** Dat is inderdaad zo. En wat bedoelt u daar nu mee?

**De heer Kris Van Dijck:** U verwijt de N-VA dat ze wil besparen. Waar bespaard kan worden, willen wij inderdaad besparen.

**De heer Filip Watteeuw:** Ik vraag wat de boodschap is. Waar wilt u snoeien? Ik veronderstel dat ik daar straks een antwoord van de minister op zal krijgen.

**Mevrouw Mieke Vogels:** Mijnheer Van Dijck, als u a zegt, moet u ook b zeggen. Als gevolg van de vergrijzing zullen de volgende jaren de kosten van de ziekteverzekering stijgen, zeker als al de mantelzorg die nu nog bestaat, wordt weggeveegd omdat iedereen tot op de leeftijd van 65 jaar zal moeten werken. De kosten van de ziekteverzekering in de professionele zorg zullen de komende jaren aanzienlijk toenemen.

**De heer Kris Van Dijck:** Ik hoop die leeftijd te bereiken waarop ik zorgen nodig zal hebben. Mevrouw Vogels, het klopt wat u zegt, maar er zijn ook elementen in de gezondheidszorg waarop bespaard kan worden. Zo zijn er mensen die terecht zouden kunnen bij hun huisarts, maar die naar de spoeddienst van een ziekenhuis moeten gaan omdat die huisarts geen diensten meer verleent. Dat zijn praktijken die in dit land gebeuren.

**De heer Filip Watteeuw:** Bevoegdheidsoverdracht zonder een volledige budgettaire overdracht is niet zo eenvoudig, zegt u, en misschien wilt u het dan toch niet zo graag.

Alle deelstaten moeten op dezelfde manier werken. De boodschap is dan dat Brussel en Wallonië dit niet zullen willen. Een bevoegdheidsoverdracht zonder een volledige budgettaire overdracht is dan ook niet echt uw ding.

Als u gas geeft en tegelijkertijd remt, dan draait u vooral rond.

Hoe is de schuldsituatie in andere federale landen? De heer Van den Heuvel heeft daar ook al op gewezen. België is een voorbeeld van een land waar de schuld zeer centraal wordt gehouden ondanks het feit dat het land intussen serieus is gedecentraliseerd. Oostenrijk en eventueel Spanje zijn in dit geval. In Canada zit bijna 50 procent van de schuld bij de regio's en bijna 50 procent bij de federale overheid. Dezelfde situatie zien we in Australië en Zwitserland.

Dat heeft te maken met de wijze waarop wij tot onze gedecentraliseerde federale structuur zijn gekomen. Dat is zeer stapsgewijs en traag gebeurd. Daarbij heeft men de historische schuld altijd centraal gehouden.

Het lijkt mij van een zekere economische logica te getuigen dat bij de overheveling van bevoegdheden de gekoppelde budgetten meegaan, alsook de schulden. Degenen die denken dat men budgetten kan overdragen zonder een deel van de schuld over te nemen, die dwalen toch wel. Waar wilt u eigenlijk naartoe met deze discussie? Dat ontgaat mij. Er zijn geen honderden alternatieven. Er is de schuldoverdracht en de verminderde budgetoverdracht. We hebben het al gehad over de pensioenbijdragen van de ambtenaren. Veel meer is er niet. Er moet eens duidelijkheid komen.

Minister, als de discussie over de schuldverdeling enkel gebruikt wordt om tot een boedelscheiding te komen, of zelfs als een hefboom om de boedelscheiding te forceren, dan is dat contraproductief. Ik vrees dat het daar uiteindelijk om draait. We hebben er al op gewezen: de uitdagingen waar we voor staan, zijn enorm. We hebben de vergrijzing, de vergroening, de nood aan een nieuwe energievoorziening, de Europese plannen rond CO<sub>2</sub> enzovoort. Deze discussie over de schuldherverdeling is steriel.

We moeten samen een project opzetten, regio's en federale overheid, zodat we de uitdagingen van de toekomst aankunnen. Wie moet wat doen? Dat betekent dat we ook de lasten uit het verleden moeten verdelen. Voor ons, minister, gaat de discussie niet alleen over de schuldverdeling maar vooral over goed en degelijk bestuur. *(Applaus bij Groen!)*

**De voorzitter:** De heer Van Overmeire heeft het woord.

**De heer Karim Van Overmeire:** Voorzitter, minister-president, dames en heren, ik ga de pertinente vragen van de sprekers voor mij niet herhalen. Ik heb begrepen dat 100 procent overdracht niet realistisch is, maar dat 90 procent te weinig is, laat staan 80. Voor anderen is 80 procent wel realistisch, afhankelijk van de context.

Wat ik hier nog niet of nauwelijks heb gehoord, is dat bij de andere deelentiteiten ook zeer weinig animo bestaat voor dit idee. Nog minder zelfs dan Vlaanderen zijn ze in staat om 80 procent over te nemen. Ik wil wel eens zien hoe het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – dat toch zo dringend zoveel geld nodig heeft – 80 procent van de schulden torsen.

Het debat ontwikkelt zich hier alsof er een concreet voorstel op de tafel ligt, maar alle constructies die werden aangehaald, zijn slechts op los zand gebouwd. Het is natuurlijk goed om sommige ideeën in de kiem te smoren, maar de realiteit, minister-president, is dat er momenteel helemaal niets op de tafel ligt.

De essentiële vraag heb ik u vorige week al gesteld. Ik ondervroeg u over de steeds verder uitdeinende bevoegdheden van de Federale Regering in lopende zaken, het veranderen van de spelregels en de gevolgen hiervan op de Vlaamse strategie. U antwoordde dat ik me van parlement vergiste en dat ik mijn vragen hiernaast moest stellen. U hebt eigenlijk alleen maar uw eeuwige mantra herhaald: Vlaanderen heeft een grote staatshervorming nodig, de Octopusnota is het referentiekader. Uw rol, minister-president, is beperkt tot het aftoetsen van een mogelijk akkoord aan die Octopusnota. Hoeveel van die nota u dan moet aftoetsen, hoeveel er moet worden binnengehaald, dat blijft allemaal zeer onduidelijk. Een grote staatshervorming, voldoende autonomie, dat zijn allemaal holle woorden tot er een concreet akkoord op de tafel ligt.

De essentiële vragen werden vorige week al gesteld. Wat is op dit moment de strategie van de Vlaamse Regering? Welke hefbomen hebt u? De dialoog binnen dat Belgisch kader zit toch muurvast. Dat ziet u toch ook. De Maddensstrategie, waar zoveel om te doen was, wordt niet toegepast. En zoals Stefaan Walgrave in De Morgen liet optekenen, is er op federaal vlak al bijna een jaar een vacuüm. Het gekke is, zo stelt hij, dat de deelstaten niet in dat gat springen. Integendeel, zoals ik vorige week heb geschetst, wordt door een Federale Regering van lopende zaken, die steeds meer bevoegdheden claimt, de politieke druk op de ketel verminderd.

Ik denk niet dat ik alleen voor mezelf spreek als ik zeg dat er absoluut geen plezier meer aan is om hier keer op keer vragen te stellen over de Vlaamse strategie. Er is absoluut geen plezier meer aan om hier de verschillende Vlaamse partijen elkaar vliegen te zien afvangen.

Ik benijd de volkeren op deze planeet die in federale staten leven, waar de verhoudingen bepaald worden door loyaliteit en door goede trouw. Die loyaliteit en die goede trouw zijn in dit land allang verdampt en vervangen door een cynisch pokerspel.

Minister-president, u tracht nu opnieuw een Vlaamse consensus op te bouwen rond uw Vlaamse Octopusnota. Ik heb eigenlijk maar één vraag voor u. Gelooft u nu werkelijk dat in het huidig Belgisch kader, dat in het huidige onderhandelingskader, dat zich nu eindeloos uitstrekt, u ooit tot de realisatie van de doelstellingen van uw Octopusnota kunt komen? Daarop had ik graag eens een eerlijk antwoord gekregen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

**De voorzitter:** Minister-president Peeters heeft het woord.

**Minister-president Kris Peeters:** Voorzitter, collega's, het eerste element van discussie in dit debat is de Octopusnota. Voor alle duidelijkheid, die Octopusnota is opgemaakt tijdens de vorige legislatuur. De toenmalige meerderheid heeft zich daar volledig achter geschaard. Die Octopusnota maakt nu integraal deel uit van het Vlaams regeerakkoord van de huidige legislatuur.

Als minister-president heb ik op 22 juni 2010 aan de informateur heel duidelijk gesteld dat die nota voor de Vlaamse Regering en alle partijen, inclusief Open Vld, die, denk ik, nog altijd achter die nota staat, de grote staatshervorming inhoudt, en dat elke stap die men zet, getoetst zal worden aan de inhoud ervan. Het is een heel spijtige zaak dat gaandeweg de discussie over die grote staatshervorming aan het verzanden was. Er werden verschillende ideeën gelanceerd, de ene al interessanter dan de andere. Een aantal ervan vielen of vallen buiten de Octopusnota. Dan is het heel belangrijk te onderstrepen dat voor ons die nota de uitgangspositie inhoudt, dat een staatshervorming eraan wordt getoetst en dat dat aan de Franstaligen duidelijk gesteld moest worden. Ik heb menen te begrijpen dat Franstaligen zeggen dat er eindelijk een duidelijk signaal is van Vlaanderen en dat de Octopusnota het vertrekpunt is.

Mijnheer Gatz, u kent ook iets van onderhandelen. U weet dat de eigen positie en de eigen uitgangspunten eerst duidelijk gesteld moeten worden. Onderhandelen betekent dat men maximaal werkt naar dat resultaat. Dat is de boodschap die ik heb gegeven. Uw reactie daarop kan ik niet goed begrijpen, tenzij u zegt dat u zich distantieert van de Octopusnota. Ik zou dat dan wel graag horen. Het is heel belangrijk duidelijk te maken dat alle Vlaamse partijen aan de Franstaligen zeggen wat het uitgangspunt is, dat daaraan alles getoetst zal worden en dat maximaal wordt ingezet op de invulling van de Octopusnota. Het is aan de Vlaamse onderhandelaars om alles te doen om dat te realiseren. We zullen zien wat het resultaat is.

Mijnheer Van Hauthem, u hebt al een paar keer gevraagd of ik niet beter van deelregering tot deelregering zou onderhandelen. Ik heb daar, zoals u weet, ervaring mee. Ik verwijs naar de gemeenschapsdialoog. Ik heb toen mijn verantwoordelijkheid genomen en zelfs de steun van het Vlaams Belang gekregen om te onderhandelen.

Maar ik stelde vast dat de Waalse Regering niet haar minister-president stuurde, maar andere mensen zonder ministerpost in die Waalse Regering. Ik wil geen tweede keer de fout maken dat we vanuit de Vlaamse Regering onderhandelen en dan iemand tegenover ons krijgen die geen leider is van de Waalse Regering.

Op dit moment proberen de voorzitters van de politieke partijen een resultaat inzake staatshervorming uit de brand te slepen. Die oefeningen moeten nu onder leiding van Wouter Beke alle kansen op succes krijgen. Het is heel belangrijk dat degenen die toen de Octopusnota hebben ondertekend – zeker degenen die geen deel uitmaken van de huidige meerderheid –, onverkort zeggen dat ze achter de Octopusnota als uitgangspositie blijven staan. Het Vlaams Belang en Groen! hebben die niet ondertekend, maar als ze er vandaag ook achterstaan, dan is dat een heel krachtig signaal vanuit het Vlaams Parlement.

Het tweede element van dit debat is het probleem van de staatsschuld, de 90/10- en de 80/20-verhouding, en misschien krijgen we straks nog een 70/30-verhouding. Ik vind het heel jammer dat enkele sprekers hier alles op een hoopje hebben gegooid. Er is immers de langetermijnaanpak, met de Financieringswet. Het is heel belangrijk dat we de

Financieringswet herschrijven en daar op lange termijn duidelijkheid over krijgen. De schuldproblematiek is een andere langetermijnaanpak die ook op tafel moet komen.

Op de korte termijn hebben we het begrotingstekort op het federale niveau. In de nota-Vande Lanotte hadden we minstens de indruk dat om een bijdrage te krijgen in het kader van de overdracht van de bevoegdheden, we 10 procent moeten inhouden, die dan kan bijdragen tot de sanering van de begroting.

Ook de vergrijzingsproblematiek moet worden onderscheiden van de langetermijndiscussies, dus de Financieringswet en de schuldproblematiek. Van het document van het Planbureau was ik vooraf niet op de hoogte. Ik heb het gekregen toen het publiek is gemaakt. Het Planbureau zegt dat als er verder bevoegdheden en middelen worden doorgeschoven naar de deelstaten, er een probleem is inzake de schuld, de vergrijzing enzovoort.

Als men de langetermijnproblematiek wil oplossen door bevoegdheden te geven met maar 80 procent van de middelen, dan moeten we ons niet laten vangen door die discussie. Als wij saneringen hebben doorgevoerd, en we krijgen maar 80 of 90 procent van de middelen, dan kunnen we op bepaalde domeinen efficiëntiewinsten boeken, maar op andere niet. Als we de kinderbijslag doorschuiven naar de deelstaten met maar 80 procent van de middelen, dan moet ik 20 procent elders gaan zoeken. Moeten we saneren bij Onderwijs, bij Welzijn of andere domeinen die voor ons zo belangrijk zijn? Neen. Het debat over het doorschuiven van middelen en het houden van een deel voor de schuldproblematiek, moet op een ander niveau worden gelegd. Het punt is hoe we zullen omgaan met die schuld op het federale niveau.

Voorzitter, collega's, ik raad u aan om de documenten die zijn opgemaakt naar aanleiding van de discussies in dit parlement over de resoluties en waarvoor we deskundige professoren hebben gehoord, nog eens na te lezen. Daarin staat dat er drie mogelijkheden zijn. Ten eerste, opsplitsing van de schuld zonder meer, waarbij deelstaten een afgesproken deel van de rijksschuld overnemen en zo snel mogelijk door eigen schuld vervangen. Deze aanpak is volgens de auteurs het minst aangewezen om het vertrouwen van de financiële markten niet in het gedrang te brengen.

Een tweede mogelijkheid is de federale staat als formele schuldenaar van de overgedragen schuld te behouden, maar de deelstaten in economische zin de dienst van deze unieschuld te laten verzekeren. Daar was men ook niet echt enthousiast over.

Een derde mogelijkheid is de deelstaten gezamenlijk en hoofdelijk aansprakelijk te houden voor een deel van de rijksschuld dat overgedragen wordt in het kader van een schuldagentschap. Dat is wat toen besproken is.

Als we bevoegdheden en de middelen doorschuiven, dan hebben we een probleem met de schuld. Het enige wat mijn collega en ikzelf hebben gezegd, is dat wij het debat over de schuld niet uit de weg willen gaan. Sterker nog: wij willen liever een debat ten gronde daarover dan een debat over een 80/20- of 90/10-verhouding, dat de problematiek niet volledig dekt. Laat ons spreken over die schuld.

Het is wat ons betreft belangrijk te onderzoeken wat toen allemaal is afgesproken, zoals een gemeenschappelijk schuldagentschap, waar we tegemoetkomen aan de problematiek van de internationale markten, waarbij we ook tegemoetkomen aan wat in de Octopusnota staat, namelijk het leveren van een bijdrage aan de rentelast.

Dat komt niet van mij. Ik heb dat niet uitgevonden. Het is Dirk Heremans die dat toen heeft voorgesteld. Het Vlaams Instituut Voor Economie en Samenleving (VIVES) heeft daar dan een uitgebreide studie rond gedaan. Dat lijkt mij een interessante oefening, die we verder in al haar facetten moeten uitwerken.

Er zijn al voorbeelden van. Ik verwijs naar de Delcreditedienst, waar de deelstaten een zitje hebben en waar men gemeenschappelijk een aantal zaken beslist. Op die manier kunnen we

op een verstandige wijze omgaan met die problematiek. Het is niet zo dat wij ons ertoe laten verleiden om de federale begroting te helpen en de put op het federale niveau te dempen.

Een ander element is de vergrijzingsproblematiek. Mijnheer Van Mechelen, u hebt toen met betrekking tot de responsabiliseringsbijdrage voorstellen gedaan waar ik nog steeds volledig achter sta, om ervoor te zorgen dat de 7 miljoen euro die wij nu betalen, gradueel wordt opgebouwd, zodat we daar een grotere bijdrage leveren. Ik vind dat een zeer terechte discussie, waar wij een grotere verantwoordelijkheid in moeten dragen.

Toen u dat voorstel hebt gedaan, is dat voor alle duidelijkheid ook niet opgenomen in de begrotingen. Er is afgesproken om daar een werkgroep rond op te zetten. Die werkgroep is één of twee keer samengekomen, en nadien is het nooit meer het voorwerp van vergaderingen geweest.

Belangrijk is dat we stappen zetten en dat we kijken wat we kunnen doen. Als er met de andere deelstaten afspraken over worden gemaakt, zal dat natuurlijk ook terug te vinden moeten zijn in onze begrotingen. Dat spreekt voor zich.

Mijnheer Watteuw, u zegt dat ik rem en gas geef tegelijkertijd. U rijdt niet te veel met de wagen vermoed ik, want dan draai je niet rond, maar dan sta je stil. Misschien is dat wel zo met de fiets, maar niet met de wagen.

De voorstellen die in de vorige legislatuur op tafel zijn gelegd, zijn mijns inziens nog altijd zeer zinvol. Het kan natuurlijk pas als ook de andere deelstaten hun bijdrage leveren. Het debat kan dan misschien nog wat worden verruimd. Minister Bourgeois wees er al op dat we bijvoorbeeld ook een vinger in de pap zouden moeten hebben met betrekking tot de pensioenleeftijd, als het verder evolueert in de richting van een grotere bijdrage tot de pensioenen.

Wat betreft het stabiliteitsprogramma hebben wij aan de federale regering laten weten dat wij een begroting in evenwicht hebben en dus geen overschotten zullen realiseren. Dat wil niet zeggen dat wij, als de mogelijkheid bestaat op het vlak van indexering enzovoort, geen provisies zullen aanleggen.

Ik heb ergens gelezen dat wij zelfs dat niet zouden doen, om het federale niveau niet te helpen. Dat is larie. Dat is een goedkope reactie die nergens op slaat. Wij zullen een aantal zaken beslissen om te kunnen doen wat we moeten doen. Dat heeft niets met verrottingsstrategie te maken. Wij doen dat omdat wij in Vlaanderen heel wat maatschappelijke zorgen hebben. Wij moeten die zorgen invullen. Wij moeten dus geen overschotten boeken om het federale niveau bij te springen. Dat wil niet zeggen dat er geen provisies en dergelijke kunnen worden aangelegd wanneer wij van oordeel zijn dat dat aangewezen is. Een indexprovisie lijkt een van de zaken waarover wij in een begrotingscontrole zullen spreken.

Die boodschap is gegeven. De reactie is goed. Wij nemen er akte van en wij zullen er rekening mee houden. Ik ga ervan uit dat dit gebeurt. Er is geen overleg of vergadering over geweest en er zijn er ook geen gepland. *(Applaus bij de meerderheid)*

**De heer Joris Van Hauthem:** Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. U hebt de verschillende facetten van onze vragen overlopen. Met betrekking tot de schuld heb ik begrepen dat 80/20 of 90/10 niet zo belangrijk is indien men dit ziet in het kader van een ruimere fiscale autonomie en dus niet meer in het kader van een dotatiesysteem.

Wat betreft de Financieringswet en de eventuele bijdrage tot de sanering van de schuld zullen wij altijd een probleem hebben. De Financieringswet zoals hij bestaat sinds het Lambermontakkoord, is voor Vlaanderen niet slecht geweest. Wij moeten dat durven toe te geven. Wij hebben er onze schuld mee afgebouwd. Anderen niet. Als het om geldstromen en bedragen gaat, is dat goed voor ons geweest. Wij moeten dat durven toe te geven. Het geld is

altijd het glijmiddel geweest om welke staatshervorming dan ook erdoor te krijgen. Maar het geld is nu op. Het bestaat niet meer als glijmiddel om wat dan ook te doen.

Dat maakt het des te moeilijker aangezien men aan de andere kant van de taalgrens absoluut niet zit te springen voor bijkomende bevoegdheden, tenzij misschien hier en daar op kleine detailkwesties. Maar men zit daar in elk geval niet te springen voor een grote staatshervorming, hoe groot die ook moge zijn. Ik hoor hier elke week spreken over een grote staatshervorming, maar niemand kan op de duur zeggen hoe groot of hoe klein zij moet zijn. Men zit daar ook niet te wachten op uw copernicaanse omwenteling. Dat is een ernstig probleem.

Men kan niet meer aan de Financieringswet raken zonder dat men zal bloeden. We zullen allemaal moeten bloeden. Alleen is het de vraag wie het meest zal bloeden. En het kan niet zijn dat diegenen die deze inspanning al hebben geleverd, een tweede keer zullen moeten bloeden.

Minister-president, ik blijf het erg en een beetje zielig vinden dat u negen maanden na datum het bos uit moet komen lopen om te zeggen dat er zoiets is als een Octopusnota. U moest blijkbaar diegenen die hier en daar aan het hollen waren, opnieuw bij de les krijgen. Anders zou u dat niet zo uitdrukkelijk hebben gedaan. Maar u antwoordt niet op de vraag hoe u dat denkt te realiseren. Wij hebben u gesuggereerd, en doen dat vandaag nog eens, of het niet beter zou zijn om van deelstaat tot deelstaat of van deelregering tot deelregering te spreken. U zegt – zeer terecht, ik moet u daarin gelijk geven – dat u dat hebt geprobeerd en dat dat niet lukte. Kunt u mij zeggen wat er wel nog zal lukken? De partijen zitten op federaal vlak al 9 maanden samen. Het lukt niet. Van de andere suggestie, van deelstaat tot deelstaat, hebt u de ervaring dat het niet gaat.

Minister-president, ik denk niet dat er nog 35 mogelijkheden zijn. Het is niet omdat u het zo graag hebt, maar gewoon vanuit die loutere vaststelling dat ik u zeg dat het niet slecht zou zijn als de Vlaamse Regering eindelijk eens die conclusie zou trekken en dat zij tot de andere kant van de taalgrens zou zeggen dat er maar één mogelijkheid overblijft. Aan u de keuze. Maar dan moet u wat dat betreft eindelijk ook eens uit het bos durven te komen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

**De heer Sven Gatz:** Dank u voor uw antwoord. Sommigen, ook in deze assemblee, vroegen zich af of dit een zinvol debat was vandaag. We kunnen ons natuurlijk ook de vraag stellen of het interview op zich zinvol was. Eigenlijk heb ik meer vernomen van de pedagogische uitleg van mijn collega-fractie leider John Crombez over wat de draagwijdte van een aantal pistes van minister Muyters zou kunnen zijn, dan van hemzelf. Dank daarvoor, mijnheer Crombez. Het is mij allemaal alvast potentieel wat duidelijker geworden.

We hebben het gehad over statische percentages, 80/20 en 90/10, en dynamische onderhandelingslogica. Dat is allemaal juist. Ik heb vandaag toch wel een verschuiving gezien naar het dynamische. Ik heb inderdaad gezien, ook bij de CD&V-fractie, dat een dynamische onderhandelingslogica blijkbaar meer wordt geapprecieerd dan het gebalst met Octopusnota's dat uiteindelijk niet zoveel indruk maakt.

Ik zie dat u probeert iedereen weer op één lijn te krijgen, en het eerste wat uw minister van Begroting doet, is vrijelijk in een interview een aantal pistes lanceren. Minister Muyters, nadenken mag, ook en misschien vooral in de politiek. Maar nu gaat u vooral op jacht met de fanfare op kop. U zou misschien beter zeven keer uw tong ronddraaien vooraleer u iets zegt.

**De heer Lode Vereeck:** Minister-president, de Octopusnota is op een aantal aspecten toch wel wat zwakker dan de vijf resoluties. Op één aspect is die sterker, namelijk wanneer er wordt gepleit voor een Vlaams Rekenhof. Dat vinden we niet terug in die vijf resoluties.

Een belangrijk element waar ik u toch wel op wil wijzen, is dat de inningsbevoegdheid van Vlaanderen wel in de vijf resoluties staat en niet in de Octopusnota. Ik vind dat een belangrijk element dat ontbreekt.

Ik heb dus met de nodige kritische blik naar de Octopusnota gekeken. Ik ben blij dat u dit principe naar voren hebt geschoven. Vorige week heb ik u gevraagd – en u hebt daar niet op geantwoord – hoe wij vanuit Vlaanderen, vanuit de Vlaamse Regering, kunnen werken aan die staatsvorming. U hebt dat geprobeerd met de dialoog van gemeenschap tot gemeenschap, en bent daar getraumatiseerd van teruggekomen – zo heeft u daarnet herhaald. Het heeft niet gefunctioneerd. Er is de commissie die wordt voorgesteld in het kader van het plenumplan om hierover al wat werk te verrichten. Maar op dit moment gebeurt er vanuit Vlaanderen, zowel het parlement als de regering, weinig om te wegen op die discussie.

Daarom wil ik u opnieuw vragen – en ik sluit mij aan bij de heer Van Hauthem – wat uw hefboom nu eigenlijk is en wat u als actief en proactief middel hebt om op die discussie te wegen. Kunt u in het Overlegcomité bijvoorbeeld een – weliswaar constructieve – obstructiepolitiek voeren, waarbij u zegt dat u bepaalde afspraken zult uitstellen totdat er beslissingen worden genomen? Hoe kan de Vlaamse Regering de realisatie van die Octopusnota al dan niet bewerkstelligen?

U wilt die Vlaamse partijen daarmee op één lijn krijgen. Ik denk dat dat een zeer goede strategie is. De Franstaligen begrijpen het machtswoord wel degelijk als je vanuit een hecht blok op tafel klopt en zegt hoe we marcheren.

De vraag is natuurlijk in welke mate u hierin nog wordt gesteund door de sp.a die duidelijk gesteld heeft dat er niet moet worden vastgehouden aan de Octopusnota. Want zij zien een Belgische unie met vier regio's, wat natuurlijk niet de filosofie is van de Octopusnota.

Minister-president, ten slotte denk ik dat er rond die 80/20 hier in het parlement de consensus is dat we dat met de nodige kritische zin moeten bekijken, dat het bijvoorbeeld ook 95/5 zou kunnen zijn en dat het in een dynamische context moet gebeuren, enzovoort.

Ik wil zelfs advocaat van duivel Leterme spelen. Stelt u zich voor dat hij zijn zieke “boîte” wil renoveren en dat hij de goede stukken overhoudt en zijn slechte departementen afstoot. Vaak is het dan zo dat bepaalde ondernemers die zieke bedrijven helemaal omturnen. Zo komen we bij de efficiëntiewinsten. In sommige domeinen zijn er mogelijkheden en in andere niet, dat gaf u zelf aan.

Nu vind ik net het voorbeeld van de kinderbijslag geen goed domein, want daar kan ik u meteen een efficiëntiewinst aangeven, namelijk de 7,5 miljoen kinderbijslag die in uw begroting niets staat te doen.

**De heer John Crombez:** Voorzitter, ik zal beginnen met mijn collega gerust te stellen: de Octopusnota is deel van het regeerakkoord en daar staan wij onverkort achter. Net zoals andere partijen andere doelstellingen op langere termijn formuleren over wat het model moet zijn waar we moeten geraken, dat zelfs iets verder gaat dan een regeerakkoord, is dat ook een model. Ik denk dat we eerder een tekort hebben aan mensen die modellen formuleren die sluitend zijn. We voelen ons niet beperkt door een regeerakkoord dat vijf jaar loopt om na te denken over de finaliteit van het geheel.

Minister-president, wat de discussie betreft, maak ik me een klein beetje zorgen, niet over u en uw regering, maar over het feit dat er na het overnemen van het standpunt van de Vlaamse Regering naar aan de federale overheid, er geen enkele terugkoppeling is in verband met verdere afspraken of onderhandelingen. Nog eens, binnen vier weken moet er een stabiliteitsprogramma zijn waarover er noodzakelijk een akkoord bestaat, want anders is dat niet zwaarwichtig en zal dat zijn repercussies hebben. Ik heb uit uw antwoord begrepen dat niets daarvan bestaat en dat we maar moeten hopen dat de federale regering, ondanks het feit

dat ze in lopende zaken is, tijdens de paasvakantie een tandje zal bijsteken, want de tijd wordt wel zeer kort.

Minister-president, u hebt gelijk om de discussie over de percentages op scherp te stellen. Er is het Planbureau met een 80/20-verhouding en de nota-Vande Lanotte met een 90/10-verhouding. U weet dat ik een andere lezing heb van wat er in de nota-Vande Lanotte staat. Ik heb daarstraks gezegd dat ze een duidelijke beschrijving inhoudt van welke bevoegdheden overkomen met een raming van het bedrag. In 2012 zou er ongeveer 10 miljard euro naar Vlaanderen komen. In de nota staat niet dat in het geval 10 miljard euro zou worden overgedragen, er 10 procent aan de bron wordt afgehouden. Er staat dat in de jaren daarna met die middelen Vlaanderen 10 procent van die middelen zou moeten beperken. Dat is een heel ander verhaal. Dat betekent dat in lopende begrotingen voor verschillende jaren een deel van de inspanning moet worden geleverd.

In die nota staat ook dat het ook kan gaan over de usurperende bevoegdheden op federaal niveau. Er zijn verschillende mogelijkheden. Dan is er nog de mogelijkheid van de pensioenbijdragen. Dat betekent dat juist die onderhandeling moet worden gevoerd.

Zoals de heer Van Rompuy zegt, zal iedereen een stuk moeten bijdragen als er een verschuiving van bevoegdheden is. De vraag is hoe dat best gebeurt. Ik ben het met u eens dat het niet mogelijk is dat er aan de bron bij overdracht een percentage zou worden afgehouden, maar wel in een plan van een aantal jaren. Ik wijs op het probleem van de huidige federale minister van Financiën, die liefst blijft zitten tot 2014, anders wordt hij werkloos. Dan blijft er nog maar één jaar over naar het doeljaar 2015 om de globale begroting in orde te krijgen. Dat is toch wel licht problematisch.

**De heer Lode Vereeck:** Mijnheer Crombez, het is natuurlijk belangrijk dat er in de politiek mensen zijn die out of the box denken en die niet alleen een lange- maar een zeerlangetermijnvisie hebben.

Ik heb een heel concrete vraag. In het voorstel voor de Belgische unie, dat door uw voorzitter, mevrouw Gennez naar voren wordt geschoven, is er sprake van een volwaardig Brussels gewest. Dat staat toch wel haaks op de filosofie van de Octopusnota waarin we Brussel als onze hoofdstad behouden en waarin er duidelijk geen sprake is van de uitbouw van een volwaardig Brussels gewest. Ook de Octopusnota kun je een langetermijnvisie noemen. De vraag is hoe die langetermijnvisie spoort met uw langetermijnvisie. Aan de minister-president is er de vraag naar de coherentie binnen zijn regering.

**De heer Filip Watteuw:** Voorzitter, ik heb bij het begin van de namiddag vragen gesteld over de opportuniteit van dit debat. Ondanks het duidelijke antwoord van de minister-president, blijf ik met die vraag zitten.

Ik denk dat een geïsoleerd debat over de schuldverdeling, en al zeker over de 80/20- en de 90/10-verhouding, niet zinvol is. We moeten vertrekken vanuit de bevoegdheden en wat we met het beleid kunnen doen en van daaruit de stap maken naar de budgetten en van daaruit naar de historische schulden. Dat is een andere aanpak. Het interview met minister Muyters bevat een aantal pistes, maar ook niet meer dan dat. Ik vraag me nog altijd af of we daarover moeten discussiëren. Maar dat is volledig uw bevoegdheid, voorzitter.

**De voorzitter:** Mijnheer Watteuw, ik zal hier in de toekomst rekening mee houden.

**De heer John Crombez:** Ik wil nog even iets verduidelijken. We hopen dat de Octopusnota zo snel mogelijk kan worden uitgevoerd. Dat is de wens van de Vlaamse Regering. Het is belangrijk dat politici 'outside the box' kunnen denken. Het is echter nog belangrijker dat politici 'outside the box' denken met een model dat klopt. Zo hebben we er niet veel. De rol van Brussel staat in dit verband zwaar ter discussie. Het is nog wachten op een ander model. Dat model zou dan een sluitend antwoord moeten geven op de vraag naar de rol die Brussel op lange termijn moet vervullen.

**Minister-president Kris Peeters:** Iedereen stelt dat de onderhandelingen over de staatshervorming in een zeer belangrijke fase zijn aanbeland. Dat is in het verleden nog gezegd. Nu denkt iedereen dat het zo is. Er wordt over het eindspel gesproken. Ook in het schaakspel is dit een zeer strategische fase.

Het is heel belangrijk dat de onderhandelaars, zeker de Vlaamse onderhandelaars, een duidelijk signaal geven en laten weten waar het op staat. Ik heb begrepen dat de meerderheidspartijen hier duidelijk achter staan. Hetzelfde geldt voor mensen van de oppositie, waarvoor dank. Bij de Open Vld zit er om voor mij onduidelijke redenen nog wat ruis op. Dat zal later nog wel zijn gevolgen hebben.

Het is heel belangrijk dat eindelijk duidelijk wordt gesteld waar Vlaanderen en de Vlaamse partijen heen willen en op welke basis ze te werk willen gaan. De Franstaligen zijn hier zelfs positief over.

De heer Crombez heeft gelijk. Dit vergt een maximale inspanning van de onderhandelaars. De Open Vld heeft de onderhandelingen vervoegd met nieuwe inzichten die snel tot resultaten zouden leiden. Spijtig genoeg is dit tot nu toe niet het geval gebleken.

Ik ga ervan uit dat we, nu we ons in het eindspel bevinden, maximale resultaten kunnen boeken. De heer Beke heeft op dit vlak een belangrijke taak. Iedereen hoopt dat er vooruitgang kan worden geboekt en dat verdere stappen kunnen worden gezet.

Er is een discussie aan de gang over de 90/10-verdeling. Als minister-president heb ik willen duidelijk maken dat dit een van de mogelijkheden is. Dit staat in de nota-Vande Lanotte. Het is mogelijk slechts 90 procent van de middelen over te hevelen. Ik vind dat we op andere domeinen intelligentere oplossingen kunnen vinden om op een duurzame wijze een bijdrage tot de overheidsschuld en de aanpak van de vergrijzing te leveren.

Er zijn op dat vlak al openingen gemaakt. De responsabiliseringsbijdragen voor ambtenaren zijn niet nieuw. Dat dateert van de vorige legislatuur. We worden op dat vlak niet geconfronteerd met de combinatie van nieuwe bevoegdheden en beperkte middelen. Indien we efficiëntiewinsten kunnen boeken, zullen we dat zeker doen. Op bepaalde domeinen is dit echter niet mogelijk. Dit betekent dat we verder moeten saneren of belastingen moeten innen. Niet iedereen is het hiermee eens, en ikzelf zeker niet.

De studie van het Planbureau is een wetenschappelijke studie. Het Vlaams Parlement moet nagaan hoe het debat zich verder kan ontwikkelen. Het kan eventueel in de commissie worden gevoerd. Ik kan iedereen in elk geval aanraden het verslag te herlezen van de discussie die het Vlaams Parlement in 1999 met deskundigen heeft gevoerd. In die rapporten is veel informatie te vinden over de manier waarop toen over die schuld werd gedacht en volgens mij nog steeds moet worden gedacht.

**De voorzitter:** Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Het debat is gesloten.

### **Actualiteitsmoties**

**De voorzitter:** Door de heer Van Hauthem, door de heer Van Dijck en door heren Gatz en Vereeck werden tot besluit van dit actualiteitsdebat actualiteitsmoties aangekondigd. Ze moeten uiterlijk om 16.30 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daar straks over uitspreken.

Het incident is gesloten.

■

**ACTUELE VRAAG van de heer Steve D'Hulster tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de bewustmaking inzake overdreven snelheid in het verkeer en de attitudemeting ter zake van het BIVV**

**De voorzitter:** De heer D'Hulster heeft het woord.

**De heer Steve D'Hulster:** Voorzitter, minister, collega's, 28 maart, afgelopen maandag, werd aangekondigd als de 'Go For Zero'-dag, de dag zonder verkeersongevallen. Helaas is het anders uitgedraaid. Het werd een zwarte dag op onze wegen, en zo zijn er – spijtig genoeg – heel wat. Elk jaar sterven in Vlaanderen net geen 500 mensen in het verkeer. Om het voor u een beetje tastbaar te maken, collega's, dat is vier keer deze vergadering – wanneer de zaal een beetje beter gevuld is. Het zijn cijfers die sowieso verontwaardiging oproepen.

Wat mij nog meer tegen de borst stuit, is dat nog altijd niet iedereen ervan overtuigd is dat te snel rijden levensbedreigende gevolgen kan hebben. Uit een attitudemeting van het Belgisch Instituut voor de Verkeersveiligheid (BIVV) die maandag werd voorgesteld, blijkt dat nog steeds een heel groot deel van de Belgische chauffeurs te snel rijden aanvaardbaar vindt.

Minister, als we tot meer verkeersveiligheid op onze wegen willen komen, als we willen dat mensen trager rijden, dan moeten we niet alleen voorzien in flitspalen, die natuurlijk nodig zijn als sluitstuk van het verkeersveiligheidsbeleid, maar moeten we in de eerste plaats mensen overtuigen. Vandaar mijn vraag. Welke hefboomen ziet u binnen uw instrumentarium van sensibilisatieacties, campagnes en verkeerseducatie om de frank, of beter de euro, te doen vallen en om door te dringen tot de Vlaamse en Belgische chauffeurs?

**De voorzitter:** Minister Crevits heeft het woord.

**Minister Hilde Crevits:** Mijnheer D'Hulster, ik dank u voor het stellen van deze vraag. Ik zal het niet hebben over handhaving noch over infrastructuur, want dat is niet de teneur van uw vraag. Ik zal het ook niet hebben over de slachtoffers van de mensen die snelheids-overtredingen begaan.

U zei dat wat u het meeste heeft geraakt, het feit is dat het zodanig is ingeburgerd en als normaal wordt geacht door de gemiddelde Vlaming om te snel te rijden, dat men dat aanvaardt als een evidentie. Het is een kwestie waar ook mijn voorgangers al mee te kampen hadden. Het is heel moeilijk om de Vlaming daarover van gedacht te doen veranderen. Het verleden heeft ons ook al geleerd dat het geen zin heeft om grote affichecampagnes te doen rond het thema 'je rijdt te snel'. Ik meen dat we doelgroepgericht moeten werken.

Doelgroepgericht werken, betekent dat we kijken waar de grootste risicofactoren zitten en dat we ook bekijken waar ons grootste potentieel zit om ervoor te zorgen dat er niet te rap wordt gereden. Dat begint bij de opleiding. Mijn voorgangster heeft heel wat initiatieven genomen om in het kader van de opleiding ook oog te hebben voor verkeersveilig gedrag. Ons louter focussen op snelheid is niet goed; het gaat over de totale attitude van mensen inzake verkeersveilig gedrag.

Waar ik nu de komende periode vooral op wil focussen, is het doelgroepgericht beleid dat niets te maken heeft met opleiding en levenslang leren. We willen groepen mensen hard, maar op een goede en verantwoorde manier confronteren met de gevolgen van ongevallen.

Deze week is de campagne 'Breekbaar' gestart. Initiatieven van jonge mensen om vrienden te steunen, worden daarbij in de spotlights gezet. Het algemene Vlaamse publiek kan kennis nemen van de gevolgen van een verkeersongeval voor jonge mensen en hun vriendengroep. Hetzelfde zal gebeuren met de senioren.

Er is ook het project verkeersgetuigen. Slachtoffers van ongevallen getuigen in scholen en bij verenigingen over wat ze hebben meegemaakt. Dat project is heel klein. Het is de bedoeling om het uit te rollen in heel Vlaanderen, maar natuurlijk moeten we de geschikte mensen vinden die als getuige kunnen worden geconfronteerd met groepen mensen.

Het zal een aanpak op maat vergen, een doelgerichte aanpak, kleinschalig, maar vooral gericht op de mensen bij wie de grootste winsten kunnen worden geboekt.

**De heer Steve D'Hulster:** Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het project 'Breekbaar' van Rondpunt dat u hebt voorgesteld, is een goede illustratie van hoe heel doelgroepgericht kan worden gewerkt.

Er is een aantal jaren geleden een Europees onderzoeksproject Campaigns and Awareness-raising Strategies in Traffic Safety (CAST) geweest dat de effecten van verkeerscampagnes en sensibiliseringsacties probeert na te gaan. Het BIVV heeft een trekkersrol gespeeld. Misschien kan er nog winst gehaald worden uit het beter monitoren van wat doe je voor welke doelgroep. Zo kunnen we ervoor zorgen dat we het hele palet van 9 tot 99 bereiken.

**De voorzitter:** De heer Keulen heeft het woord.

**De heer Marino Keulen:** Voorzitter, minister, er is een uitdrukking 'fatsoen moet je doen'. Eigenlijk geldt dat ook voor verkeersveiligheid. Men moet dat ook zelf betrachten. In campagnes, in opvoeding en in cursussen op school, moet men mensen ook wijzen op de eigen verantwoordelijkheid. We zijn allemaal weggebruiker en dus verantwoordelijk voor onze eigen verkeersveiligheid.

Inspelen op de verantwoordelijkheid van elke Vlamingen en van elke weggebruiker is nodig om mensen veilig door het verkeer te loodsen.

**De voorzitter:** Mevrouw Jans heeft het woord.

**Mevrouw Lies Jans:** Voorzitter, minister, ik wil alleen maar bevestigen dat het beleid van de minister om doelgroepgericht te werken, zeer belangrijk is.

Vanmorgen hoorde ik op de radio dat lichte bestelwagens voor enorme problemen zorgen en dat ongevallen met lichte bestelwagens zeer dodelijk zijn. We moeten dus zeer doelgroepgericht werken, niet alleen naar leeftijd, maar ook naar de categorieën van wagens.

Minister, graag wou ik van u horen of er mogelijkheden zijn om op korte termijn op te treden.

**De voorzitter:** De heer Reekmans heeft het woord.

**De heer Peter Reekmans:** Voorzitter, het is misschien een beetje cynisch, maar toch voor alle duidelijkheid: 28 maart was een zwarte dag voor verkeersveiligheid. De kettingbotsing is ontstaan door een kijkfile, net door de Go For Zero-actie. Dat is een beetje cynisch, maar het zijn nu eenmaal de feiten.

Collega D'Hulster, sinds vorige week kennen we de rekening voor de zwarte punten. Ik denk dat sp.a ons geen lessen meer te leren heeft over verkeersveiligheid. We gaan nu eerst de rekening betalen van negen jaar geleden. Bovendien zijn er heraangelegde zwarte punten die meer ongevallen veroorzaken na de herinrichting dan ervoor.

Minister, er moet een snelheidsaanpassing zijn in bepaalde situaties. Er zijn de voorbije jaren genoeg flitscamera's geplaatst. Ik denk dat infrastructuurwerken nu de prioriteit moeten zijn. Ik geloof dat u van goede wil bent, maar ik versta niet waarom uw partij vandaag uitpakt met de resultaten van een grote mobiliteitsenquête. Vertrouwt uw eigen fractie u niet meer?

**De voorzitter:** De heer Peeters heeft het woord.

**De heer Dirk Peeters:** Voorzitter, ik wil er enkel even de aandacht op vestigen dat wat de heer D'Hulster zegt zeer belangrijk is. Ik vind het ook heel waardevol dat er op doelgroepen wordt gefocust. Het ontslaat ons niet van de verdomde plicht om werk te maken van onderhoud. De motorrijders klagen over putten en vangrails.

Het ontslaat ons niet van de plicht om de infrastructuur veiliger te maken.

**Minister Hilde Crevits:** Ik ben het volledig eens met wat de heer Keulen zegt over de eigen verantwoordelijkheid. Er bestaat zoiets als 'peer pressure', dat wil zeggen dat het eigen

gedrag in het verkeer grotendeels bepaald wordt door vrienden, sociale omgeving, opvoeding. De sociale druk is meer dan opgelegde regels, van groot belang. We moeten daaraan werken. We bereiken dat niet door grote affiches te hangen, maar we moeten met de mensen praten. Vandaar mijn voorstel om kleinschalig bij sociale groepen te gaan werken.

Mevrouw Jans, ik zag dat mijn 2 minuten voorbij waren, dus ik ben alleen tot aan de leeftijden geraakt, maar uiteraard zijn er ook de doelgroepen naargelang het vervoermiddel. Bij de motorrijders zijn – tot mijn verbazing – niet de jonge mannen, maar vooral de motorrijders tussen 40 en 60 jaar het meest risicovol. Daarop moet vooral ook worden gefocust. Dat is evident. De vervoermiddelen en de leeftijden moeten worden bekeken.

Mijnheer Reekmans, het was inderdaad jammer van die kettingbotsing. U hebt ook de irritatie van AWW gezien, omdat die opstelling niet gelukkig was. Ze zijn verhuisd en dan was dat probleem enigszins opgelost. Ik heb hier bewust niets gezegd over de harde handhaving met de camera's, omdat dat niet de vraag was. Ik heb me echt toegespitst op het gedrag van mensen, dat moet worden aangepast.

Mijnheer Peeters, ik ben ongelooflijk blij met uw betoog. Ik heb vandaag ook de kranten gelezen. Ik onthoud uit uw betoog vooral dat u voor 100 procent achter de prioriteit staat van enorme investeringen in ons wegennet. Het is absoluut nodig dat we die toestand verhelpen. Ik zal dat de komende periode ook consequent blijven doen.

**De heer Steve D'Hulster:** Minister, ik dank u zeer voor uw antwoord. Als we willen dat het aantal verkeersslachtoffers op onze wegen afneemt, dan moeten we inderdaad nog meer doordringen bij nog meer mensen. Het is een taak van ons allemaal om te bekijken op welk vlak en binnen welke doelgroepen er nog hiaten zijn, en daar dan een goede aanpak voor uit te werken.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

■

#### **ACTUELE VRAAG van de heer Boudewijn Bouckaert tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het conformiteitsattest inzake gescheiden afvoer van regen- en afvalwater**

**De voorzitter:** De heer Bouckaert heeft het woord.

**De heer Boudewijn Bouckaert:** Voorzitter, minister, geachte leden, op dinsdag 29 maart was het de VLARIO-dag (Vlaamse Rioleringen). Zowat heel het jaar raakt ingevuld met dergelijke dagen. Op die dag wordt speciale aandacht besteed aan onze rioleringen en aan de scheiding tussen het hemelwater – een Versteyleiaanse term – en het afvalwater.

Minister, u weet dat allemaal wel, maar ten behoeve van de collega's wil ik erop wijzen dat sinds 2000 bij nieuwbouw regenwater en afvalwater gescheiden moeten zijn. Sinds 2008 is het zo dat, als een straat wordt heraangelegd en het regenwater en het afvalwater ook in het openbaar domein worden gescheiden, de bestaande gebouwen ook aan die scheiding moeten worden aangepast. Ik stel dit principe absoluut niet ter discussie: het heeft oneindig veel voordelen.

Vóór die scheiding zal er een controle moeten gebeuren en een conformiteitsattest gegeven. VLARIO heeft daar informatie over verspreid. Die keuring blijkt voor de bouwheer, voor de eigenaars van de woning een meerkost van 100 à 130 euro met zich te zullen meebrengen.

Ik heb enkele bedenkingen – geen vragen – bij heel die zaak. We kunnen ons om te beginnen afvragen waarom alle gebouwen aan die regel moeten worden onderworpen, terwijl slechts 5 procent van de straten die scheiding al heeft. Men dwingt dus de nieuwbouwers die scheiding door te voeren, terwijl de scheiding bij 95 procent van de straten nog niet is gebeurd.

Er is dus sprake van een afzonderlijk conformiteitsattest, van een aparte keuring. Men moet ook weten dat er een keuring zal komen met betrekking tot het vasthouden van het regenwater, en dan is er natuurlijk ook nog het conformiteitsattest met betrekking tot de stedenbouwkundige vergunning. Men zal dus driemaal mensen over de vloer krijgen, voor afzonderlijke keuringen.

Minister, moeten de kosten van die verplichte keuring worden afgewenteld op de bouwheren? Zal luidens het besluit dat binnenkort ter zake zal worden opgesteld, die kostprijs op hen worden afgewenteld, zodat ze opnieuw een meerkost van 100 à 130 euro hebben?

**De voorzitter:** Minister Schauvliege heeft het woord.

**Minister Joke Schauvliege:** Mijnheer Bouckaert, ik ben blij dat u het principe ondersteunt. Wij investeren miljoenen euro's in rioleringen. Het spreekt voor zich dat we dan ook moeten zorgen dat woningen correct kunnen worden aangesloten op die rioleringen. Dat is belangrijk voor de waterkwaliteit. Het is ook essentieel om wateroverlast tegen te gaan.

Het is ook niet nieuw dat men in nieuwbouw een gescheiden stelstel moet aanleggen. Dat is al sinds 2000 zo. Er is wel iets nieuws in verband met de keuring. Vorige week heb ik de plenaire vergadering nog gewezen op het belang van het nieuwe waterverkoopreglement. Tot nu had elke rioolbeheerder zijn eigen reglement. Op sommige plaatsen was er al een keuring. Nu staat in het voorstel van waterverkoopreglement dat er bij elke nieuwbouw een keuring moet gebeuren. Dat is de volledige verantwoordelijkheid van de rioolbeheerder. Die hoeft dat niet door te rekenen aan de klant. Ook de drinkwatermaatschappijen rekenen de kosten voor de keuring van de installaties niet door aan de klant.

Het bedrag dat wordt genoemd door VLARIO, van 100 à 150 euro, is sterk overdreven. Het gaat om de aansluiting op het rioleringsnet, aan de straat. De rioolbeheerder kan perfect beslissen om dat niet door te rekenen aan de klant. Men krijgt dan een soort solidariteit waarbij iedereen een stukje van de kosten betaalt. Er staat zeker niet in het waterverkoopreglement dat de kosten moeten worden doorgerekend aan de klant.

**De heer Boudewijn Bouckaert:** Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord. Dat houdt in dat de regeling kan verschillen van gemeente tot gemeente. In sommige gemeenten zal de bouwheer de kosten van de keuring moeten dragen, in andere gemeenten zal dat niet het geval zijn. Dat verschil vind ik al een discussie waard.

Het gaat hier over een goede regeling die moet worden gehandhaafd. Die handhaving houdt kosten in. We noemen dat de handhavingskosten. De vraag is wie die kosten moet dragen. Indien die kosten worden doorgespeeld naar de gekeurde instantie, dan doe dat me denken aan een regeling in China. Als iemand daar ter dood wordt veroordeeld, dan krijgt de familie achteraf de factuur voor de kogel. In ons geval moet men zelf opdraaien voor de kosten van de keuring.

De vraag is ook waarom de Vlaamse overheid er niet naar streeft om al die controles te bundelen tot een vorm van controle om zo de handhavingskosten te verminderen.

**De voorzitter:** Mevrouw De Vroe heeft het woord.

**Mevrouw Gwenny De Vroe:** De hoorzittingen over de watersnood lopen nog. Deze problematiek is daar uiteraard ook aan bod gekomen. Er blijken grote problemen te zijn met nieuwbouwwoningen. Het gaat om vier op tien gecontroleerde woningen. Dat is een heel groot aantal. De bouwheren van die woningen gaan ervan uit dat alles in orde is, maar dat blijkt niet het geval te zijn. Om hen niet op kosten te jagen, werd in de commissie de vraag gesteld of het niet mogelijk is om het nieuwe as-builtattest dat er staat aan te komen, te integreren in een bijkomende controle op de aansluiting van de regenwaterafvoer en de afvalwaterafvoer. Er zijn al gesprekken bezig om ook het energieprestatiecertificaat met het as-builtattest te integreren. De vraag is nu of al onderzocht is of het as-builtattest in de toekomst kan worden uitgebreid naar bijkomende controles op die rioleringsaansluitingen.

**De voorzitter:** De heer Martens heeft het woord.

**De heer Bart Martens:** Mevrouw De Vroe, u neemt mij de woorden uit de mond. In de verenigde commissies omtrent de wateroverlast is inderdaad gesuggereerd om het as-buittattest te gebruiken om de conformiteit met de stedenbouwkundige verordening rond de buffering van regenwater na te gaan. Dat brengt geen extra kosten mee, want er moet toch iemand ter plaatse gaan controleren. Ik onderschrijf bovendien de noodzaak om effectief te controleren of de voorschriften op het vlak van buffering en gebruik van regenwater worden nageleefd, omdat uit de steekproef van VLARIO blijkt dat 46 procent van de nieuwbouwwoningen niet in orde is met de voorschriften.

**De voorzitter:** De heer Hendrickx heeft het woord.

**De heer Marc Hendrickx:** Voorzitter, ik zit niet in die bijzondere commissie, maar in de commissie Leefmilieu heb ik de minister al ondervraagd. Mijnheer Bouckaert, u stelt het principe van scheiding uiteraard niet in vraag. Dat zou pas erg zijn. Maar u hebt moeite met de meerkost.

Zoals de minister stelt, moet de meerkost uiteraard niet worden doorgerekend. Aan de andere kant is het een win-winsituatie voor de particulier zelf. Buiten de correcte aansluiting van de gescheiden riolering worden er nog andere zaken onderzocht zoals de septische put en de regenwaterput. Zijn die conform de regelgeving geplaatst? Wordt het regenwater correct hergebruikt?

Op lange termijn betekent dat voor de particulier in casu een positief effect. Ik ben het met u eens dat we moeten proberen om de meerkost zo beperkt mogelijk te houden of anders af te wentelen op de maatschappijen. Stellen dat dit voor de particulier een nefaste invloed zou hebben, vind ik van het goede te veel.

**De voorzitter:** De heer Sanctorum heeft het woord.

**De heer Hermes Sanctorum:** Mijnheer Bouckaert, ik volg uw pleidooi inzake het doorrekenen van de kosten en het bundelen daarvan. Daar ben ik het helemaal mee eens. Het gescheiden stelstel in Vlaanderen is op dit moment beperkt. Het verbaast me dat u het niet wilt verplichten bij nieuwbouw. Dat is onlogisch. Als de mensen het veel later moeten toepassen, op het moment dat het gescheiden stelsel in hun straat wordt aangelegd, dan gaan ze extra kosten hebben om in orde te zijn. Het is beter om het in nieuwbouw direct toe te passen.

Uit de studie blijkt dat niet overal in Vlaanderen, waar het gescheiden stelstel al is toegepast, ook een gescheiden aansluiting is geïnstalleerd. In de zomer lopen de riolen nogal eens over. Ze slikken niet alleen water, maar verspreiden er ook. Er wordt gebruikgemaakt van overstorten. Zodra het hemelwater in het afvalwater terechtkomt, en het rioleringsstelsel te veel water moet slikken, komt het water via overstort terecht in beken en rivieren. Dat zorgt weer voor vervuiling. Het is belangrijk dat iedereen zo snel mogelijk naar een gescheiden stelsel overstapt.

**De voorzitter:** Mevrouw Rombouts heeft het woord.

**Mevrouw Tinne Rombouts:** Voorzitter, ik sluit me aan bij de vraag. Ik stel net als de collega's vast dat we niet moesten wachten op de VLARIO-dag om de resultaten te kennen. Ze kwamen in de hoorzittingen rond het waterbeleid al aan bod.

Ik merk een verschil in interpretatie. U zegt dat er vanaf nu controles moeten gebeuren. In principe ligt die wetgeving al langer vast. De aansluitingen moeten op een correcte manier gebeuren en vanaf de nieuwe regelgeving al gecontroleerd worden. Op verschillende plaatsen gebeurt de controle vandaag dan ook al. De minister heeft het aangehaald, er zijn heel wat gemeenten of rioolbeheerders, die dat in hun totaalpakket opnemen en daar niets voor doorrekenen.

Anderzijds gebeuren blijkbaar heel wat zaken niet correct. Mij lijkt het correct dat een aantal elementen in regels worden gegoten zodat iedereen dat op dezelfde manier doet.

Het aspect van de verschillende controles werd aangehaald, we willen niet dat er vijf verschillende controleurs aan de deur komen. De heer Ceyssens heeft dat al aangehaald voor de energieprestatiecertificaten ten aanzien van de minister van Energie. Aangezien het as-buittattest vandaag nog niet uitgewerkt is, begrijp ik dat de minister hier niet op wacht, maar als het as-buittattest er is, moet dit toch bekeken worden. Zijn hier al gesprekken voor geweest, weet u wat de stand van zaken is omtrent het as-buittattest? Het is niet de bedoeling om vijf verschillende controleurs bij de mensen langs te laten gaan; minister, wil u ook nagaan welke keuringen gebundeld kunnen gebeuren?

**Minister Joke Schauvliege:** Voorzitter, collega's, eerst en vooral de cijfers. Ik wil die ook wel wat nuanceren. De cijfers die in een krant van vandaag staan, dat maar 5 procent van de rioleringen uit gescheiden stelsels bestaan, kloppen niet. We hebben de gegevens even opgevraagd. Sinds het subsidiereglement in werking is getreden, is er toch al 4300 kilometer riolering met een gescheiden stelsel aangelegd. We zitten nu al aan 15 procent en niet aan 5 procent. We investeren verder. Het klopt dat het nog niet overal is aangelegd. Maar bij nieuwbouw is het logisch dat men kan aankoppelen.

Een ander cijfer dat ik moet nuanceren, is dat vier op tien niet in orde zou zijn. Als we kijken naar de aansluiting op het gescheiden stelsel, dan gaat het over twee woningen op tien die niet in orde zijn.

Er zijn ook heel positieve trends vast te stellen. Vanaf dat men beseft dat er controle komt, zien we dat er ook vakkundiger wordt gewerkt om de werken goed uit te voeren. Dat staat in de vergunning die wordt afgeleverd. Dikwijls weet de bouwheer zelfs niet eens dat het bouwwerk niet goed is uitgevoerd. Degene die het werk moet uitvoeren, heeft nu veel meer oog om het goed en vakkundig te doen. Het feit dat er een keuring komt, werkt dus preventief.

Ik ben het er volledig mee eens dat er gebundeld moet worden. Dat is ook de reden waarom we hebben gezegd dat het de verantwoordelijkheid is van de exploitant, van de rioolbeheerder die de keuring moet uitvoeren. Hij kan dat perfect overlaten aan de drinkwatermaatschappijen. Ze hebben keurders die ter plaatse komen om de drinkwaterinstallatie te keuren. Ze zijn ook opgeleid om de rioolinstallatie te controleren. Dat kan perfect gebundeld worden.

Ik ben het er met heel wat collega's mee eens dat we moeten nagaan of we dat niet in het as-buittattest kunnen opnemen. Het as-buittattest heeft als bedoeling om, als het bouwwerk is opgeleverd, na te gaan of het conform de vergunning is uitgevoerd. Het gescheiden stelsel en de mogelijkheid om perfect aan te sluiten op de riolering maken ook deel uit van de stedenbouwkundige vergunning die wordt afgeleverd. Het is logisch dat we kijken of we dat daar mee in kunnen opnemen.

Intussen proberen we in het waterverkoopreglement de keuring voor de exploitant op te nemen, zodat we geen kostbare tijd verliezen. Het werkt daarenboven heel preventief.

Ik ben uiteraard bijzonder blij dat iedereen het principe van het gescheiden stelsel onderstreept en beseft dat het belangrijk is dat de woningen aangesloten kunnen worden op dat gescheiden stelsel.

**De heer Boudewijn Bouckaert:** Minister, ik ben voor splitsing, dus ook voor de splitsing van het water. Dat is, denk ik, logisch.

Er werden heel wat interessante opmerkingen gemaakt. Mijnheer Sanctorum, het is natuurlijk juist dat als er een nieuwbouw wordt gezet, het goed is om preventief al in een gescheiden stelsel te voorzien. Maar dan moet er bij de burger, bij de bouwer een redelijke verwachting kunnen bestaan dat die scheiding ook in het openbaar domein wordt doorgevoerd. Aan het

huidige ritme wordt daar niet aan voldaan. Men vraag nu eigenlijk aan de burger om te scheiden. Of de overheid dan zal volgen, dat weet men echter niet.

De kern van mijn opmerking is dat Vlaanderen aandacht moet schenken aan de kosten van het afdwingen en daar heel zorgvuldig mee moet omgaan. Als politieke overheid moeten we niet de lobby van de ambtenaren en controleurs bedienen. We moeten denken aan de kosten voor de burger. Daarom dring ik sterk aan op de bundeling met de stedenbouwkundige vergunning, hoewel dat niet bij Milieu zit.

Ik vind ook dat de kosten niet afgewenteld moeten worden op de burger. Dat creëert bij de overheid immers een vorm van deresponsabilisering, van ‘moral hazard’, een begrip dat ik vroeger al eens heb uitgelegd. Ik hoop dat dat principe niet door uw schouw is weggevlogen. *(Applaus bij LDD)*

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

■

**ACTUELE VRAAG van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het tekort aan leerkrachten in het secundair onderwijs**

**De voorzitter:** Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

**Mevrouw Marleen Vanderpoorten:** Voorzitter, minister, collega's, op geregelde tijdstippen is er in onze commissie gediscussieerd over de loopbaan van de leerkrachten in het algemeen en het lerarentekort in het bijzonder. Meestal komt dat aan de orde als ergens de alarmklok wordt geluid. Ook de afgelopen dagen was dat het geval, nu over het tekort in het secundair onderwijs voor technische vakken, wiskunde, wetenschappen, Frans en Nederlands. Dat was ook aangekondigd door het arbeidsmarktrapport, dus een verrassing was het niet.

Ik heb geoordeeld om hier toch nogmaals een actuele vraag over te stellen omdat er zo ontzettend weinig beweegt op het vlak van gesprekken daarover. Minister, ik weet dat u gaat zeggen dat het wordt meegenomen in het lerarenloopbaanpact en -debat, maar dat wil ik nu niet horen. Daarvoor is de situatie veel te dramatisch.

In antwoord op een aantal vragen om uitleg die daarover op 21 oktober zijn gesteld, hebt u een timing opgesteld van het lerarenloopbaandebat. Het zou lopen tot eind 2012. We vinden het veel te laat om dan pas te beginnen met het uitwerken van maatregelen. Dan zal al veel verloren zijn, dan hebben we een verloren generatie in het onderwijs. Dat mag absoluut niet gebeuren. Tijdens dat debat hebt u ook gezegd dat u bereid bent eventueel maatregelen te nemen, los van het totale pact, indien daarover een akkoord zou kunnen worden bereikt.

Minister, ik vind dit een dramatische situatie. U mag niet wachten. Wat wilt en zult u concreet doen aan deze situatie?

**De voorzitter:** Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet:** Mevrouw Vanderpoorten, u hebt zelf al een deel van het antwoord gegeven, het leerkrachtenloopbaanpact. Toen u minister van Onderwijs was, hebt u ook geprobeerd daar iets aan te doen, maar dat is niet echt gelukt. U weet dat het heel moeilijk is. Toen we het twee weken geleden in New York over de leerkracht hadden – de Amerikaanse regering organiseerde een conferentie over de toekomst van de leerkrachten – merkten we dat we niet het enige land zijn dat daarmee wordt geconfronteerd. Bijna alle Europese landen en Amerika kennen dat probleem en niemand vindt een toverformule. Die hebt u vroeger ook niet gevonden. Ik wil dit fundamenteel aanpakken.

Ik was in New York met de vakbonden. Het was een unieke formule dat de Amerikaanse regering niet alleen de minister, maar ook vakbondsafgevaardigden heeft uitgenodigd. Ze zijn zich ook bewust van de uitdagingen. Onmiddellijk na de paasvakantie zal ik op een

alternatieve, maar intensieve manier met de vakbonden het leerkrachtenloopbaan debat beginnen aan te gaan zonder taboes.

Het klopt dat we enkele maatregelen op voorhand willen nemen, maar ik wil herhalen dat 40 procent van de jonge leerkrachten gedwongen wordt deeltijds te werken, dat een op drie jonge leerkrachten hun job in de eerste vijf jaar verlaten. Daarop moeten we werken en dat is niet alleen een taak van de Vlaamse overheid, maar ook van de schoolbesturen. Het is niet de Vlaamse overheid die leerkrachten aanwerft. De schoolbesturen zijn werkgever.

Ik heb me afgevraagd hoe het komt dat jonge leerkrachten in de leerkrachtenopleiding starten, maar nooit in onderwijs beginnen. Hoe komt het dat in de eerste vijf jaar een op drie de job verlaat? Daar kunnen we geen serieus antwoord op geven. Dat is de reden waarom ik nu een bijkomende studie heb besteld om heel specifiek alle afgestudeerde jonge leerkrachten te bevragen, om te onderzoeken waarom ze al of niet in onderwijs zijn gestapt, en waarom ze er dan zijn uitgestapt. Daar wil ik veel beter op inspelen.

We moeten in de eerste plaats op een organisatorische manier ingrijpen, en in de tweede plaats op een structurele manier, en dat zal gebeuren met het leerkrachtenloopbaanpact.

**Mevrouw Marleen Vanderpoorten:** Minister, ik ben absoluut niet tevreden met uw antwoord. U zegt zelf dat het over heel veel zaken gaat in dit debat. Als u alles in één pot stopt en dan wacht op wat de vakbonden wel en niet willen bespreken, gaan we hopeloos de mist in. Ik heb reacties gelezen van vakbonden in kranten en gespecialiseerde tijdschriften, waarin ze zeggen waarover ze al niet willen praten.

Minister, binnen welk kader wordt er gesproken met de vakbonden? Kan het parlement daar eventueel een insteek doen? Dit zou ons nu te ver leiden, maar het is nodig om daarover met de commissieleden op korte termijn van gedachten te wisselen. Ik verwacht meer dan een resultaat van de gesprekken begin 2013.

**De voorzitter:** Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

**Mevrouw Goedele Vermeiren:** Minister, dit probleem is uiteraard niet nieuw. Mevrouw Vanderpoorten heeft de vakken al opgesomd. Het gaat over heel veel vakken. Het gaat ook vaak over interimarissen, leraren voor korte opdrachten, die blijkbaar heel moeilijk te vinden zijn. Het lerarenloopbaanpact komt dan ter sprake. U hebt gezegd dat u daar onmiddellijk na de paasvakantie werk van gaat maken. Het is in elk geval heel dringend dat we daar werk van maken.

Minister, we moeten ook dringend werk maken van de herwaardering van het lerarenvak. Meer jongeren moeten aangesproken worden om in dat vak te stappen en om er een goede job van te maken. Het is heel belangrijk dat onze jongeren goed onderwijs krijgen. U merkte terecht op dat ook schoolbesturen daar een rol in te spelen hebben. Maar dan komen we altijd terug op hetzelfde: ondersteuning. Hoe gaan we jonge, nieuwe leerkrachten in het onderwijs houden?

Ik ben benieuwd naar de resultaten van een nieuwe campagne. Ik dring erop aan om dat zo snel mogelijk te doen.

**De voorzitter:** De heer Bouckaert heeft het woord.

**De heer Boudewijn Bouckaert:** Minister, we zijn net terug van een bezoek aan China en Korea, waar ons telkens gezegd werd dat het lerarenberoep daar cultureel heel hoog wordt gewaardeerd. Waarschijnlijk moeten wij ook werken aan een culturele omslag op dat vlak, om onderwijs weer meer bovenaan op de ladder te plaatsen.

Ik sluit me volledig aan bij mevrouw Vanderpoorten. Het bestendig toespelen naar het overleg met de vakbonden onttrekt het parlement de controle over het debat. Wij worden onteigend om de discussie te voeren. Daarom zal ik voorstellen dat we die discussie bij ons in

de commissie voeren, zonder syndicale taboes. Ik vind de methodiek nu niet goed. Dergelijke belangrijke zaken moeten in het parlement bediscussieerd worden.

Wat in dit debat ook wel eens mag worden vermeld, is de vervrouwelijking van het lerarenberoep. Op den duur zien onze kinderen geen mannen meer voor de klas. Dat is ook iets waaraan gewerkt moet worden. Ik wil in dat verband de opinie van mevrouw Van Hecke aanhalen, die zegt dat dat grotendeels te wijten is aan het zorgimago dat onze leerkrachten krijgen, wat weinig appeal heeft voor de mannen. Misschien moet daar ook wat meer aan gewerkt worden.

**De voorzitter:** De heer De Meyer heeft het woord.

**De heer Jos De Meyer:** Voorzitter, collega's, het antwoord van de minister is belangrijk. Het debat over het loopbaanpact moet inderdaad dringend gevoerd worden. Het is absoluut noodzakelijk dat het opgestart wordt.

Ik wil er alleen voor pleiten, minister, om een versnelling hoger te schakelen. Ik weet dat dit een zeer gevoelige materie is en dat het debat grondig gevoerd moet worden. Maar als het effectief uw bedoeling is om dit in de loop van de legislatuur te beëindigen, beslissingen te nemen en ze bovendien te implementeren, waarschuw ik u: dan moet er in een hogere versnelling gewerkt worden.

Ik wil maar drie elementen aanhalen waarop gewerkt moet worden, maar er zijn er uiteraard nog veel meer. Een: het voorkomen van de vervroegde uitstroom. Twee: meer zij-instromers voor sommige specialiteiten. Drie: ervoor zorgen dat goede, ervaren leerkrachten gestimuleerd worden om langer te werken. Als u op die terreinen beslissingen wilt nemen, minister, moet het tempo dringend opgevoerd worden, liefst met de betrokkenheid van de commissie Onderwijs.

**De voorzitter:** Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

**Mevrouw Gerda Van Steenberge:** Minister, ik denk niet dat er één fractie is die niet van mening is dat er snel geageerd moet worden. Er is echt een probleem. Mevrouw Vanderpoorten heeft het al gezegd: er gaat in de commissie geen week of maand voorbij of er is een debat over het loopbaanpact. Er moet inderdaad, zoals de heer De Meyer zegt, een versnelling hoger geschakeld worden. De opwaardering van het beroep is heel belangrijk. We zien dat ook in andere landen, zoals in Finland, waar het lerarenberoep zeer hoog geacht wordt. Men moet niet naar Zuid-Korea of China reizen om dat te weten. Wij weten dat binnen Europa ook.

De meeste vragen zijn al gesteld. Maar ik wil terugkomen op die bijkomende studie die u bestelt over waarom beginnende leraren binnen de vijf jaar uit het beroep stappen. Ik weet niet of het bestellen van bijkomende studies sneller ageren is. Studies slepen lang aan. Minister, binnen welk tijds kader ziet u die studie? Er moeten toch resultaten van komen? Ik hoop dat dit ook niet op de lange baan wordt geschoven, naar 2012, 2013. Ik hoop dat dit heel binnenkort naar de commissie kan worden gebracht zodat wij daar als eersten over kunnen debatteren.

**De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Mevrouw Elisabeth Meuleman:** Minister, ik wil er, in tegenstelling tot mijn collega's, voor pleiten om de vakbonden niet buitenspel te zetten. Ik ben ervan overtuigd dat zij zich ervan bewust zijn dat er dringend een en ander moet gebeuren, en dat zij bereid zijn om 'out of the box' te denken. Wij moeten snel zijn, maar het is belangrijk om het veld mee te krijgen. Wij moeten 'out of the box' kunnen nadenken, maar wij moeten niet tornen aan de jobzekerheid want het blijkt dat nu net die jobzekerheid voor veel beginnende leerkrachten een zeer groot probleem vormt en een van de redenen is waarom zij niet in het onderwijs blijven. Bij tijdelijken blijkt echt dat het gebrek aan jobzekerheid een probleem vormt om in het

onderwijs te blijven. Minister, ik pleit er dus voor om zeker alle betrokkenen bij het debat te blijven betrekken maar ook om, inderdaad, een versnelling hoger te schakelen.

**Minister Pascal Smet:** Men heeft soms wat tijd nodig om het voor te bereiden. Mevrouw Meuleman heeft aangevoeld dat de vakbonden bereid zijn om het debat zonder taboes te voeren. Dat was jaren niet mogelijk. Maar men moet weten wat men wil. Ofwel doet men dat op de grote markt, en dan zal men geen akkoord hebben. Zo simpel is dat. Ofwel probeer je dat heel grondig te doen en zonder taboes. Maar je moet heel goed weten waarover je praat. Je moet over dingen praten die ook voor de vakbonden gevoelig zijn. Je moet dat niet van in het begin op het forum doen, want zo is het gedoemd om te mislukken. Ik wil lukken, niet mislukken.

Mevrouw Vanderpoorten, u moet niet verwachten dat datgene wat de afgelopen veertien jaar niet is gelukt, nu plotseling op één jaar tijd wel zal lukken. Daarom hebben we tijd genomen om het voor te bereiden, om het te laten gisten, om het te laten rijpen. We zijn nu in een fase gekomen dat we kunnen starten. Dat zullen we doen na de paasvakantie.

Over dat pact wil ik nog één ding duidelijk zeggen. We sluiten dat pact niet af om alles in één keer op te lossen. Het zal over tienjarige perioden gaan. Het gaat over maatregelen die gefaseerd moeten worden. Het gaat inderdaad over werkonzekerheid. U hebt een vervangingspool geprobeerd. Dat is mislukt. *(Opmerkingen van mevrouw Marleen Vanderpoorten)*

Het is de realiteit geweest. Het was een goede poging. Ik zeg niet dat het verkeerd was om het te proberen. Maar men heeft daar niet de toveroplossing in gevonden.

Het gaat over de zijinstroom. Het gaat over heel wat andere zaken. Het gaat over meer dan begeleiding, het gaat over het schoolklimaat, over de instelling van mensen. Wij zullen op al die terreinen moeten werken.

De studie is gestart en zal gestart worden om een preciezer inzicht te krijgen. U weet dat de lerarenopleiding is hervormd. Wij hebben nu een reeks studenten die afstudeert. Het is heel interessant om op het niveau van de individuele student te vragen of hij nu ja of neen in het onderwijs stapt, waarom hij die studie gestart is, waarom hij uit het onderwijs is gestapt. Daarop kan men kennelijk vandaag geen antwoord geven. In tegenstelling tot andere landen hebben wij in Vlaanderen geen gecentraliseerd onderwijssysteem waar de overheid aanwerft, selecteert en kan ingrijpen. De overheid bepaalt het statuut, betaalt de wedde terug en dat is het. En dan is het de taak van de schoolbesturen om leerkrachten te zoeken, aan te werven, een beleid te voeren, enzovoort. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid.

Ik zal mij niet laten opjagen. Wij zullen proberen dat werk te doen. Er kunnen nog andere maatregelen worden genomen. Wij hebben die ook al uitgestrooid om ze te laten gisten. Ik denk er bijvoorbeeld aan om het mogelijk te maken om mensen met een masteropleiding in het onderwijs te laten lesgeven.

Het is niet overal een probleem. We hebben op dit moment een probleem op het niveau van het kleuteronderwijs. Het secundair onderwijs zal de komende jaren groeien. Maar in het basisonderwijs is er op dit moment een overschot. Een licht overschot, ik weet het, maar het is wel zo. Je moet het niet minimaliseren maar je moet ook niet doen alsof er op alle niveaus een probleem is. Bovendien fluctueert het af en toe.

Maar we zijn er dus mee bezig. Ik denk dat iedereen er zich heel goed van bewust is dat het debat moet worden gevoerd. Ik wil dat zonder taboes voeren. Maar als je dat zonder taboes wilt voeren, dan kun je het momenteel niet in het publiek doen, want dat is het beste recept om het te doen mislukken. Ik ga ervan uit dat de meeste mensen hier het debat willen doen lukken.

Dat sluit niet uit dat de commissie Onderwijs in het parlement op een bepaald moment daar een rol in kan spelen. Maar als je het nu publiekelijk doet, zal iedereen zich binnen de kortste

keren vastzetten op zijn gekende standpunten en geraken we geen millimeter vooruit. Zo helpen we het debat niet verder. We moeten samen het juiste moment bepalen waarop de commissie haar werk kan doen.

**Mevrouw Marleen Vanderpoorten:** Minister, ik heb alle begrip voor uw stelling. Uiteraard moeten de vakbonden daarbij belangrijke ingevingen kunnen doen. Natuurlijk moet het parlement ook worden betrokken. De essentie van de zaak is hier al gezegd door een aantal collega's: er moet worden versneld. Het duurt allemaal te lang. U had aangekondigd dat het debat zou starten in september vorig jaar. Ik weet niet of er al veel gebeurd is, maar u zegt dat het intenser zal worden na de paasvakantie. Ik hoop het. Maar u hebt gezegd dat het zou duren tot eind 2012. Dat is toch enorm lang. Ik denk dat er dan een aantal verloren jaren zullen zijn.

U staat ook voor een hervorming van het secundair onderwijs. Ik denk dat die hervorming nooit kan slagen als er niet versneld wordt in die discussie rond de leraren. De leraar is het allerbelangrijkste in heel ons onderwijsbestel, dat weet iedereen. Als we geen kwaliteitsvolle leerkrachten hebben, kunnen we geen kwaliteitsvol onderwijs houden. Daarom blijf ik erop aandringen en zal ik ook niet nalaten een aantal constructieve voorstellen te doen.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

■

**ACTUELE VRAAG van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de zeven procent van de Vlaamse leerlingen die het eerste leerjaar overdoen**

**ACTUELE VRAAG van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het negatieve effect op lange termijn van zittenblijven in het eerste leerjaar**

**ACTUELE VRAAG van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de effecten van zittenblijven in het eerste leerjaar op de verdere ontwikkeling van leerlingen doorheen de lagere school**

**De voorzitter:** Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Mevrouw Elisabeth Meuleman:** Minister, uit recente cijfers in de krant blijkt dat het zittenblijven zeer diep is ingebakken in onze Vlaamse schoolcultuur. De meest recente cijfers gingen over het eerste leerjaar. Daar zou 7 procent van de leerlingen blijven zitten. Het blijkt dat de cijfers voor het hele basisonderwijs nog veel dramatischer zijn. Voor heel Vlaanderen gaat het over 15,5 procent. In de grootsteden zijn de cijfers nog erger: in Antwerpen gaat het om 27 procent van de leerlingen dat in het basisonderwijs al schoolse achterstand heeft opgelopen.

Tegen het einde van het secundair onderwijs heb je in Vlaanderen 30 procent van de leerlingen die blijven zitten, voor Antwerpen gaat het dan over 50 procent of een op twee leerlingen dat een jaar heeft overgedaan. Het zit dus zeer diep ingebakken in onze Vlaamse schoolcultuur.

De effecten zouden ook blijkbaar echt niet zo positief zijn. Er is onderzoek gaande, opgedragen door het ministerie van Onderwijs. Dat onderzoek loopt al sinds 2002, en daaruit blijkt dat de negatieve effecten toch wel groot zijn. Men ziet vooral een gebrek aan zelfvertrouwen bij de leerlingen die blijven zitten, maar men ziet ook effecten op de rest van de schoolcarrière van zo'n kind. De slaagkansen en kwalificatiekansen gaan dramatisch achteruit. Ook het welzijn en het welbevinden gaan achteruit. Men ziet meer en meer sociale problemen en hyperactieve kinderen. De effecten zijn dus eigenlijk wel negatief.

Minister, er zijn landen die dat begrepen hebben. In landen als IJsland, Japan, Denemarken heeft men 0 procent zittenblijvers. Tot aan de leeftijd van 15 jaar doet men daar gewoon niet aan zittenblijven.

Minister, ik vraag mij af hoe u daar tegen aankijkt? Erkent u de negatieve effecten van het zittenblijven? Bent u van plan daar iets aan te doen?

**De voorzitter:** Mevrouw De Knop heeft het woord.

**Mevrouw Irina De Knop:** De problematiek is uitvoerig gesteld door mevrouw Meuleman. Het blijkt inderdaad zo te zijn dat zittenblijven helemaal geen goede remedie is om schoolachterstand weg te werken. Wat mij daarbij opviel, is dat al na het tweede jaar blijkt dat de effecten van het zittenblijven weggewerkt zijn. Bij die kinderen blijkt inderdaad dat vooral het zelfvertrouwen verdwijnt, dat zij meer gepest worden dan andere kinderen en een laag zelfbeeld hebben.

Iedereen weet dat dat niet bevorderlijk is. Als je wilt maken dat kinderen zin hebben om naar school te gaan en om te leren, moeten we er vooral voor zorgen dat ze zich goed voelen op school. Dat hebt u in het verleden al een aantal keer enorm beklemtoond. Naar aanleiding van een vraag over de taalproef hebt u ooit eens gezegd dat u niet de ambitie had om een staatspedagoog te zijn en dat het de autonomie van de scholen is om daarover te beslissen. Maar nu wil ik toch graag van u weten of u maatregelen plant, eventueel decretaal, waarbij u toch een impact kunt hebben op die beslissing. Er is bijvoorbeeld decretaal wel bepaald dat het de ouders zijn die een beslissing nemen of hun kind al dan niet overgaat van het kleuteronderwijs naar het lager onderwijs. U zou een dergelijke maatregel ook kunnen invoeren voor het lager onderwijs. Ik wil heel graag van u weten of u daaromtrent concreet iets plant en wat uw visie is naar aanleiding van de conclusies van het onderzoek.

**De voorzitter:** Mevrouw Celis heeft het woord.

**Mevrouw Vera Celis:** Voorzitter, minister, collega's, ik sluit me graag aan met mijn vraag bij de thematiek die aangehaald is door de twee collega's. Vanuit het onderzoek zou ik graag de focus leggen op de jongere kinderen. 7 procent van de leerlingen uit het eerste leerjaar dubbelt. De problematiek stijgt en ligt voor een heel deel anders in het secundair onderwijs.

Men zegt dat een jaar overdoen zeker niet de meest gepaste remedie is en dat we moeten durven uitkijken naar alternatieven. De studie van Marc Litière – niet de eerste de beste want hij is zeer veel bezig met kinderen met een problematiek –, stelt dat we bijvoorbeeld moeten durven nadenken over het eventueel laten dubbelen in de derde kleuterklas om zo de schoolrijpheid van de kinderen bij te schaven en minder schade aan die kinderen te berokkenen.

Minister, u hebt het rapport gelezen. Mijn vraag is niet alleen hoe u daar beleidsmatig op kunt ingrijpen, maar ook wat u plant op korte en lange termijn. Hoe gaan we daar verder over nadenken? Dan kunnen we samenwerken om de geweldige uitval, het dubbelen van de kinderen op welke leeftijd dan ook, minstens te kunnen terugdringen en om daar een goede oplossing aan te bieden.

**De voorzitter:** Minister Pascal Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet:** Voorzitter, ik wil eerst heel duidelijk stellen dat de beslissing om kinderen al of niet te laten zittenblijven, een bevoegdheid is van de school. Het behoort tot de pedagogische vrijheid van de scholen om uit te maken op welke wijze ze kinderen groeperen en bij wie ze samen horen. Mevrouw De Knop, dat heb ik niet uitgevonden, dat zit in onze onderwijstraditie en is zo grondwettelijk verankerd. De beslissing daartoe is niet de beslissing van de Vlaamse overheid, het is de beslissing van de scholen.

Ik stel ook vast dat scholen, wellicht met de beste bedoeling, heel sterk vasthouden aan het klassieke jaarklassensysteem en dat ze inderdaad kinderen om allerlei redenen het jaar laten overdoen in de hoop dat dat tot betere resultaten zal leiden.

Het is een van de onderzoeken die trouwens in opdracht van de Vlaamse Regering tot stand is gekomen. Er zijn ook andere onderzoeken. Die zijn soms wat genuanceerder. Ik zeg niet dat alle onderzoeken in dezelfde richting gaan. Ook de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) heeft er al op gewezen dat we in Vlaanderen een grote cultuur van zittenblijven hebben, terwijl je dat veel minder ziet in andere landen.

Wat gaan we doen? We gaan de scholen nu goed informeren over het resultaat van dit onderzoek en van andere, om zich bewust te maken van de nadelen en voordelen die daaraan verbonden kunnen zijn en om ze op die manier de juiste beslissing te laten nemen. Daarenboven heb ik bijkomend onderzoek naar zittenblijven besteld, dat zal worden uitgevoerd door de K.U.Leuven, om te kijken waarom scholen in Vlaanderen kinderen laten zittenblijven. Wat is de verwachting van leerkrachten en directies daaromtrent? Wat zijn de effecten op het niveau van individuele leerlingen en op het vlak van het schoolsysteem in het algemeen? Laat ons ook vergelijken met andere Europese landen die, zoals u terecht hebt aangehaald, die praktijk niet hebben.

We weten ondertussen dat we de onderwijspraktijk in een land niet zomaar van een ander land kunnen kopiëren. Het onderwijssysteem is immers vaak fundamenteel anders.

We hebben gevraagd dit nader te bekijken. Indien we dit vanuit een Europees perspectief bekijken, beschouwen we dit ook als iets merkwaardigs. Aangezien we ons hier vragen over kunnen stellen, willen we bijkomend grondiger onderzoek laten uitvoeren. Dit moet samen met de scholen gebeuren. Ik herhaal dat de Vlaamse overheid op dit vlak geen bevoegdheden heeft.

De vraag is wat we moeten doen indien zou blijken dat het niet goed is. Zullen we dan decretaal verbieden dat kinderen blijven zitten? Zullen we ouders het laatste woord geven? Dit is nu niet het geval. Dit zou bovendien tot rare situaties kunnen leiden. Het spanningsveld is niet zo evident. De alternatieven liggen in onze schoolcultuur niet echt voor de hand.

Om die redenen willen we bijkomend onderzoek laten uitvoeren en willen we de scholen van alle bestaande resultaten op de hoogte brengen. Er is hier al verwezen naar de studie die in Klasse aan bod is gekomen. Daarin staat duidelijk dat het minder erg is als kinderen in de derde kleuterklas blijven zitten. Anderen beweren dat een jaartje vertraging, mits dit onder de juiste voorwaarden gebeurt, niet altijd problematisch hoeft te zijn.

Het is in elk geval een genuanceerd verhaal. In de loop van de komende dagen en weken zullen we de scholen via Klasse, Schooldirect en Lerarendirect over de bestaande studies inlichten. In februari 2011 heeft het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen de studies waarop deze actuele vragen betrekking hebben, duidelijk voorgesteld. Hier is al veel aandacht aan besteed. Tot nader order ligt de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid bij de scholen.

**Mevrouw Elisabeth Meuleman:** Minister, u verklaart steeds dat het uw bevoegdheid niet is. U laat echter al sinds 2002 onderzoek verrichten. U, uw voorganger en een aantal van uw collega's willen blijkbaar een duidelijk signaal geven.

De Antwerpse schepen van Onderwijs is helemaal niet terughoudend. Hij spreekt zich duidelijk uit over de problematiek. Hij heeft een aantal volgens mij heel aantrekkelijke oplossingen geformuleerd. De graadklassen zijn een goed voorbeeld. U lijkt me niet even overtuigd.

Ik vraag me ook af hoe dit met de idee van de taaltesten te rijmen valt. Dit is immers een enigszins tegengestelde beweging. In die context worden kinderen veeleer aangemoedigd om een jaartje te blijven zitten.

Ik verwacht van u een heel duidelijk signaal. Ik hoop dat u hiermee bezig bent. U moet duidelijk maken dat we andere manieren moeten zoeken om dit aan te pakken.

**Mevrouw Irina De Knop:** Minister, natuurlijk kunt u vandaag het antwoord niet geven. We moeten er echter over waken dat de scholen zich niet tot een symptoombestrijding beperken en geen oplossingen voor de werkelijke problemen bieden.

Ik wil zeker niet op de resultaten van bijkomend onderzoek vooruitlopen. Het zou me niet verbazen als het vooral aan problemen met taalachterstand en met sociaal-economische achterstand zou liggen. De scholen trachten dit op te lossen door die kinderen te laten dubbelen. We voelen intuïtief al aan dat dit niet de juiste oplossing is. Kinderen laten dubbelen, is in feite een toevlucht. De scholen parkeren op die manier de problemen waar ze niet mee kunnen omgaan en die ze niet kunnen oplossen.

Er is al veel onderzoek geweest. Alles wijst op een dieperliggend probleem. Ik wil u dan ook vragen dit echt op te volgen. Volgens u gaat het om de autonomie van de scholen. U hebt zelf echter al vermeld dat decretaal andere beslissingen kunnen worden genomen. We zouden het meer in de handen van de ouders kunnen leggen. Dat is een optie. We zouden daadwerkelijk voor opstapklasjes kunnen zorgen. Dit lijkt me ook een goede suggestie om de taalachterstand aan te pakken. Ik hoop dat u voor dit probleem naar tweede versnelling zult schakelen.

**Mevrouw Vera Celis:** Minister, ik ben voor een stuk tevreden met uw antwoord. Ik meen dat verder onderzoek en een analyse van de problematiek bijzonder belangrijk zijn. Wanneer er een duidelijke reden kan worden aangehaald waarom een kind het jaar niet 'met vrucht beëindigt' zoals dat vroeger werd genoemd, en er al preventief kan worden geredieerd, dan is dat al een stap vooruit.

Het dubbelen op zich, hoeft niet per se negatief te zijn. Hetzelfde geldt voor een jaartje overslaan, want een kind dat op vijf jaar schoolrijp is en kan instromen in een eerste leerjaar, hoeft op zich niet iets negatiefs te zijn. Als we uit het onderzoek kunnen leren wat de juist op maat gesneden vorm voor elk kind kan zijn, zetten we al een hele stap vooruit. Samen met u kijk ik uit naar verder onderzoek om de op maat aangepaste oplossing voor elk kind over heel het leertraject van elke leerling te kunnen aanbieden.

**De voorzitter:** Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

**Mevrouw Fatma Pehlivan:** Voorzitter, minister, ik kijk ook uit naar het bijkomende onderzoek dat u zult opvragen, want dan zullen we nog meer gedetailleerde informatie hebben, maar ik denk dat het probleem niet zozeer in het lager onderwijs, maar veeleer al vanaf de eerste kleuterklas ontstaat. We moeten daar nog veel meer op focussen om een goede basis te leggen. Ik kan me indenken dat het grootste probleem bij bepaalde kinderen de schoolrijpheid is, maar daarin speelt ook de taal een grote rol.

Wat ik een beetje schrikbarend vind, is de perceptie van de leerkrachten. Ze denken niet ver vooruit, ze denken niet aan het tweede of derde leerjaar. Ze denken enkel dat als het kind een jaartje overdoet bij hen, het dan wel beter zal gaan. Het gaat dan natuurlijk ook beter, maar de volgende jaren wordt het kind dan met bepaalde problemen geconfronteerd.

Blijkbaar scoren we in Europa heel hoog qua aantal zittenblijvers. Op Europees niveau scoort ons schoolsysteem ook heel hoog voor wiskunde en taal, maar heel laag voor die groep kinderen. Het onderzoek dat u vraagt, is dringend nodig om dit probleem aan te pakken.

Minister, u kunt wel heel veel bevoegdheden aan de school geven, maar vanuit de commissie en het parlement kunnen wij wel een aantal richtlijnen geven over hoe een bepaalde onderwijspedagogische aanpak kan worden geïntroduceerd in de school. Ik denk aan bepaalde systemen zoals graadklassen of niveaulesen, maar daarover kunnen we verder discussiëren in de commissie.

**De voorzitter:** Mevrouw Helsen heeft het woord.

**Mevrouw Kathleen Helsen:** Voorzitter, minister, als ik het goed begrijp, zegt u heel duidelijk dat u niet vindt dat we als overheid moeten regelen of er gekozen wordt voor

zittenblijven of niet, maar dat de keuze moet worden overgelaten aan de scholen en aan de ouders. Zij moeten bekijken welk traject het beste kan worden aangeboden aan het kind. Soms is het wenselijk dat een jaar wordt overgedaan en soms is dat niet de juiste oplossing. Als ik dat juist heb begrepen, dat we als overheid niet te regulerend moeten zijn, dan steun ik u volledig.

Ik hoop dat u dat dan in alle ernst ook wilt meenemen in de evaluatie die u maakt of gemaakt hebt over de taaltoets, want daar zijn we als overheid wel regulerend. Als er één plaats is waar we als overheid regulerend zijn, dan is het daar. Alle andere beslissingen over het zittenblijven, regelen we als overheid niet. We laten ze over aan de scholen. Ik heb eerder al mijn bezorgdheid voor die optie geuit, vandaar dat ik heel nadrukkelijk vraag om ook dit element mee te nemen in de evaluatie. We zijn altijd vragende partij geweest om niet alleen het zittenblijven als mogelijkheid te overwegen, maar om ook in alternatieve ontwikkelingstrajecten te voorzien. Ik blijf er nog altijd van overtuigd dat die een betere oplossing zijn dan zittenblijven in de derde kleuterklas.

**De voorzitter:** Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

**Mevrouw Gerda Van Steenberge:** Voorzitter, minister, collega's, zonder de zaak te willen minimaliseren, vind ik de vragen van de collega's een beetje voorbarig. Ik vind het vooral voorbarig om al conclusies te trekken. Volgens wat ik in de kranten lees, is het onderzoek dat door het ministerie van Onderwijs is gevraagd, helemaal nog niet afgerond. Er kunnen dus nog geen conclusies getrokken worden. Nu al zeggen dat zittenblijven nefast is, vind ik een beetje voorbarig.

Mevrouw Meuleman, u gooit twee zaken op één hoop. U spreekt over schoolse achterstand, maar deze vraag gaat over zittenblijven in het eerste leerjaar. Het gaat waarschijnlijk over de schoolrijpheid en dat heeft totaal niets te maken met de schoolachterstand op het einde van het secundair onderwijs.

Als we taalbadklassen zouden introduceren, dan moeten we dat zeker niet beschouwen als zittenblijven in het eerste leerjaar, maar eerder als een tussenjaar ter voorkoming van schoolse achterstand op het einde van het secundair onderwijs.

Ik vond de vraag dus nogal voorbarig.

**Minister Pascal Smet:** Het onderzoek is inderdaad nog niet afgerond. Er is ook nog bijkomend onderzoek. De reden waarom we het bestellen – en ook omdat we vergelijken met het buitenland –, is dat er een bepaalde traditie van zittenblijven is, niet alleen in Vlaanderen maar ook in bijvoorbeeld meer zuidse landen. We wilden dit laten uitklaren.

We hebben een bepaald onderwijssysteem. Ik wil dat nog wel eens uitleggen, maar ik denk dat ik dat niet moet doen. Ik denk niet dat er in de samenleving een meerderheid is die zegt dat we dit moeten veranderen en centralistisch moeten aansturen. Laat ons dus verder werken in het systeem zoals het nu bestaat. Dat wil niet zeggen dat de overheid scholen niet moet informeren en sensibiliseren. Dat doen we ook: daarom bestellen en verdelen we die studies en zorgen we ervoor dat directies en leerkrachten hierover worden ingelicht.

U hebt er terecht op gewezen dat er een probleem is met de talenkennis voor beginnende kinderen, wat de oorzaak is van veel problemen, niet alleen voor schoolrijpheid en kunnen volgen in de klas, maar ook voor de ongewone stijging van verwijzingen naar het buitengewoon onderwijs. Ik vind dat de talentoets een instrument voor de scholen moet zijn om te kunnen diagnosticeren en te screenen, maar waarbij de school de beslissing neemt. Het instrument kan ook dienen om te objectiveren om aan te tonen dat het niet om verdoken racisme gaat, wat sommige ouders nog durven te denken.

Als we A zeggen, moeten we ook B zeggen en zullen we ook remediërend moeten optreden. Ik denk dat er in dit parlement toch een meerderheid is die vindt dat alle kinderen, ongeacht hun afkomst, het Nederlands heel goed moeten beheersen, niet alleen om te kunnen

samenleven maar ook om mee te kunnen in die samenleving en in het onderwijs. Daar moeten we op inzetten en moet de overheid iets meer instrumenten aan de scholen geven. Zelfs in die hypothese zal de uiteindelijke beslissing door de klassenraad, in overleg met de CLB's en de ouders, worden genomen.

Voorzitter, we nemen het zittenblijven ernstig. Daarom doen we die studies grondig en willen we niet over één nacht ijs gaan. We moeten goed nadenken en alles in het juiste perspectief plaatsen. We gaan ook na wat andere landen doen, maar men kan niet zomaar een systeem van één land kopiëren naar een ander land.

We zijn er wel degelijk mee bezig. In afwachting van de studies, wijzen we de scholen wel op alle mogelijke beschikbare informatie zodat ze voor de kinderen de beste beslissing kunnen nemen.

**Mevrouw Elisabeth Meuleman:** Minister, ik vind het debat helemaal niet voorbarig. Ik vind dat we nog laat wakker worden. Het onderzoek loopt al lang. Het is ook een grootschalig onderzoek en de conclusies zijn heel duidelijk: de effecten zijn negatief. De onderzoeksters stellen dat ze die kinderen hadden moeten laten overgaan. Dat wordt letterlijk zo gezegd. Dat is dus heel duidelijk en het is absoluut normaal dat we er hier een vraag over stellen.

U hebt de voorbije week de mosterd gehaald in China en het Verre Oosten. Ik denk dat we ook dichterbij onze mosterd kunnen halen. Ik heb erop gewezen dat de Scandinavische landen het systeem van zittenblijven niet toepassen. Ze hebben een aantal oplossingen, zoals graadklassen. Ze hebben ook zeer goed opgeleide, gewaardeerde leerkrachten. Daarover hebben we het daarnet al gehad. Dat is iets waaraan we moeten werken. Ze werken er ook met kleine klassen. We zouden ter zake echt eens moeten bekijken hoe die resultaten variëren. (*Applaus bij Groen!*)

**Mevrouw Irina De Knop:** Minister, u hebt gesteld dat u geen centralistische overheid wilt of kunt zijn. Dat hoeft ook niet, maar de scholen verwachten wel een visie en een richting van u. Als u een duidelijke visie hebt op dat zittenblijven, zullen ze daar zeker rekening mee houden in hun schoolproject, of er minstens over discussiëren. Ik kan me niet voorstellen dat ze dat niet zullen doen. Misschien is die visie er vandaag onvoldoende.

**Mevrouw Vera Celis:** Minister, er zijn hier weer heel wat elementen aangehaald. Het heeft me zeer tevreden gestemd dat u toch nog eens eventjes bent teruggekomen op de taaltoets. We geven leerlingen die zeker competenties en talenten hebben, maar de instructietaal en onderwijstaal – het Nederlands – niet machtig zijn, een heel leven door een extra vervolmakingsjaar. Het is zeer belangrijk dat mee in overweging te nemen.

Voor de rest is het inderdaad nodig dat u de juiste richtlijnen geeft aan de scholen, zodat niet alleen dat zittenblijven voor een deel kan worden teruggedrongen, maar de leerkrachten, de klassenraden en de ouders over de juiste instrumenten beschikken om elke leerling op de juiste plaats te krijgen. Ik denk dat het onderzoek in die richting wel zijn resultaten zal geven.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

■

**ACTUELE VRAAG van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan personeel in de zorgsector**

**ACTUELE VRAAG van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan personeel in de zorgsector**

**ACTUELE VRAAG van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan personeel in de zorgsector**

**De voorzitter:** Mevrouw De Wachter heeft het woord.

**Mevrouw Else De Wachter:** Voorzitter, minister, geachte leden, het personeelstekort in de zorgsector is heel actueel, ook met het oog op de nabije toekomst. Studies geven ook aan dat we tegen 2014 in totaal 120.000 nieuwe werkrachten moeten hebben in die zorgsector. Dat komt omdat 60.000 werkrachten met pensioen zullen gaan en dus zullen uitstromen, maar ook door de toenemende vergrijzing en verzilvering. Om die op te vangen, zijn er nogmaals 60.000 werkrachten nodig. Dat hebben we recent ook al deels aangekaart, in het actualiteitsdebat.

Vorig jaar werd een actieplan aangekondigd met de mooie titel 'Werk maken van werk in de zorgsector'. De bedoeling is heel de zorgsector een boost te geven en die sector aantrekkelijk te maken, ook voor het personeel. Er circuleren een aantal mogelijkheden om dat te doen. Zo is er onder meer de aflijning van de functiedifferentiatie. Ook is het belangrijk om bijvoorbeeld zorgkundigen in te zetten, zodat verpleegkundigen hun echte, primaire taken kunnen uitvoeren.

Minister, reeds in de vorige legislatuur hebben we naar aanleiding van de commissie Wonen en Zorg een aantal moties van aanbeveling opgesteld, waarin die maatregelen ook al deels werden verwerkt. Een aantal collega's van toen zijn hier nu ook aanwezig, zoals de heer Dehaene. We hebben daar dus toch al een tijdje aandacht voor. Belangrijk is te bekijken waar in heel die zorgsector de problemen nu het meest acuut zijn. Dan merken we dat de problemen vooral in de residentiële ouderenzorg, maar ook in de thuiszorg rijzen. De regering vindt het een prioriteit dat mensen zo lang mogelijk thuis zouden kunnen blijven. In dat licht moeten we zeer kort op de bal kunnen spelen om dat te verhelpen, zodat we niet in de situatie verzeilen waarin niet iedereen de nodige zorg zou kunnen krijgen.

Minister, hoe zit het nu met de instroom van nieuwe werkrachten vanaf deze legislatuur? Nu wordt een grote campagne in mei aangekondigd om de zorgsector toegankelijker en aantrekkelijker te maken. Wat zullen de concrete acties en maatregelen zijn om die doelen te bereiken?

**De voorzitter:** Mevrouw Godderis heeft het woord.

**Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck:** De non-profitsector trekt aan de alarmbel en zal dat blijven doen zolang er geen oplossing is. We lazen in de media dat er over 3 jaar ongeveer 120.000 verpleegkundigen te weinig zullen zijn door de vergrijzing enerzijds en door de pensionering van verpleegkundigen anderzijds.

Minister, u zou in de maand mei starten met een campagne om jonge studenten te stimuleren om verpleegkunde te studeren. U zou eveneens buitenlandse verpleegkundigen aantrekken om hier te komen werken.

Minister, hoe zult u die problemen concreet oplossen? Hoe zult u daartoe samenwerken met uw collega's van Onderwijs en van Werk?

**De voorzitter:** Mevrouw Dillen heeft het woord.

**Mevrouw Marijke Dillen:** Minister, mijn vraag gaat eigenlijk iets verder. Gisteren is de witte sector, dus de werknemers van de zorg- en welzijnssector, opnieuw op straat gekomen. Er is nog altijd geen sociaal akkoord. Enkele weken geleden heeft de Vlaamse Regering een onderhandelingskader aangereikt dat echter even snel werd afgeschoten, zowel door werknemers als door werkgevers. Het gaf niet voldoende uitzicht op verbetering.

Een van de concrete eisen is een verbetering van de koopkracht, meer bepaald een correcte verloning van overuren, weekendwerk, nachtwerk, onregelmatige werktijden, alsook een volwaardige dertiende maand.

Een andere eis is een verbetering van de kwaliteit. Het gaat dan over het mogelijk maken van een betere combinatie van gezin en arbeid. Zo zouden die werknemers de mogelijkheid moeten krijgen om gebruik te maken van hun recht op sociaal verlof, hun recht op ouderschapsverlof, het nemen van meer dan één week tijdens de grote vakantie enzovoort.

Een volgende eis is meer personeel, op de meeste plaatsen omwille van de werkdruk. Daarnaast zal er de volgende jaren nood zijn aan meer dan 120.000 bijkomende werkkrachten. Dat getal zal zeker niet dalen door de toenemende vergrijzing.

Minister, we zijn het er allebei over eens dat dit geen overdreven eisen zijn, maar terechte verzuchtingen van deze sector. Ik begrijp het antwoord van de Vlaamse Regering niet. Het is eigenlijk onaanvaardbaar. U moet ervoor zorgen dat er voldoende financiële middelen worden vrijgemaakt binnen uw begroting om daaraan tegemoet te kunnen komen. Elke Vlaming zal immers vroeg of laat worden geconfronteerd met deze sector, of we dat nu willen of niet. Mijn vraag is dan ook heel concreet, minister. Welke initiatieven zult u nemen om ervoor te zorgen dat aan deze terechte verzuchtingen van de sector wordt tegemoetgekomen?

**De voorzitter:** Minister Vandeurzen heeft het woord.

**Minister Jo Vandeurzen:** Het getal dat daarnet is genoemd, met name een tekort van 120.000 werkkrachten, gaat over heel de welzijns- en zorgsector. Het gaat met andere woorden over de maatschappelijke dienstverlening. Het gaat dan over kinderopvang tot en met ouderenzorg. Het gaat dus ook over de vervanging van mensen die met pensioen gaan en over bijkomende tewerkstelling.

Wat de zorgsector betreft, is een groot deel het voorwerp van onderhandelingen op het federale niveau.

Er zijn op dit moment bij de VDAB 2000 vacatures bekend voor verpleegkundigen en 800 voor verzorgenden. Dat is geen totaalcijfer, niet alle vacatures zijn bekend bij de VDAB. Het plan is toen snel opgesteld omdat we ons realiseerden dat het tijd zou vragen, en dat het voor de federale overheid een complexe zaak was om Onderwijs, de VDAB enzovoort te combineren. We moesten voor een snelle geconcentreerde aanpak zorgen.

Uit de studies blijkt dat het aantal studenten verpleegkunde stijgt met ongeveer 40 procent in het academiejaar 2010-2011. Ook in de opleidingen verzorgende en zorgkundige merken we een aanzienlijke stijging van 10 procent. Van de afgestudeerden komt ongeveer de helft op de arbeidsmarkt terecht. Mevrouw De Wachter, ik kan u op zo korte tijd geen exacte cijfers geven.

Voor ons actieplan hebben we gisteren een ambassadeur aangesteld om onze acties te coördineren. Dat was hoognodig. Alle structuren, met de provincies en de betrokken actoren, zijn nu gestroomlijnd. Dat heeft wat energie en tijd gevraagd. Er komt een actie in mei, gericht op de laatstejaarsstudenten van het middelbaar onderwijs. We focussen dit jaar op die groep omdat dat op korte termijn de meest relevante inspanning is. Het is uiteraard de bedoeling om breder te gaan. In het academiejaar 2011-2012 willen we naar een veelheid van specifieke doelgroepen werken: de mannen, de allochtone gemeenschap, de zijinstromers enzovoort. Die vragen een consistentere aanpak en dat zullen we dan doen. We moeten er

elkaar niet van overtuigen dat een gewone eenmalige campagne geen afdoende antwoord is op de problematiek. Dat zit ruimer en dieper. U mag een grootschaliger initiatief verwachten met die timing.

Vorig jaar hadden we in het werkgelegenheids- en investeringsplan (WIP) 850 bijkomende trajecten van de VDAB. Minister Muyters doet heel wat inspanningen om die extra opleidingen vanuit de VDAB te activeren en optimaliseren. Dat heeft effect, want de cijfers van degenen die afstuderen bij de VDAB zijn echt hoog.

We zijn intussen bezig met een studie over de buitenlandse werknemers. In tegenstelling tot de berichten in de pers zijn we daar geen fervent voorstander van op de korte termijn. We willen eerst onze eigen arbeidsmarktreserve verder activeren. We gaan de situatie bestuderen en de mogelijkheden nagaan.

Met de federale overheid hebben we de meest dringende zaken afgestemd zoals de diploma's zorgkundige en verzorgende. Het KB is verschenen zodat degenen die als zorgkundigen willen functioneren alles in orde kunnen maken. De Vlaamse Regering heeft een besluit getroffen waardoor ze ook in de thuiszorg actief kunnen zijn. We hebben een akkoord met de federale minister van Sociale Zaken, Laurette Onkelinx, dat we voor de verzorgenden bijkomende mogelijkheden creëren om ook in de residentiële sector te kunnen werken. Er is een akkoord met de federale overheid over de brugopleidingen die aanleiding kunnen geven tot het verkrijgen van de vergunning van zorgkundige. Want – laat ons dat niet vergeten – het KB 78 regelt de handelingen die zijn voorbehouden aan de zorgberoepen. We zijn dus niet alleen inzake de functiedifferentiatie, we hebben daar nog een federale partner.

Ik zal graag een ruimer debat voeren op een ander moment, maar ik denk dus dat we al die punten één voor één aanpakken. We tekenen enige progressie op. Dat is een goede evolutie en de bredere diepere campagne voor gesegmenteerde doelgroepen mag u stilaan gaan verwachten.

De regering heeft aan de sociale partners voorgesteld om inzake VIA te werken in twee fasen. Eerst komt er een fase waarin we ons concentreren op inspanningen voor meer kwaliteit van de arbeidsomstandigheden, daarna wordt in de tweede fase de nadruk gelegd op de inspanningen inzake koopkracht.

De eerste afspraak die is gemaakt, is dat we in die context onderhandelen. Vervolgens heeft de regering, toen we een gespreksbasis hadden, een kader aangereikt dat bestond uit een enveloppe einde rit van 148 miljoen euro voor alle sectoren die in VIA zitten. Dat is niet alleen de welzijnssector, maar ook cultuur, sport, jeugd, sociale economie, beschutte werkplaatsen enzovoort. We hebben aangeboden dat van die 148 miljoen euro er 118 beschikbaar zou zijn voor sociale partners ter onderhandeling, om maatregelen te treffen die te maken hebben met kwaliteit en werkdruk.

Het probleem voor de sociale partners was dat die 118 miljoen euro geventileerd was over sectoren, zoveel voor de welzijnsector, en, meer gespecificeerd, voor de gehandicaptensector. De sociale partners hebben gezegd dat dit frame, om sectoraal over de kwalitatieve maatregelen af te stemmen, voor hen geen onderhandelingskader was. Ze willen een intersectorale enveloppe hebben. De regering heeft dan vastgesteld dat wat in opbouw was, blijkbaar niet werd aanvaard. Dat betekent dat we ons moeten beraden over hoe we een nieuw initiatief kunnen creëren om dat gesprek voort te zetten.

Het aftasten en verkennen van de situatie om de onderhandelingen opnieuw op te starten, is bezig. We zitten niet stil. Die 118 miljoen euro was goed voor 3000 vte's, waaraan we de rubriek kwaliteit toekenden. Ik probeer daarin objectief te zijn, maar het is aan de partners om dat te beoordelen. Hun stelling was dat dit beleid toch sowieso wordt gevoerd, en dat het er niet bovenop komt. De sectoren kunnen niet in een glazen bol kijken en zeggen welk beleid er zal worden gevoerd. Naast die 118 miljoen euro wordt er voor een aantal sectoren wel degelijk nog beleid gevoerd dat niet aan de sociale onderhandelingen onderworpen is.

We hebben een signaal gekregen van de sociale partners. De regering is er zich van bewust dat die onderhandelingen opnieuw moeten worden opgestart. Nu zoeken we naar manieren om die gesprekken te hernemen.

Ondertussen hebben we voor de sector personen met een handicap een akkoord gemaakt, waarin we in de loop van deze legislatuur 500 bijkomende vte's inzetten om de werkdruk te verlichten, en niet om bijkomend aanbod te creëren. Het gaat over 25 miljoen euro waarmee het engagement is genomen, precies omdat de werkdruk daar terecht als een ernstig punt naar voren werd geschoven. Ik hoop dat dat ook een signaal is dat wordt gezien, want het gaat toch om een aanzienlijke inspanning. Het is een signaal dat we goed beseffen dat er reële uitdagingen en verzuchtingen zijn. We trachten binnen de budgettaire mogelijkheden naar antwoorden te zoeken. In overleg met de collega's zullen we nagaan hoe we de onderhandelingen opnieuw kunnen activeren.

**Mevrouw Else De Wachter:** Minister, ik wil starten waar u bent geëindigd. U zegt dat er toch wel een ruimer debat nodig is op een ander moment. Bijkomende vragen hierover zouden ons nu te ver leiden. Vorig jaar is het actieplan opgesteld, en nu wordt de campagne aangekondigd. Dat is nog maar een beginfase, want u zegt dat bepaalde afstudeerrichtingen in de lift zitten. Pas na 2014 zullen we kunnen vaststellen, wetende dat heel wat richtingen over drie jaar zijn gespreid, of dat op het terrein al of niet heeft geholpen.

U zegt dat 2000 vacatures bekend zijn, maar wat met een snelle invulling daarvan? Die vragen moeten we verder uitspitten om er in de zorgsector aan tegemoet te komen.

Minister, ik zou u en de voorzitter van de commissie dus zeker en vast willen oproepen om er een debat over te voeren, zodat we dat de volgende jaren kunnen opvolgen en onze verantwoordelijkheid samen kunnen nemen om er in de zorgsector voor te zorgen dat alle mensen de zorg krijgen die ze absoluut verdienen.

**Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck:** Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil toch terugkomen op die 120.000. Ik maak de vergelijking met de stad Brugge, de derde grootste gemeente van Vlaanderen. Daar wonen 120.000 mensen. Dat is toch heel veel.

Het is zo dat er meer studenten verpleegkunde zijn. Maar als ze afgestudeerd zijn als verpleegkundige, volgen ze nog een specialisatie geriatrie, psychiatrie of een jaar of twee ziekenhuiswetenschappen.

Ik ken iemand die verpleegkundigen aanneemt. Ze vragen of ze kunnen werken in dagdienst of voor de consultatie. De studenten verpleegkunde moeten zelfs geen stages meer te lopen tijdens het weekend. De mensen zijn net zo goed ziek in het weekend als tijdens de week. In het onderwijs zou er dan ook een verandering moeten komen, zodat ze terug stages kunnen lopen tijdens het weekend.

Als het een goede campagne is, moet die zeker meermaals herhaald worden om de studenten te stimuleren om voor verpleegkundige te studeren.

**Mevrouw Marijke Dillen:** Minister, ik dank u voor uw antwoord. Zoals mevrouw De Wachter heeft gezegd, klopt het dat het tijdsbestek van de actuele vragen veel te kort is om een dergelijk debat ten gronde uit te klaren.

Minister, wat de pogingen betreft om tot de ViA-akkoorden te komen, begrijp ik goed dat er sinds het onderhandelingskader van de Vlaamse Regering eind vorig jaar is afgeschoten geen echt concrete stappen zijn gezet. U hebt wel gezegd dat er achter de schermen is gewerkt. Heel veel concrete zaken zijn er echter niet bereikt. Dat heb ik althans uit uw antwoord mogen afleiden.

Minister, ik doe dan ook een oproep om zo snel mogelijk met deze sector aan tafel te gaan zitten. De actie van gisteren was heel braaf. Ze beperkte zich tot het gooien van schoenen naar kartonnen portretten van een aantal beleidsverantwoordelijken, zoals de minister-president en u. We moeten ervoor zorgen dat dat niet ontaardt in een echte witte woede, zoals

een aantal jaar geleden. Deze sector is bijzonder belangrijk voor alle Vlamingen. Ze verdient dan ook veel respect. Overtuig uw collega-ministers om hiervoor meer dan voldoende financiële middelen vrij te maken.

**De voorzitter:** Mevrouw De Waele heeft het woord.

**Mevrouw Patricia De Waele:** Voorzitter, in de welzijnssector stellen we toch wel vast dat de overheid niet kan voldoen aan de zorgvraag, noch aan die van de patiënten, noch aan die van de zorgsector zelf. Ik herhaal nogmaals dat de LDD-fractie en ikzelf er al meermaals voor hebben gepleit om initiatieven te ondersteunen van de privésector. De overheid kan immers niet alles alleen doen. Dat is niet haalbaar en niet betaalbaar. We moeten ook niet trachten daarnaar te streven. We weten wel dat als we de privésector genegen zouden zijn, we veel sneller veel mensen zouden kunnen helpen en dat de werkdruk zou verminderen. Dat zou ons in Vlaanderen ook wel wat helpen op budgettair vlak. Minister, ik hoop dat u daar oog voor hebt.

Ik heb nog een kleine bijkomende vraag. Wat waren de resultaten van het beloofde overleg met Onderwijs om de medische en de zorgberoepen verder te stimuleren?

**De voorzitter:** Mevrouw Coppé heeft het woord.

**Mevrouw Griet Coppé:** Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het stemt mij optimistisch als ik hoor wat er tot nu toe al gebeurd is. Vorig jaar hebben we hier tijdens de Week van de Verpleegkundige dezelfde discussie gevoerd. Toen kondigde u onder meer het actieplan aan rond werken in de zorgsector. We kennen het actieplan allemaal. Er staan verschillende acties in opgesomd. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de grote campagne die zal worden opgezet in mei.

Kan er ook een campagne gevoerd worden ten aanzien van leerlingen van tso en bso? Dat kan zelfs in de tweede graad, omdat die leerlingen in de derde graad ook kunnen kiezen voor personenzorg. Dat zijn dan vaak de leerlingen die kiezen voor verzorgende zorgkundige.

De werkdruk blijft altijd een heikel punt. Daar wordt nu 25 miljoen euro extra voor vrijgemaakt. Dat is niet niets. Ook de kwaliteit van zorg blijft belangrijk. We zien dat mensen uitstromen. De vergrijzing dient zich aan. Er zal dus meer personeel nodig zijn.

Het is in elk geval belangrijk dat al op veel punten een antwoord is gegeven. Maar er is inderdaad een groter debat nodig. Het belangrijkste is dat er opnieuw onderhandeld zal worden met de sector, op zoek naar een oplossing, zodat de witte woede wegvalt.

**De voorzitter:** Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

**Mevrouw Vera Van der Borght:** Als we het over de witte woede hebben, collega's: ik was destijds, in de jaren 90, heel actief betrokken bij de eerste acties van de witte woede. Het resultaat was toen dat men voor het eerst een verloning heeft toegekend voor nachtwerk en weekendwerk. De percentages die toen verkregen zijn, gelden vandaag nog altijd. Dat dateert van de jaren 90, dat is dus bijna twintig jaar geleden.

Ik heb gisteren de reportage in Terzake gezien. Ik heb ook onze ambassadeur gehoord. Het blijkt dus een van de knelpunten te zijn die mensen aanhalen, dat die extra verloning voor nacht- en weekendwerk te laag is. Dat is dus een van de zaken waaraan zal moeten worden gewerkt.

Functiedifferentiatie is ook iets wat wij al lang vragen. Ik heb destijds die motie mee ingediend, mevrouw De Wachter. Ik weet dus nog wat er in staat. Daar zou nu dringend werk van moeten worden gemaakt. Want ook dat is een heikel punt dat wordt aangehaald. Mensen hebben gestudeerd voor iets anders dan wat ze vandaag doen. Dat is een van de redenen waarom mensen er een beetje afkerig tegenover staan om een taak uit te voeren in de woonzorgcentra.

Met betrekking tot die woonzorgcentra, minister, wil ik ook nog even verwijzen naar de opmerking van mevrouw De Waele over uw overleg met uw collega-minister van Onderwijs. Het zou nuttig zijn dat we daarover iets meer weten. Heeft dat overleg al plaatsgevonden?

Er wordt hier gesproken over een breder en een dieper debat. We hebben hier al meermaals het debat gevoerd, ook in de commissie. Het laatste dateert nog maar van 16 februari. Maar misschien zou het ook nuttig zijn om de ambassadeur, die we gisteren voor het eerst hebben gezien op tv, uit te nodigen naar de commissie, om toe te lichten welke concrete punten zij in haar hoofd heeft om tegemoet te komen aan de problematiek.

**Minister Jo Vandeuren:** Voorzitter, ik dank de collega's, want er zijn een aantal terechte zaken aangehaald. Er is ondertussen inderdaad een intensief overleg met Onderwijs. Er zijn een aantal issues. We spreken over een leerlijn verpleegkunde. We kijken of we nog iets kunnen doen in de eerstelijnsgezondheidszorg, specifiek voor de verpleging als opleiding. We spreken over de wijze waarop we meer promotie kunnen maken voor zorgberoepen in het onderwijs, inleefmomenten enzovoort. We zijn ook aan het bekijken hoe het debat over de functiedifferentiatie kan worden gestroomlijnd. We bekijken ook hoe we daaromtrent eventueel een aantal initiatieven kunnen nemen ten aanzien van de federale overheid.

De bijkomende inspanning om het beroep aantrekkelijker voor te stellen en mensen te engageren in die opleiding, zal inderdaad breder gaan dan de laatstejaarsstudenten van het middelbaar onderwijs. We moeten inderdaad breder kijken dan dat. Dat zult u ook kunnen opmerken in het consistente verhaal dat mevrouw Holtzer zal brengen, mocht u haar uitnodigen.

Ik ben mij wel bewust van het feit dat wij moeten blijven bekijken hoe wij die onderhandelingen op het Vlaamse niveau kunnen reactiveren. U moet de gedachte dat wij ondertussen stilzitten niet koesteren. Wij blijven zoeken naar nieuwe mogelijkheden of een nieuw kader waarbinnen we die onderhandelingen kunnen activeren.

Ik wil toch, als dat mag, af en toe een pleidooi houden om een aantal zaken in de juiste context te plaatsen. Wij zullen die onderhandelingen moeten voeren op het Vlaamse niveau, maar een groot deel van het debat over zorgberoepen situeert zich in de federale context. U weet dat ook. Wij onderzoeken hoe wij dat tot een goed einde kunnen brengen. Langs de andere kant moeten wij hopen dat er op het federale niveau daaromtrent op een of ander moment acties kunnen worden ondernomen. Ik kan mij voorstellen dat dit voor een regering van lopende zaken op dit ogenblik niet zo evident is.

**Mevrouw Else De Wachter:** Minister, ik dank u voor uw bijkomende antwoord. Het is duidelijk dat wij dit verder moeten uitwerken en bespreken, ook in de commissie. Dit is een fase. Je moet mensen motiveren en stimuleren om voor die richtingen te kiezen om er nadien voor te zorgen dat we extra werkkrachten hebben. Dit moet duidelijk zijn: in de zorgsector en voor de mensen die daarin zijn tewerkgesteld moet je welzijn en gezondheid kunnen bewerkstelligen. Als we mensen motiveren en stimuleren om te kiezen voor de richting van de zorgsector, moeten we ervoor zorgen dat ze dit kiezen omdat ze dit met hart en ziel willen doen en niet omwille van een andere reden. Dat is nog altijd heel cruciaal in die hele sector.

**Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck:** Minister, we zouden dit eigenlijk moeten bespreken in de commissie. We staan voor een heel grote uitdaging, en we zien de toekomst hoopvol tegemoet.

**Mevrouw Marijke Dillen:** Minister, uw laatste opmerking was correct: het is niet alleen uw bevoegdheid, het is ook een belangrijke federale verantwoordelijkheid. Ik kan u geruststellen: mijn collega's in het federale parlement leveren regelmatig inspanningen om deze problematiek onder de aandacht te brengen.

Wij moeten dit dossier verder ten gronde uitdiepen in de commissie. Ik roep onze vriendelijke commissievoorzitter, die daar zeker gevolg aan zal geven, dan ook op om in de loop van een van de volgende weken daaraan het nodige gevolg te geven.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

■

**ACTUELE VRAAG van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, over de mogelijke gevolgen van de invoering van een federale vliegtaks voor de luchthavens**

**De voorzitter:** De heer Van Rompuy heeft het woord.

**De heer Eric Van Rompuy:** Voorzitter, minister-president, er is een tijd geweest dat Zaventem ‘hot’ materie was. Ik herinner mij de discussies over het failliet van Sabena, de opstart van Brussels Airlines, de geluidsnormen, DHL. Minister-president, u was toen al minister van Leefmilieu.

Sindsdien heeft Zaventem zich helemaal herpakt. Met de voorzitter van de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand zijn wij vorige week vrijdag op bezoek geweest bij Brussels Airlines. Wij konden vaststellen dat daar nu meer dan drieduizend mensen werken. Zij zijn zeer actief in het verder ontwikkelen van de ‘hub’. Wij zien ook dat er zich op de jobbeurs, ook vorig weekend op de luchthaven van Zaventem, 5000 mensen hebben aangeboden. Daar zijn honderden vacatures. BIAC zit nu opnieuw aan 17 miljoen passagiers. Het START-programma (Strategisch Actieplan voor de Reconversie en Tewerkstelling) is voor een deel uitgevoerd en heeft succes gehad. De bekommernis was dat de concurrentiepositie van Zaventem ook intern wordt bedreigd door een aantal factoren, onder meer door de subsidiëring door het Waalse Gewest van de luchthaven van Charleroi. Men sprak daar van 30 miljoen euro op jaarbasis.

Een tweede zaak is de vliegtaks. De regering in lopende zaken heeft op 24 maart een werkgroep opgericht die overweegt om een vliegtaks in te voeren op de business class en first class. Die vliegtaks zou niet van toepassing zijn op de economy en low cost tickets voor trajecten van meer dan 1000 kilometer.

Wat is hierover het standpunt van de Vlaamse Regering? De concurrentiepositie van Zaventem zal hierdoor namelijk in het gedrang komen. Zij moeten net die hub ontwikkelen en zijn echt gespecialiseerd inzake tarieven. Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering?

**De voorzitter:** Minister-president Peeters heeft het woord.

**Minister-president Kris Peeters:** Voorzitter, collega's, mijnheer Van Rompuy, het is niet de eerste keer dat men op federaal niveau met dit idee afkomt. Dit wordt nu besproken in een werkgroep. Ik heb om drie redenen een probleem met die vliegtaks. Ten eerste zijn er economische redenen. U hebt terecht gezegd dat het voorstel dat op tafel ligt erin bestaat dat die vliegtaks vooral zou worden geheven op de business tickets, ook over beperkte afstand. Dit is natuurlijk voor Zaventem, maar ook voor onze andere regionale luchthavens – om Deurne niet te noemen – een heel belangrijk element. Ik kan mij voorstellen dat dit voor Charleroi – waar men een ander soort vluchten heeft – een kleiner probleem is of zelfs helemaal geen probleem. Mijn eerste argument is economisch, namelijk dat dit de concurrentiepositie van Zaventem en onze regionale luchthavens aantast.

We zouden natuurlijk kunnen zeggen – en dat is mijn tweede argument – dat we dit om milieuredenen doen. Dat was toen ook een van de argumenten. Ook daar heb ik een probleem mee omdat wij vanaf 2012 op internationaal niveau in een CO<sub>2</sub>-emissierechtensysteem moeten toepassen waar alle luchthavens op hetzelfde niveau zitten. Wanneer wij, met dit systeem geconfronteerd, daar nog iets extra's zouden bij doen, lijkt mij dat niet wijs. Ik heb

er dus geen probleem mee dat we dat CO<sub>2</sub>-emissierechtensysteem internationaal, voor iedereen, een level playing field, moeten toepassen. Wij zullen ons daar natuurlijk ook aan houden. Maar dat is geen situatie die een scheeftrekking tot gevolg zou hebben wanneer wij die vliegtaks zouden invoeren.

Ook uit milieuoverwegingen ben ik dus geen voorstander van die vliegtaks, ik ben wel voor dat systeem dat wij vanaf 2012 moeten invoeren en waar alle luchthavens op een gelijke manier aan moeten voldoen.

Ik heb nog een derde, juridisch argument. Iedereen kent nog het Verdrag van Chicago, naar aanleiding van de discussies over de landingsbaan in Deurne. Er is ook een arrest van de Raad van State van 3 mei 2005 waar, collega's, artikel 15 van dat verdrag wordt geïnterpreteerd. Dit artikel 15, tweede lid, laat toe dat rechten worden geheven om de kosten te vergoeden voor het gebruik van de luchthavens en luchtvaartfaciliteiten. Het laatste lid van artikel 15 bepaalt dat geen tarieven, rechten of andere kosten mogen worden opgelegd voor het enkele recht het grondgebied van een verdragstaat over te vliegen, binnen te vliegen of buiten te vliegen door een luchtvaartuig van een verdragstaat. De auditeur van de Raad van State treedt dit bij, met als resultaat dat een heffing, zoals ze nu is voorgesteld, in grote bescheidenheid, op basis van dat Verdrag van Chicago en het arrest van de Raad van State, niet mogelijk is.

Ik heb dus drie argumenten om te zeggen dat die vliegtaks waar men op federaal niveau aan denkt, een probleem is. Wij zijn uitgenodigd om deel uit te maken van die werkgroep. Minister Schauvliege, bevoegd voor Leefmilieu, zal iemand afvaardigen. Zij zal die argumenten in de werkgroep ontwikkelen.

**De heer Eric Van Rompuy:** Minister-president, ik dank u voor het antwoord. Het is overtuigend. Ik hoop dat de Vlaamse Regering in de werkgroep van de regering van lopende zaken heel duidelijk haar standpunt kenbaar maakt. We hebben ook de bekommernis gehoord op de luchthaven van Zaventem dat dit als een zeer negatief element zou overkomen. We zitten terug in een groeifase. We hebben de periode gekend met de geluidsnormen en de plannen, zodat de luchthaven geparalyseerd was. Nu zit men opnieuw in een groeiscenario qua werkgelegenheid. Het is heel belangrijk dat de Vlaamse Regering die drie argumenten in die werkgroep verdedigt.

**De voorzitter:** De heer Reekmans heeft het woord.

**De heer Peter Reekmans:** Voorzitter, minister-president, ik ben tevreden te horen dat u vanuit economisch oogpunt vindt dat dit de concurrentiepositie van Zaventem kan ondermijnen. Ik hoop dat u tegen uw federale collega's en partijgenoten even duidelijk zult zeggen wat u hier vertelt. U hebt enkele juridische en economische bezwaren aangehaald. Ik snap niet zo goed dat er überhaupt nog een werkgroep moet worden opgericht. Blijkbaar weet de federale overheid niet zo goed wat te doen vandaag, en richt ze dan maar enkele werkgroepen op – ik baseer me op wat u vertelt. Ik denk dat ik van federale ministers evenveel vakkennis mag verwachten als van Vlaamse ministers.

Ik zou hier kunnen pleiten om van Zaventem een Vlaamse luchthaven te maken, maar ik denk dat we ons bewust moeten zijn dat Zaventem vandaag heel veel concurrentie krijgt vanuit Wallonië omdat men daar een immense subsidiëring krijgt. Anderzijds mogen we een ding niet vergeten – en dat beaamden ook de mensen van Brussels Airlines tijdens ons bezoek vrijdag – dat er vandaag al een enorme concurrentie is van Düsseldorf en Eindhoven. Heel veel mensen uit Limburg en Antwerpen nemen nu al het vliegtuig daar. De heer Van Rompuy heeft gelijk: Zaventem is uit een dal gekropen en we moeten dat dal vermijden. Er is nog veel werk. Ik zou toch een telefoontje doen naar uw federale collega premier Letermé om die werkgroep op te doeken en werk te maken van de regeringsonderhandelingen. Dat zal meer nut opleveren.

**De voorzitter:** De heer Watteuw heeft het woord.

**De heer Filip Watteuw:** Minister-president, in deze vorm is die vliegtaks niet opportuun. Hij heeft zeer weinig te maken met milieu-overwegingen. Men heeft dit plan ontwikkeld om inkomsten te hebben, maar er is wel een probleem.

Als u ziet dat bij vliegreizen op korte afstanden, van minder dan 500 kilometer, geen taken worden geheven op de brandstof, en dat dat wel gebeurt bij andere vervoersmiddelen, zit daar iets vervelends in. Ik dacht dat in het regeerakkoord staat dat u wilt ijveren voor de vergroening van de fiscaliteit. We moeten de lasten op arbeid algemeen naar omlaag brengen, en de lasten op milieuvervuilende activiteiten naar omhoog. Wat zal uw standpunt zijn bij andere vormen van vliegtaksen die wel dat milieuaspect in rekening nemen?

**De voorzitter:** Mevrouw De Vroe heeft het woord.

**Mevrouw Gwenny De Vroe:** Minister-president, ik wil u danken voor uw antwoord. Ik ben daar heel tevreden mee. We zijn uiteraard ook de mening toegedaan dat de invoering van een eventuele vliegtaks schade zou berokkenen aan onze nationale luchthaven, de economische motor in de regio.

Ik wil graag een andere problematiek aanhalen, die ook werd verkondigd tijdens ons werkbezoek aan Brussels Airlines, waar we verleden jaar in de maand maart ook hebben over gesproken, namelijk de financiële problematiek van Belgocontrol. Verleden jaar in de maand maart hebben we er in de plenaire ook over gesproken.

Er is een concurrentiestrijd tussen de nationale luchthaven van Zaventem en de regionale luchthavens. De Vlaamse en Waalse luchthavens krijgen van Belgocontrol gratis dienstverlening. Onze nationale luchthaven krijgt dat niet. Ongeveer een jaar geleden is hierover een interministerieel overleg gepland. Ik zou graag eens informeren naar de stand van zaken.

**De voorzitter:** Dames en heren, mag ik om wat stilte verzoeken? De minister-president kan mevrouw De Vroe niet horen.

**De heer Mark Demesmaeker:** Voorzitter, ik dank de minister-president voor zijn degelijk antwoord. We hoeven daar niet veel aan toe te voegen. Ik deel overigens de bekommernissen van de vorige sprekers. Het was een goed werkbezoek.

Ik wil hier nog een element aan toevoegen. Ik heb vernomen dat de NMBS in totaal acht piekurtreinen van Brussel naar de nationale luchthaven zal schrappen. Dan breekt mijn klomp. Het is de tendens alle nationale luchthavens met behulp van meer en beter openbaar vervoer te ontsluiten. Ik begrijp de beslissing van de NMBS niet. Dit is een bijkomende handicap voor onze luchthaven. Indien we de toekomst van onze nationale luchthaven veilig willen stellen en alle kansen willen geven, moeten we dit punt ook aankaarten.

**Minister-president Kris Peeters:** Er is een kamerbrede steun voor de luchthaven van Zaventem. Ik ga ervan uit dat ook de andere regionale luchthavens in Vlaanderen die steun krijgen. We moeten van zeer nabij opvolgen welke bijkomende federale lasten zouden worden opgelegd. Die vliegtuigtaks is hier een onderdeel van. We zullen tijdens de volgende vergadering van de werkgroep nogmaals onze bezwaren uiten.

Vliegtuigtaksen en het belasten van luchthavenactiviteiten is een gevoelige zaak. Dit gebeurt het best internationaal. Ik ben er dan ook voorstander van om de CO<sub>2</sub>-emissierechten, zoals afgesproken, internationaal te regelen.

Als we de mensen ontmoedigen een bepaalde luchthaven te gebruiken, gaan ze gewoon naar een andere luchthaven. Eindhoven en Düsseldorf zijn hier als voorbeelden vermeld. Dat lost dus niets op. Bovendien kunnen die passagiers nog met de wagen rijden. Dit zou misschien nog tot meer vervuiling leiden.

Het lijkt me een verstandige aanpak een internationaal level playing field voor milieu te creëren. Ik sta hier in elk geval volledig achter.

Mevrouw De Vroe heeft nog een heel andere problematiek aangehaald. In het verleden moesten de regionale luchthavens geen bijdrage leveren voor de diensten van Belgocontrol. Dat is nu ten einde gekomen. Belgocontrol kampt, om het voorzichtig uit te drukken, met een aantal financiële uitdagingen. Aangezien de Federale Regering een regering van lopende zaken is, is op dit vlak geen sterke vooruitgang geboekt. Dit dossier hangt ons boven het hoofd. We moeten nagaan op welke wijze we een bijdrage tot de werking van Belgocontrol kunnen of moeten leveren.

**De heer Eric Van Rompuy:** De kamerbrede steun voor de luchthaven van Zaventem verheugt me. Het is ooit anders geweest.

Mijnheer Reekmans, we hopen dat die werkgroep niet tot een besluit komt en dat die vliegtuigtaks bijgevolg niet wordt ingevoerd. Ook op dit vlak kunnen we op uw steun rekenen.

**De voorzitter:** Het incident is gesloten.

■

## REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

**De voorzitter:** Dames en heren, ik stel voor om de agenda van de plenaire vergadering van woensdag 6 april 2011 aan te vullen met de beraadslaging en hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet van de heren Delva, De Coene, Dehandschutter, Caron en Verstreken en de dames Idrissi en Godderis-T'Jonck houdende wijziging van artikel 16 van het decreet van 7 mei 2004 houdende aanvullende subsidies voor tewerkstelling in de culturele sector, dat door de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media is aangenomen op donderdag 17 maart 2011, en de bespreking van en stemming over de wijziging van de personeelsformatie, die door het Bureau is goedgekeurd op maandag 28 maart 2011.

Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

■

**MET REDENEN OMKLEDE MOTIE van mevrouw Gerda Van Steenberge en de heren Wim Wienen en Wim Van Dijck tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Kris Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge en de heer Paul Delva in commissie gehouden interpellaties tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, respectievelijk over de gevolgen van het falend migratiebeleid voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de procedure van de Franse Gemeenschap bij het Grondwettelijk Hof tegen de voorrangsregeling voor Nederlandstalige kinderen, over de eis van de Franstaligen bij het Grondwettelijk Hof ter vernietiging van het voorrangsbeleid voor Nederlandstalige kinderen in Nederlandstalige scholen te Brussel, en over de voorrangsregel in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de klacht hiertegen vanwege de Franse Gemeenschap – 1021 (2010-2011) – Nr. 1**

### Hoofdelijke stemming

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de met redenen omklede motie.

*Stemming nr. 1*

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
20 leden hebben ja geantwoord;

88 leden hebben neen geantwoord;  
6 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de met redenen omklede motie niet aan.

■

**MET REDENEN OMKLEDE MOTIE** van de heren Kris Van Dijck en Paul Delva, de dames Kathleen Deckx, Kathleen Helsen, Yamila Idrissi en Sabine Poleyn en de heer Willy Segers tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Kris Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge en de heer Paul Delva in commissie gehouden interpellaties tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, respectievelijk over de gevolgen van het falend migratiebeleid voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de procedure van de Franse Gemeenschap bij het Grondwettelijk Hof tegen de voorrangsregeling voor Nederlandstalige kinderen, over de eis van de Franstaligen bij het Grondwettelijk Hof ter vernietiging van het voorrangsbeleid voor Nederlandstalige kinderen in Nederlandstalige scholen te Brussel, en over de voorrangsregel in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de klacht hiertegen vanwege de Franse Gemeenschap  
– 1030 (2010-2011) – Nr. 1

#### **Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de met redenen omklede motie.

*Stemming nr. 2*

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
84 leden hebben ja geantwoord;  
31 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de met redenen omklede motie aan. Ze zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

**De heer Bart Caron:** Voorzitter, ik heb een stemafpraak met mevrouw Turan.

■

**MET REDENEN OMKLEDE MOTIE** van de heer Sven Gatz, de dames Elisabeth Meuleman, Marleen Vanderpoorten, Fientje Moerman, Irina De Knop en Ann Brusseel en de heer Filip Watteuw tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Kris Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge en de heer Paul Delva in commissie gehouden interpellaties tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, respectievelijk over de gevolgen van het falend migratiebeleid voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de procedure van de Franse Gemeenschap bij het Grondwettelijk Hof tegen de voorrangsregeling voor Nederlandstalige kinderen, over de eis van de Franstaligen bij het Grondwettelijk Hof ter vernietiging van het voorrangsbeleid voor Nederlandstalige kinderen in Nederlandstalige scholen te Brussel, en over de voorrangsregel in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel en de klacht hiertegen vanwege de Franse Gemeenschap  
– 1028 (2010-2011) – Nr. 1

#### **Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de met redenen omklede motie.

*Stemming nr. 3*

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
25 leden hebben ja geantwoord;  
63 leden hebben neen geantwoord;  
27 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de met redenen omklede motie niet aan.

**Mevrouw Gwenny De Vroe:** Voorzitter, ik heb een stemafpraak met mevrouw Eerlingen.

■

**MET REDENEN OMKLEDE MOTIE van de heer Jos De Meyer tot besluit van de op 14 maart 2011 door de heer Jos De Meyer in commissie gehouden interpellatie tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de omvorming van AGION van intern verzelfstandigd agentschap tot extern verzelfstandigd agentschap**  
– 1033 (2010-2011) – Nrs. 1 en 2

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de met redenen omklede motie.

De heer De Meyer heeft het woord.

**De heer Jos De Meyer:** Voorzitter, collega's, de bekommernis weergegeven in de motie is dat AGION vlot en efficiënt moet werken met grote betrokkenheid van de onderwijssector via de koepels. Het amendement zet een concreet tijdspad neer voor de oorspronkelijke motie waardoor het bijdraagt tot een versterking, een verduidelijking en een concretisatie.

Ik wil de fractieleiders bedanken om mee te tekenen. Ze hebben op deze wijze de collega's vervangen die even in China waren.

**De voorzitter:** Door de heren De Meyer, Caluwé, Van Dijck en Crombez werden twee amendementen ingediend op deze met redenen omklede motie.

Wij spreken ons eerst over deze amendementen uit.

Aan de orde is de stemming over amendement 1 van de heren De Meyer, Caluwé, Van Dijck en Crombez.

*Stemming nr. 4*

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
83 leden hebben ja geantwoord;  
18 leden hebben neen geantwoord;  
13 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement 2 van de heren De Meyer, Caluwé, Van Dijck en Crombez.

*Stemming nr. 5*

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
83 leden hebben ja geantwoord;

18 leden hebben neen geantwoord;  
13 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is aangenomen.

Aan de orde is de hoofdelijke stemming over de aldus geamendeerde met redenen omklede motie.

*Stemming nr. 6*

Ziehier het resultaat:

113 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
88 leden hebben ja geantwoord;  
18 leden hebben neen geantwoord;  
7 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de met redenen omklede motie aan. Ze zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

■

**ACTUALITEITSMOTIE van de heren Joris Van Hauthem, Filip Dewinter, Erik Tack, Christian Verougstraete en Felix Strackx en mevrouw Marijke Dillen tot besluit van het op 30 maart 2011 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming – 1056 (2010-2011) – Nr. 1**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de actualiteitsmotie.

*Stemming nr. 7*

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
20 leden hebben ja geantwoord;  
94 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de actualiteitsmotie niet aan.

■

**ACTUALITEITSMOTIE van de heren Sven Gatz, Lode Vereeck en Dirk Van Mechelen tot besluit van het op 30 maart 2011 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming – 1057 (2010-2011) – Nr. 1**

**Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de actualiteitsmotie.

*Stemming nr. 8*

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
24 leden hebben ja geantwoord;  
63 leden hebben neen geantwoord;  
27 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de actualiteitsmotie niet aan.

■

**ACTUALITEITSMOTIE van de heren Kris Van Dijck, Koen Van den Heuvel en John Crombez tot besluit van het op 30 maart 2011 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de mogelijke gedeeltelijke overname van de federale staatsschuld door Vlaanderen en de nota van het Planbureau betreffende de budgettaire gevolgen van een nieuwe staatshervorming – 1058 (2010-2011) – Nr. 1**

### **Hoofdelijke stemming**

**De voorzitter:** Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de actualiteitsmotie.

*Stemming nr. 9*

Ziehier het resultaat:

114 leden hebben aan de stemming deelgenomen;  
63 leden hebben ja geantwoord;  
18 leden hebben neen geantwoord;  
33 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de actualiteitsmotie aan. Ze zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

■

### **REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN**

**De voorzitter:** Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 6 april 2011 om 14 uur.

Geen bezwaar? (*Instemming*)

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 18.01 uur.*

■



## **BIJLAGEN**

**Aanwezigheden****Aanwezig**

Filip Anthuenis, Erik Arckens, Robrecht Bothuyne, Boudewijn Bouckaert, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Karlos Callens, Ludwig Caluwé, Bart Caron, Vera Celis, Patricia Ceysens, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Frank Creyelman, John Crombez, Philippe De Coene, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Mia De Vits, Gwenny De Vroe, Else De Wachter, Patricia De Waele, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Johan Deckmyn, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Filip Dewinter, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Marijke Dillen, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Sven Gatz, Danielle Godderis-T'Jonck, Peter Gysbrechts, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Pieter Huybrechts, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Patrick Janssens, Ward Kennes, Marino Keulen, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Elisabeth Meuleman, Fientje Moerman, Dirk Peeters, Lydia Peeters, Fatma Pehlivan, Jan Penris, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Peter Reekmans, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Hermes Sanctorum, Ludo Sannen, Johan Sauwens, Katrien Schryvers, Herman Schueremans, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Griet Smaers, Helga Stevens, Felix Strackx, Erik Tack, Valerie Taeldeman, Bart Tommelein, Marc Van de Vijver, Marleen Van den Eynde, Koen Van den Heuvel, Vera Van der Borgh, Luckas Van Der Taelen, Kris Van Dijck, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Bart Van Malderen, Dirk Van Mechelen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Sas van Rouveroi, Gerda Van Steenberge, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Marleen Vanderpoorten, Lode Vereeck, Jan Verfaillie, Goedeke Vermeiren, Christian Verougstraete, Johan Verstreken, Jurgen Verstrepen, Linda Vissers, Mieke Vogels, Filip Watteuw, Ulla Werbrouck, Wim Wienen, Veli Yüksel.

**Afwezig met kennisgeving**

Ivan Sabbe, Güler Turan, Marc Vanden Bussche: ambtsverplichtingen;

Christian Van Eyken: familieverblijven;

Tine Eerlingen, Katleen Martens: gezondheidsredenen.

■

**Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Erik Arckens, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Jan Penris, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire, Gerda Van Steenberge, Christian Verougstraete, Linda Vissers, Wim Wienen

NEEN-stemmen:

Filip Anthuenis, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Karlos Callens, Ludwig Caluwé, Bart Caron, Vera Celis, Patricia Ceysens, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, John Crombez, Philippe De Coene, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Mia De Vits, Gwenny De Vroe, Else De Wachter, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Sven Gatz, Danielle

Godderis-T'Jonck, Peter Gysbrechts, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Elisabeth Meuleman, Fientje Moerman, Dirk Peeters, Lydia Peeters, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Hermes Sanctorum, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Herman Schueremans, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Bart Tommelein, Marc Van de Vijver, Koen Van den Heuvel, Vera Van der Borgh, Luckas Van Der Taelen, Kris Van Dijck, Bart Van Malderen, Dirk Van Mechelen, Eric Van Rompuy, Sas van Rouveroi, Wilfried Vandaele, Marleen Vanderpoorten, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Filip Watteeuw, Veli Yüksel

#### ONTHOUDINGEN:

Boudewijn Bouckaert, Patricia De Waele, Peter Reekmans, Lode Vereeck, Jurgen Verstrepen, Ulla Werbrouck

■

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Filip Anthuenis, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Karlos Callens, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Patricia Ceysens, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, John Crombez, Philippe De Coene, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Mia De Vits, Gwenny De Vroe, Else De Wachter, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Sven Gatz, Danielle Godderis-T'Jonck, Peter Gysbrechts, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fientje Moerman, Lydia Peeters, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Herman Schueremans, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Bart Tommelein, Marc Van de Vijver, Koen Van den Heuvel, Vera Van der Borgh, Kris Van Dijck, Bart Van Malderen, Dirk Van Mechelen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Sas van Rouveroi, Mercedes Van Volcem, Wilfried Vandaele, Marleen Vanderpoorten, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Veli Yüksel

#### ONTHOUDINGEN:

Erik Arckens, Boudewijn Bouckaert, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Bart Caron, Frank Creyelman, Patricia De Waele, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Elisabeth Meuleman, Dirk Peeters, Jan Penris, Peter Reekmans, Hermes Sanctorum, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Luckas Van Der Taelen, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Gerda Van Steenberge, Lode Vereeck, Christian Verougstraete, Jurgen Verstrepen, Linda Vissers, Filip Watteeuw, Ulla Werbrouck, Wim Wienen

■

## Stemming nr. 3:

## JA-stemmen:

Filip Anthuenis, Ann Brusseel, Karlos Callens, Patricia Ceysens, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Sven Gatz, Peter Gysbrechts, Elisabeth Meuleman, Fientje Moerman, Dirk Peeters, Lydia Peeters, Hermes Sanctorum, Herman Schueremans, Bart Tommelein, Vera Van der Borgh, Luckas Van Der Taelen, Dirk Van Mechelen, Karim Van Overmeire, Sas van Rouveroi, Mercedes Van Volcem, Marleen Vanderpoorten, Filip Watteeuw

## NEEN-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, John Crombez, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Marc Van de Vijver, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Bart Van Malderen, Eric Van Rompuy, Wilfried Vandaele, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Veli Yüksel

## ONTHOUDINGEN:

Erik Arckens, Boudewijn Bouckaert, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Bart Caron, Frank Creyelman, Gwenny De Vroe, Patricia De Waele, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Jan Penris, Peter Reekmans, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Gerda Van Steenberge, Lode Vereeck, Christian Verougstraete, Jurgen Verstrepen, Linda Vissers, Ulla Werbrouck, Wim Wienen

■

## Stemming nr. 4:

## JA-stemmen:

Erik Arckens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, Frank Creyelman, John Crombez, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Johan Deckmyn, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Filip Dewinter, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Marijke Dillen, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Pieter Huybrechts, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fatma Pehlivan, Jan Penris, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Griet Smaers, Helga Stevens, Felix Strackx, Erik Tack, Valerie Taeldeman, Marc Van de Vijver, Marleen Van den Eynde, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Gerda Van Steenberge, Wilfried Vandaele, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Christian Verougstraete, Johan Verstreken, Linda Vissers, Wim Wienen, Veli Yüksel

## NEEN-stemmen:

Filip Anthuenis, Ann Brusseel, Patricia Ceysens, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Sven Gatz, Peter Gysbrechts, Fientje Moerman, Lydia Peeters, Herman Schueremans, Bart Tommelein, Vera Van der Borgh, Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroi, Mercedes Van Volcem, Marleen Vanderpoorten

## ONTHOUDINGEN:

Boudewijn Bouckaert, Bart Caron, Gwenny De Vroe, Patricia De Waele, Elisabeth Meuleman, Dirk Peeters, Peter Reekmans, Hermes Sanctorum, Luckas Van Der Taelen, Lode Vereeck, Jurgen Verstrepen, Filip Watteeuw, Ulla Werbrouck

■

## Stemming nr. 5:

## JA-stemmen:

Erik Arckens, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Frank Creyelman, John Crombez, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Johan Deckmyn, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Filip Dewinter, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Marijke Dillen, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Pieter Huybrechts, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fatma Pehlivan, Jan Penris, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Griet Smaers, Helga Stevens, Felix Strackx, Erik Tack, Valerie Taeldeman, Marc Van de Vijver, Marleen Van den Eynde, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Gerda Van Steenberge, Wilfried Vandaele, Jan Verfaillie, Goedeke Vermeiren, Christian Verougstraete, Johan Verstreken, Linda Vissers, Wim Wienen, Veli Yüksel

## NEEN-stemmen:

Filip Anthuenis, Ann Brusseel, Patricia Ceysens, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Sven Gatz, Peter Gysbrechts, Fientje Moerman, Lydia Peeters, Herman Schueremans, Bart Tommelein, Vera Van der Borgh, Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroi, Mercedes Van Volcem, Marleen Vanderpoorten

## ONTHOUDINGEN:

Boudewijn Bouckaert, Bart Caron, Gwenny De Vroe, Patricia De Waele, Elisabeth Meuleman, Dirk Peeters, Peter Reekmans, Hermes Sanctorum, Luckas Van Der Taelen, Lode Vereeck, Jurgen Verstrepen, Filip Watteeuw, Ulla Werbrouck

■

## Stemming nr. 6:

## JA-stemmen:

Erik Arckens, Robrecht Bothuyne, Boudewijn Bouckaert, Karin Brouwers, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Frank Creyelman, John Crombez, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Patricia De Waele, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Johan Deckmyn, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul

Delva, Mark Demesmaeker, Filip Dewinter, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Marijke Dillen, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Pieter Huybrechts, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fatma Pehlivan, Jan Penris, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Peter Reekmans, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Griet Smaers, Helga Stevens, Felix Strackx, Erik Tack, Valerie Taeldeman, Marc Van de Vijver, Marleen Van den Eynde, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Eric Van Rompuy, Gerda Van Steenberge, Wilfried Vandaele, Lode Vereeck, Jan Verfaillie, Goedeke Vermeiren, Christian Verougstraete, Johan Verstreken, Jurgen Verstrepen, Linda Vissers, Ulla Werbrouck, Wim Wienen, Veli Yüksel

NEEN-stemmen:

Filip Anthuenis, Ann Brusseel, Patricia Ceysens, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Sven Gatz, Peter Gysbrechts, Fientje Moerman, Lydia Peeters, Herman Schueremans, Bart Tommelein, Vera Van der Borght, Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroi, Mercedes Van Volcem, Marleen Vanderpoorten

ONTHOUDINGEN:

Bart Caron, Gwenny De Vroe, Elisabeth Meuleman, Dirk Peeters, Hermes Sanctorum, Lukas Van Der Taelen, Filip Watteuw

■

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Erik Arckens, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Jan Penris, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire, Gerda Van Steenberge, Christian Verougstraete, Linda Vissers, Wim Wienen

NEEN-stemmen:

Filip Anthuenis, Robrecht Bothuyne, Boudewijn Bouckaert, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Ludwig Caluwé, Bart Caron, Vera Celis, Patricia Ceysens, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, John Crombez, Philippe De Coene, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Dirk de Kort, Kurt De Loo, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Mia De Vits, Gwenny De Vroe, Else De Wachter, Patricia De Waele, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Sven Gatz, Danielle Godderis-T'Jonck, Peter Gysbrechts, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Elisabeth Meuleman, Fientje Moerman, Dirk Peeters, Lydia Peeters, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Peter Reekmans, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Hermes Sanctorum, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Herman Schueremans, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Bart Tommelein, Marc Van de Vijver, Koen Van den Heuvel, Vera Van der Borght, Lukas Van Der Taelen, Kris Van Dijck, Bart Van Malderen, Dirk Van Mechelen, Eric Van Rompuy, Sas van Rouveroi, Mercedes Van

Volcem, Wilfried Vandaele, Marleen Vanderpoorten, Lode Vereeck, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Jurgén Verstrepen, Filip Watteeuw, Ulla Werbrouck, Veli Yüksel

■

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Filip Anthuenis, Boudewijn Bouckaert, Ann Brussee, Patricia Ceysens, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Patricia De Waele, Sven Gatz, Peter Gysbrechts, Fientje Moerman, Lydia Peeters, Peter Reekmans, Herman Schueremans, Bart Tommelein, Vera Van der Borcht, Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroi, Mercedes Van Volcem, Marleen Vanderpoorten, Lode Vereeck, Jurgén Verstrepen, Ulla Werbrouck

NEEN-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, John Crombez, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Marc Van de Vijver, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Bart Van Malderen, Eric Van Rompuy, Wilfried Vandaele, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Veli Yüksel

ONTHOUDINGEN:

Erik Arckens, Agnes Bruyninckx-Vandenhoude, Bart Caron, Frank Creyelman, Gwenny De Vroe, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Elisabeth Meuleman, Dirk Peeters, Jan Penris, Hermes Sanctorem, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Luckas Van Der Taelen, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire, Gerda Van Steenberge, Christian Verougstraete, Linda Vissers, Filip Watteeuw, Wim Wienen

■

Stemming nr. 9:

JA-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ludwig Caluwé, Vera Celis, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, John Crombez, Philippe De Coene, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Jos De Meyer, Mia De Vits, Else De Wachter, Bart De Wever, Carl Decaluwe, Kathleen Deckx, Tom Dehaene, Lieven Dehandschutter, Paul Delva, Mark Demesmaeker, Steve D'Hulster, Matthias Diependaele, Jan Durnez, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Liesbeth Homans, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Lies Jans, Vera Jans, Patrick Janssens, Ward Kennes, Jan Laurys, Marcel Logist, Chokri Mahassine, Bart Martens, Fatma Pehlivan, Jan Peumans, Sabine Poleyn, Els Robeyns, Jan Roegiers, Tinne Rombouts, Ludo Sannen, Katrien Schryvers, Willy Segers, Griet Smaers, Helga Stevens, Valerie Taeldeman, Marc Van de Vijver, Koen Van den

Heuvel, Kris Van Dijck, Bart Van Malderen, Eric Van Rompuy, Wilfried Vandaele, Jan Verfaillie, Goedele Vermeiren, Johan Verstreken, Veli Yüksel

NEEN-stemmen:

Filip Anthuenis, Ann Brusseel, Patricia Ceysens, Jean-Jacques De Gucht, Irina De Knop, Marnic De Meulemeester, Annick De Ridder, Sven Gatz, Peter Gysbrechts, Fientje Moerman, Lydia Peeters, Herman Schueremans, Bart Tommelein, Vera Van der Borcht, Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroy, Mercedes Van Volcem, Marleen Vanderpoorten

ONTHOUDINGEN:

Erik Arckens, Boudewijn Bouckaert, Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Bart Caron, Frank Creyelman, Gwenny De Vroe, Patricia De Waele, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Marijke Dillen, Pieter Huybrechts, Chris Janssens, Elisabeth Meuleman, Dirk Peeters, Jan Penris, Peter Reekmans, Hermes Sanctorum, Stefaan Sintobin, Felix Strackx, Erik Tack, Marleen Van den Eynde, Luckas Van Der Taelen, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire, Gerda Van Steenberge, Lode Vereeck, Christian Verougstraete, Jurgen Verstrepen, Linda Vissers, Filip Watteeuw, Ulla Werbrouck, Wim Wienen

■

